

ჩამაზ შჭედლიძე

უსომთავრული. ჩუსხური. შხედრული.

თა ესე ჟარნაგაზ იყო პირველი მეფე ჟართლსა შინა ჟართლოსისა ნათესაფთაგანი. თმან განაგრჯო ენა ქართული, და არღარა იზრახებოდა სხვა ენა ჟართლსა შინა თჳნიერ ქართულისა. თა ამან შექმნა მწიგნობრობა ქართული.

სსიპ-ს მენეჯერი

მენეჯერი

სსიპ-ს მენეჯერი

სსიპ-ს მენეჯერი

სსიპ-ს მენეჯერი

სსიპ-ს მენეჯერი

შედაჩემის
ნათელ ხსოვნას

ՌԵԿՄԵՆԴԱԿԱՆ

ՄԱՐԿԵԹԻՆԳԻՆԵՐ
ԿՐԵՄԻԱՆԵՐ ԵՎ ԴԻՍԿՐԻՄԻՆԱՆԵՐ

ԾԱՆՈԹԱԿՈՒՄ 7612 ՔՆՆԱԿԱՆՈՒՄ
ԿԱՆԱԿՆԱԿԱՆՈՒՄ 2008 ՔՆՆԱԿԱՆՈՒՄ
ԿՐԵՄԻԱՆԵՐ 164 ՔՆՆԱԿ

ՌԵԿՄԵՆԴԱԿԱՆ

ძამაზ შიჭედლიძე

უსომთავრული.
ჩუსხური. შიხედრული.

ბასაბამიდან 7612 წლის სურწყუნისა
ჩრისტემობიდან 2008 წლის თებერვალი
ჩორონიკონი 164 წელი

ქართული ენის
ქართული ენის

ჭკელიძე, ჩამაზ.

სსომთავრული. ნუსხური. ჭხედრული. — ჟულდა, 2008. —
310 გვ., 697 ილ., ტაბ.

ჩიგნში გაშუქებულია ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენის და მათი მხედ-
რულთან ერთდროული ხმარების საკითხი. შიდი რაოდენობით მოყვანილია ტაბუ-
ლები და ილუსტრაციები, ავტორის მიერ დამზადებული შრიფტების ნიმუშები.
ღამოყენებული ლიტერატურის სია შედგება 190 ერთეულისგან.

ღანკუთვნილია ყველასათვის, ვისაც აინტერესებს ქართული დამწერლობის
მომავალი და მისი სრულყოფილი გამოყენების შესაძლებლობა.

სარჩევი

წინასიტყვაობა	7
ნაწილი I	9
სსსიპი	10
ნაწილი 1. შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა	10
ნაწილი 2. შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება	21
ნაწილი 3. ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის	25
ნაწილი 4. საიდუმლო ანბანები	41
ნაწილი 5. ქართული წერის განვითარება	43
ნაწილი 6. სსსიპი-ს დახასიათება	76
ნაწილი 7. ხმარებიდან ამოღებული ასოების აღდგენა	77
ნაწილი 8. ქართული ასოების გრაფიკა	80
ნაწილი 9. სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია	88
ნაწილი 10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები	94
ნაწილი 11. სასტამბო დეკორატიული ასოები	96
ნაწილი 12. ქართული შრიფტის გაუმჯობესება	109
ნაწილი 13. ქართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია	123
ნაწილი 14. ქართული კლავიატურა	140
ნაწილი II	151
ტაბულები	152
ნაწილი 15. ქართული ანბანის გრაფიკა	152
ნაწილი 16. ქართული ასოების ევოლუცია	173
ნაწილი 17. ქართული ანბანის ტაბულები	213
ნაწილი 18. ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები	227
ნაწილი 19. ქართული ასოების სახეობები	230
ნაწილი 20. ქართული საშრიფტო გარნიტურები	249
ნაწილი III	276
ელემენტები	277
ნაწილი 21. ელემენტები	277
საგნობრივი მაჩვენებელი	293
ილუსტრაციების და ტაბულების მაჩვენებელი	295
შემაჯობებელი	305

ქაოდენობრივი ტაბულა

ყრიფტები	სსომთავრულ- ნუსხური	სსომთავრულ- მხედრული	ძავისუფალი სტილის	სულ
	6	17	1	24
ლუსტრაციები		43		43
ქაბულები		654		654
ზიტერატურა		190		190
სუყველა		911		911

წიგნების კატალოგი

წიგნში გაშუქებულია ასომთავრული და ნუსხურის ალფაბეტის და მათი მხედრულთან ერთად ერთდროული ხმარების საკითხი. წერეთელ მე-19 საუკუნეში ხუთი გაუქმებული ასოს ალფაბეტის აუცილებლობა და ამ ასოების ხმარების წესები.

ამ საკითხებს მიეძღვნა 1999 და 2006 წლებში დაწერილი წიგნები „*ასომთავრული*“ და „*ქართული დამწერლობა*“. ამ წიგნების დაკაბადონების დროს იქნა გამოყენებული მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული პრინციპი (ასომთავრულით იწყება ახალი წინადადების პირველი სიტყვა და აგრეთვე საკუთარი და პირადი სახელები).

შემდგომ 2005–2007 წლებში იქნა დაწერილი კიდევ რამდენიმე წიგნი („*ასოფლიოს ქვეყნები*“, „*საეკლესიო სიტყვის კონა*“, „*დამწერლობები და ენები*“, „*ლიბლიოგრაფია*“), რომლებშიც გამოყენებულია იგივე პრინციპი.

წინამდებარე წიგნიც გამართულია ამავე წესით. იგი დრმა რწმენით, ამ წესის გამოყენება მკვეთრად გააუმჯობესებს ქართული ნაბეჭდი ტექსტის ხარისხს და მისცემს მძლავრ ბიძგს საქართველოს ცხოვრების ყველა მხარის განვითარებას.

შინტერესებულ მკითხველს შეუძლიან მონახოს ეს წიგნები საქართველოს უროვნულ ლიბლიოთეკაში და შეაფასოს მათი ესთეტიკური მხარე. სეთი მკითხველისათვის მომყავს ამ წიგნების სია:

შქედლიძე, დამაზ. ასომთავრული. – 1999. – 454 გვ., 978 ილ., ტაბ.
შქედლიძე, დამაზ. ქართული დამწერლობა. – 2006. – 134 გვ., 670 ილ., ტაბ.
შქედლიძე, დამაზ. ასომთავრული. ნუსხური. შხედრული. – 2008. – 312 გვ., 697 ილ., ტაბ.
შქედლიძე დამაზ. დამწერლობები და ენები. – 2007. – 412 გვ.;
შქედლიძე დამაზ. ასოფლიოს ქვეყნები. – 2005. – 254 გვ. – 646 ილ.;
შქედლიძე დამაზ. ლიბლიოგრაფია. – 2007. – 58 გვ. – 14 ილ.
საეკლესიო სიტყვის კონა. – 2006. – 74 გვ.

ამავე მკითხველს ვთხოვ მონახოს უროვნულ ლიბლიოთეკაში აკადემიკოს სკაკი შანიძის 60-80-ან წლებში გამოქვეყნებული ნაშრომები, გამართული ამავე წესით. ამ წიგნების ნუსხა შემდეგია:

დრიონი. ხრებული სკაკი შანიძის 80 წლისთავის საიუბილეოდ. – დბილისი, 1967.
სავლეს ეპისტოლეთა ქართული ვერსიები // დბილისის უნივერსიტეტის შრომები. – P. 16. – დბილისი, 1974.

წიგნების კატალოგი

ქართული ენის გრამატიკა. – თბილისი, 1975.
– ტბილისი, 1975.
ქართული ენის გრამატიკა // ტ. ყანაძლე. ტფილისი 12 ტომად. – პ. 5. –
ტბილისი, 1985. – ტფ. 7–275.
სტრუქტურული ქართული მონასტრის ტიპიკონი // ტ. ყანაძლე. ტფილისი 12
ტომად. – პ. 9. – ტბილისი, 1986. – ტფ. 55–123.

მათუ იგივე მკითხველი რამენაირად მოახერხებს ცალი თვალთ მანც შეხედოს მე-17–19 სს. ამავე წესით გადაწერილ და დაბეჭდილ ხელნაწერებს და წიგნებს, ამავე კარგი არაფერი არ იქნება. შომყავს ამ ხელნაწერების და წიგნების ნუსხა:

ქართული ენის გრამატიკა. – თბილისი, 1643.
ხონდაკი. – ტფილისი, 1710.
ზოცვანი. – ტფილისი, 1710.
ნიტაიის სიბრძნე ანუ სწავლა ქუეყანასა ზედა ბედნიერად ცროვებისა. –
შოსკოვი, 1777.
საქართველო – ქუსეთის ხელშეკრულება (ქორგივესკის ტრაქტატი). –
1783.
ქრეკლე ქეფის წერილი ქუსეთის იმპერატორ ქატერინე ქეორისადმი. –
1784.
სტონ ჯავრათონი. ტყობილსიტყვაობა. – 1768 (გადამწერი ქორგი
ტლექსი-ქესხიძვილი).
სტონ ჯავრათონი. ტყობილსიტყვაობა. – 1781 (გადამწერი ქორსაფი).
ქორიო ქექტორი. ქართული გრამატიკა. – ხრემენწუკი, 1789.
სტონ ჯავრათონი. ტყობილსიტყვაობა. – 1795 (გადამწერი ხეოფიტე).
ქორიო ქექტორი. სტბანი. ზოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა. – შოზ-
ლოკი, 1797.
სტონ ჯავრათონი. ტყობილსიტყვაობა. – 1800 (გადამწერი მავით ქექტორ
ტლექსიძე).
ქანწესება შინავანისა საქართველოვას მართვისა. – ტფილისი, 1801.
ქეფის ქორგის ძე ქეიმურაზ [ჯავრათონი]. სტორია დაწყებითვან ქერი-
ისა, ე. ი. ქორგისა, რომელ არს სრულიად საქართველოვასა. – სანკტ
სეტერბურღი, 1848.
„სისკარი“. – 1861 წ., თებერვალი. (ქურნალის თავფურცელი).
მიმიტრი ჯიფიანი. ქართული ღრამატიკა. – სანკტ სეტერბურღი, 1882.
ქეიმურაზ ჯავრათონი. ქანმარტება პოემა „ქეფისტყაოსნისა“. (ქორიო
ქელაშვილის რელაქციით, გამოკვლევიით და საძიებლით). – ტბილისი,
1960.

სმეამად ასომთავრულის აღდგენის პრობლემა არავის არ აინტერესებს, მაგრამ მომავალში, ალბათ, გამოჩნდებიან ისეთები, რომლებიც დაინტერესდებიან ამ საკითხით. სწორედ მათთვის არის განკუთვნილი ასომთავრულით გამართული წიგნების ნუსხა.

წ. ჯგერაძე

წამაზ შჭედლიძე
 ჟულა. ქერმანია.
 2008 წლის თებერვალი.

წინასიტყვაობა

ჩსფუზ 1

სსოთაფრული

1. შთაფრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა
2. შთაფრულასოებიანი შრიფტების ხმარება
3. ჟართული ანბანის წარმომშობის საკითრისათვის
4. საიდუმლო ანბანები
5. ჟართული წერის განვითარება
6. უსო „Q“-ს დახასიათება
7. ღმარებიდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა ქართულ ანბანში
8. ჟართული ასოების გრაფიკა
9. სასტამბო ბეჭდური ასოები
10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები
11. სასტამბო დეკორატიული ასოები
12. ჟართული შრიფტების გაუმჯობესება
13. ჟართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია
14. ჟართული კლავიატურა

ნაწილი 1

მთავერული ასოების აღდგენის აუცილებლობა

მცხეთის მონასტრის მკვლევარების ცენტრი

ცნობილია, რომ თანამედროვე ქართულ წერაში იხმარება ხელოვნურად შექმნილი მთავერული ასოები, რომლებიც პირველად შემოღებულ იქნა გაზეთ „მროების“ მიერ 1866 წელს რუსული დამწერლობის ზეგავლენით. თანამდის კი იხმარებოდა ჭეშმარიტი მთავერული ასოები მრგვლოვანის სახით.

ემ პრობლემის გასაგებად საჭიროა პატარა ექსკურსი ისტორიაში. თანამედროვე დამწერლობებში ბერძნულ, ლათინურ, სომხურ, რუსულ ფუძეებზე განიხილვა სასტრიქონო და სახედაო (მთავერული) ასოები. ეს სხვაობა გამომდინარეობს ჩვეულებრივი ასოების და ინიციალების დაპირისპირებიდან (ლათინური დამწერლობის ქვეყნებში მე-11–15 საუკუნეებიდან).

სასტრიქონო ასოები აგრძელებენ შუასაუკუნეების კურსივის წარმოშობის მინუსკულური წერის ტრადიციებს. მინუსკულური (ლათ. minusculus პატარა) წერა ხმარობს მხოლოდ სასტრიქონო ასოებს. ეგი შეიქმნა როგორც სწრაფწერის და კურსივის შედეგი მე-8 საუკუნის ბოლოს (ლათინურ ანბანის ფუძეზე). ლერძნული სწრაფწერა კი შეიქმნა მე-9 ს.

მე-13 საუკუნიდან ლათინურ დამწერლობაში იწყება მაღუსკულური და მინუსკულური ასოების ხმარება სხვადასხვა ფუნქციით.

სახედაო (მთავერული) ასოები სასტრიქონოებისაგან განიხილვა სიმადლით, ზოგ შემთხვევაში კი მონახულობითაც (ბერძ. Αα, Γγ, Δδ; ლათ. Aa, Bb, Gg). სახედაო ასოები ატარებენ არა მარტო ასოების ხასიათს, არამედ დეტერმინატივებისაც, აღნიშნავენ რა მათგან დაწყებულ სიტყვას როგორც წინადადების დაწყებას, საკუთარ სახელს, სხვადასხვა სათაურების ნაწილებს. ლერძნულ დამწერლობაში სახედაო ასოებით წერენ არსებით სახელებს, ინგლისურში – ყველა სრულმნიშვნელოვან სათაურებს. სახედაო ასოები ორიენტირებულია ლათინური კაპიტალური მონუმენტური მაღსკულური წერის ფორმებზე.

მაღსკულური წერა (ლათ. majusculus ცოტადენ მეტი) შედგება მარტო სახედაო ასოებისაგან. ლერძნული მაღსკულური წერა წარმოდგენილია კლასიკური მონუმენტური ბერძნული ანბანით, რომელიც დამკვიდრდა ტენში ძვ. წ. მე-7 საუკუნეში. ზათინური მაღსკულური წერა წარმოდგენილია მონუმენტური ლათინური ანბან-

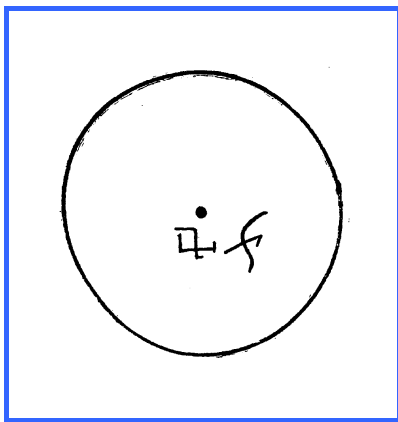
© მამაზ შველიძე

ასოების შემოღების თარიღები				
	მთავერული	ნუსხური	ლაკრული	მთავერ./ნუსხ. ერთდრ. ხმარ.
ლერძნული	ძვ. წ. 9 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ზათინური	ძვ. წ. 7 ს.	2 ს.	3 ს.	13 ს.
ქართული	ძვ. წ. 5 ს.	8 ს.	8 ს.	14 ს.
სომხური	ცხ. წ. 5 ს.	13 ს.	19 ს.	14 ს.
სლავეური	10 ს.	14 ს.	15 ს.	16 ს.

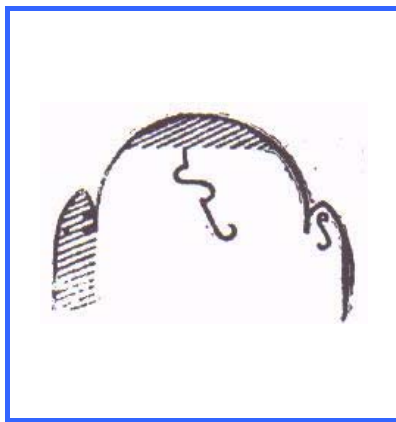

ნით (ძვ. წ. მე-6 ს.). სათაურებში, წერტილის შემდეგ ტექსტის ნაწილის გამოსაყოფად, საკუთარ სახელებში სახედაო ასოების ხმარება ლათინურ წერაში დაიწყო მე-13, სლავურ წერაში კი მე-16 ს.

ცხლა გადავხედოთ ქართული დამწერლობის განვითარებას. ჩართული დამწერლობა წარმოიშვა წარმართულ ხანაში, რაც დაამტკიცა ჯამაზ სატარიძემ თავის ბრწყინვალე მონოგრაფიაში „*ჩართული ასომთავრული*“. ჩართული დამწერლობის აქამდე აღმოჩენილ უძველეს ნიმუშად ითვლება ტრძაზის ნეკროპოლში აღმოჩენილ ვერცხლის ლანგარზე ახ. წ. 70 წ. შესრულებული პიტიახშის ინიციალები. უენზელი სტელაზე იმავე ნეკროპოლიდან შესრულებულია 75 წ. წარწერა ნეკრესის ნაქალაქარში აღმოჩენილ საფლავის ქვაზე ამოკვეთილია 1-2 სს. ურწო-ტყინეთში, სოფელ შავათში არქეოლოგიური გათხრების დროს აღმოჩენილ ქვა-ჯვარზე ასომთავრული ანბანი ამოკვეთილია 367 წ. სალესტინაში სეტრე უბერიელის მიერ მე-5 საუკუნეში აშენებულ მონასტრის მოხაიკური წარწერა დათარიღებულია 430 წლით.

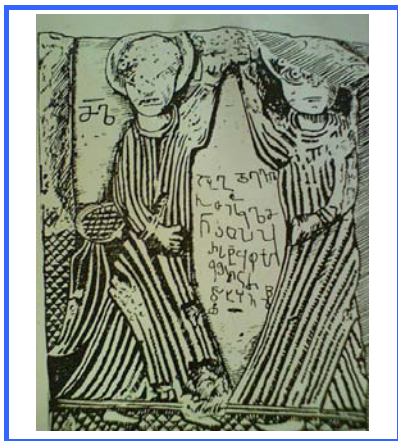
ტრძაზის ლანგარის ინიციალები „*ჟ*(ერცუმ) *უ*(თბაიხში) *ჩ*(არძამის-ძე)“ (ახ. წ. 70 წ.)

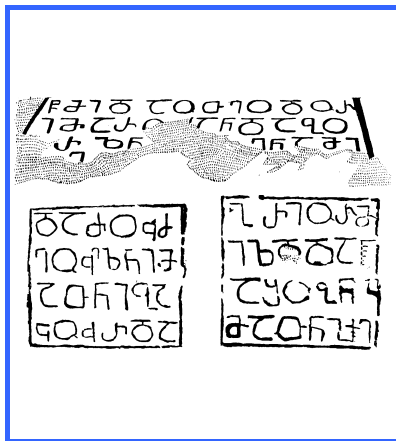
ტრძაზის სტელის ვენზელი „*ს*(ევახო)ნ“ (ახ. წ. 75 წ.)

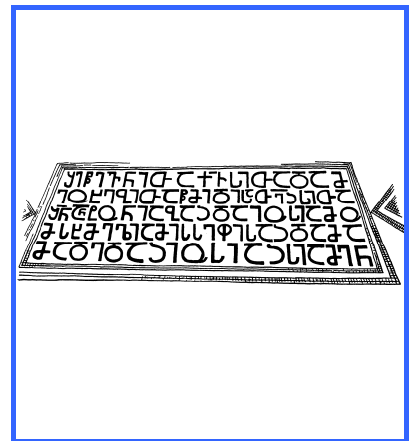
ნეკრესის სტელა (ახ. წ. I ს.)

შავათის სტელა (367 წ.)

მოხაიკური წერწერები სალესტინის მონასტრის მონასტერში (430 წ.)

მოხაიკური წერწერა სალესტინის მონასტრის მონასტერში (532 წ.)

ეს ასოები მოხაზულობით მრგვალია და სიმაღლით ისინი თანაბრები არიან (იწერებიან ორ ხაზს შუა). შროთა განმავლობაში ზოგ ასოს ჩამოუგრძელდა ვერტიკალური ხაზი, ზოგს კი შეკრული თავი გაეხსნა. შაახლოვებით მე-8 საუკუნეში „მრგვლავანიდან“ წარმოიშვა ე. წ. „ნუსხური“, რომელიც წარმოადგენს წერის კუთხოვან სახეობას და რომელშიც ოთხი სხვადასხვა სიმაღლის ასოთა ჯგუფია და ასოები ოღნავ მარჯვნივაა გადახრილი. უანვითარების შემდეგ ეტაპზე (მე-8 ს.) ასოები დამგრ-

ქართული ეკლესიის ისტორიის აკადემია

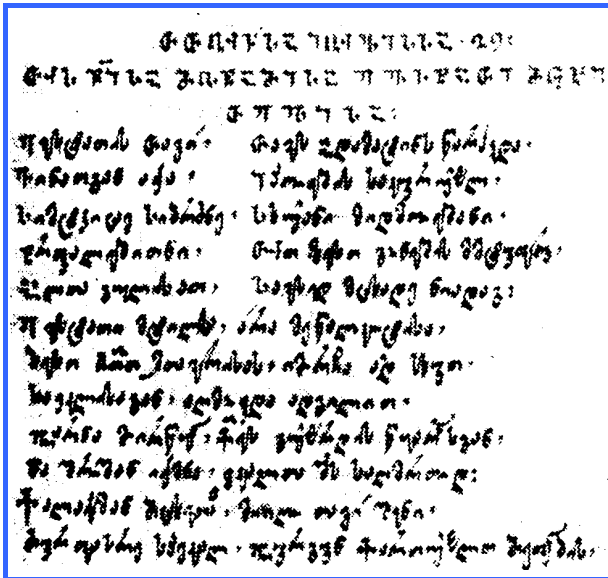
ქართული წერა — ქართული წერა

„წროების“ მიერ შექმნილი ცრუმთავრული ასოები

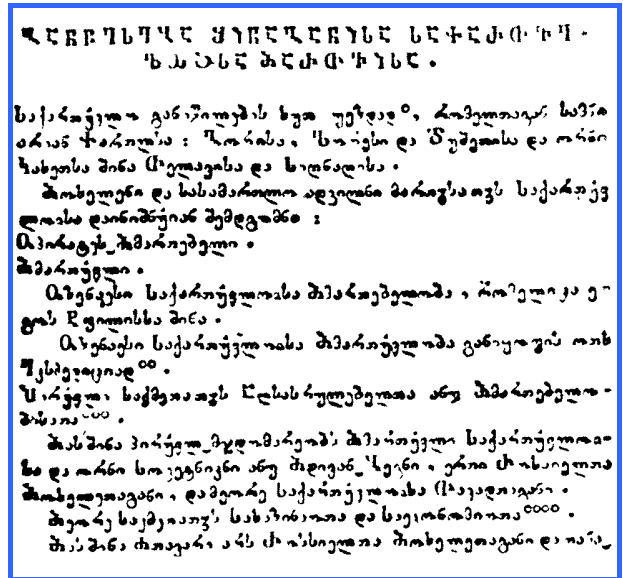
რება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. 1866 წელს დაარსდა გაზეთი „წროე-

ბა“; რომელმაც განიზრახა გაზეთის ფურცლებზე გაეტარებინა მთავრული ასოების ხმა-რების ორთოგრაფიული წესი. შაგრამ იმის მაგივრად, რომ მთავრულებად გამოეყენებინათ ბუნებრივი მრგვლოვანი ასოები, აიღეს მხედრული ბეჭდური შრიფტი და მისგან გააკეთეს მთავრულები. **ჩ.** ი., ოთხხაზოვანი მხედრული ასოები გადააკეთეს ორხაზოვნად, რის შედეგადაც ყველა ასო გახდა ერთი სიმაღლის. **ჟ**უა ტანის ასოები (**ა, თ, ი, ო**) გაიწელა და დაგრძელდა, მთლიანი ტანის ასოები (**ქ, წ, ჳ**) შეიკუმშა, ქვედა ტანის ასოები (**გ, დ, ე, ვ, კ, ლ, ჟ, ტ, უ, ფ, ღ, ყ, ც, ჯ**) ამოუდგნენ გვერდით ზედა ტანის ასოებს (**ბ, ძ, ნ, პ, რ, ს, შ, ჩ, ხ, ჰ**). მხედრულმა ასოებმა მიიღეს ხელოვნური დამახინჯებული სახე.

„წროების“ ამ აქტმა თავის მიზანს ვერ მიაღწია, რადგანაც ამ ახლად გაკეთებული ასოების ხმარება სათაურებში და ტიტულებში კი შეიძლებოდა, მაგრამ მათი ხმარება შიგ ტექსტში შეუძლებელი იყო. **ჩ.** ი., ორთოგრაფიული მიზანი ვერ იქნა მიუწეული.

ცნობილი წარწერები. „ქობულისი ტყვეობა“. ლადაწერილია 1795 წელს ნიკოლოზ მთავრის მიერ

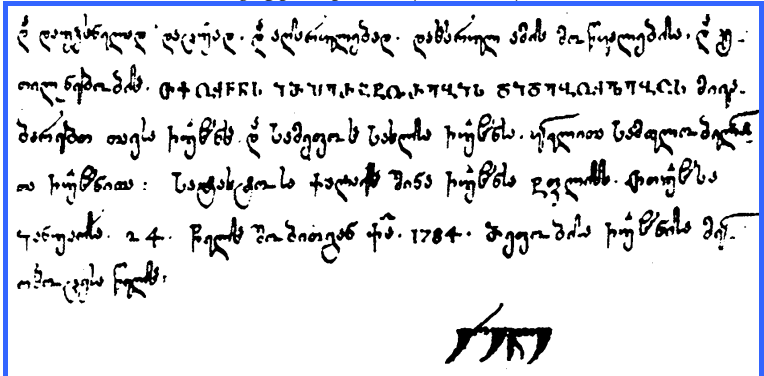
„სახელები შინაგანისა საქართველომან მართვისა“. 1801 წ.

სამწუხაროდ, ამ ასოებმა სწრაფად მოიკიდეს ფეხი და იმდენად დამკვიდრდნენ, რომ ამაჟამად ფართოდ ხმარობენ მათ ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში, წიგნებში და ხელნაწერ განცხადებებშიც კი.

მთავრული ასოების უხმარებლობა თანამედროვე ქართულ დამწერლობაში ჰქმნის უამრავ მოუხერხებლობას. **ჩ.** ი. მოვთვლი რამოდენიმეს:

- ძნელად საკითხავი, თვალების დამღლევი ერთგვაროვანი ტექსტი;
- შკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძ-

„წველი მეთის წერილი ძუხეთის იმპერატორს კატერინე II-სადმი (1784 წ.)“

მთავრულების აღდგენა

ამბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ინგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. აი რატომ გაზის გამოყენება თბილისში იყო მკვლელობა.

ამთავრულო ტექსტის ფრაგმენტი

ამბობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ინგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს დედანში ან მაჩაბლის და პასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა კავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა კავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. აი რატომ გაზის გამოყენება თბილისში იყო მკვლელობა.

მთავრულებიანი ტექსტის ფრაგმენტი

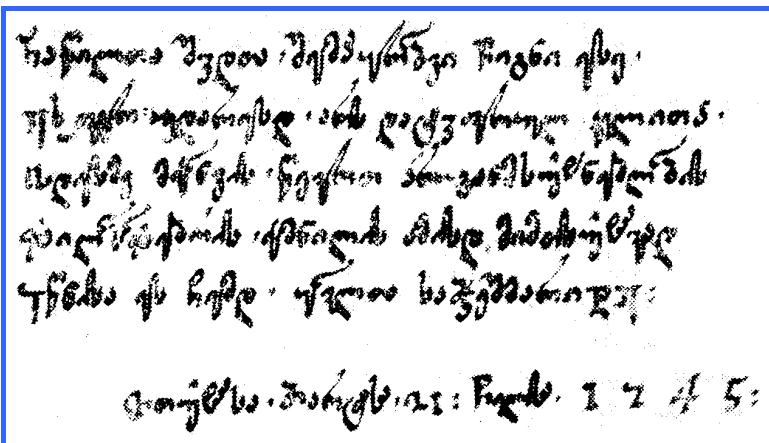
ლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულებით ძძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში

□ ცხრევიათურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, ინგლისურში, რუსულში და ა. შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. ცრ-

სებობს კიდევ ვრცელი „შემოკლებათა ლექსიკონები“.

ამ სიის გაგრძელება კიდევ შეიძლება. ამ რამდენად უფერულია უმთავრულო ტექსტი, ნათლად ჩანს ზემოთ მოყვანილი ტექსტის ფრაგმენტიდან.

ამრიგად, მთავრული ასობის აღდგენის აუცილებლობა თავისთავად ცხადია. ანდა აღინიშნოს, რომ პირველად ეს საკითხი წამოაყენა 1962 წელს აკადემიკოსმა უკაკი შანიძემ,

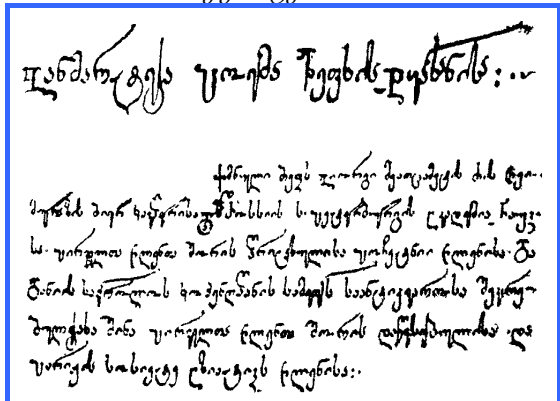
ცხონ ლავრათიონის „ქობილსიტყვაობის“ გადამწერის ნეოფიტეს ანდერბი (1795 წ.)

ამეიურაზ ლავრათიონი. ლანმარტება პოემა „ქეფხისტყაოსნისა“

რომელიც წლების მანძილზე გმირული შეუპოვრობით მარტოკა იცავდა ამ აზრს სრული გაუგებლობის გარემოცვაში. შანიც, რა იყო მიზეზი იმისა, რომ მას არავინ არ დაუჭირა მხარი.

ამის მიზეზს მე ვხედავ ქართველი კაცის ისეთ თვისებაში, როგორიც არის თანდაყოლილი სიზარმაცე. ამდესაც იუბნები ადამიანს, რომ უნდა აღვადგინოთ ასომთავრულიო, ის იმაზე კი არ ფიქრობს, რამდენად საღია ეს აზრი, არამედ იმაზე, თუ როგორ ზეგავლენას მოახდენს ეს მოვლენა (ახალი ასობის შესწავლა, მათი წერის ათვისება და ა. შ.) პირადად მასზე. მა აქ ვერაფერს ვერ ხედავს გარდა აუტკივარი თავის ატკივებისა. შაგრამ ხმამაღლა ამას ვერ იმანის და მოჰყავს სხვა საწინააღმდეგო არგუმენტები, რომლებიც ვერ უძლებენ ვერავითარ კრიტიკას.

სეშმარიტი მთავრული ასობის აღდგენა

გ რ ა მ ა

1861

ფებრვარი

წელიწადი მესამე

ჩოღება თხზულებათა:

- I. — მოძღვრება . . . . . ვაზირი ეპისკოპოსისა
 შესწავლილ კანონებსა
 კანონის მოხელის ვახტანგისა
 მსმ. . . . . დიკ. ვაზირი გამ-
 რკველითვისგან.
- II. — სოლიმის ასაკის მქონდის
 მული (რომის) . . . . . დიკ. ანდრეასისა.
- III. — ლექსები სსუ და სსუ 'წიგნი'სა
 სწავლების ფუნქციისა . . . . . პოლოცებისა
- IV. — ლექსები მწიგნობრებისა . . . . . დიკ. კვარცხელიანისა.
- V. — სსუ და სსუ ანბანი (ახალი მეთოდი აღწერისა)

რედაქტორი.

კვარცხელიანის ცნობილი

ჟურნალ „ცისკრის“ თავმჯდომარე

მოწვევა ჰელმწიფე

შავიი უესესიე!

ჩქენი ზრამმატიკა რომ აღარ იშოვებოდა, და აღარც სხეებისა, საქმე ისე გაგვიძნელდა, რომ დედაუნის სწავლებას ვეღარ ვახერხებდით; — მეტი ღონე აღარ იყო, ჩემი შვილებისათვის მევე უნდა შემედგინა ზრამმატიკა, როგორც მომეხერხებოდა და, აი, სტამბაში ვგზავნი გიდეც დასაბუჭდავად.

ღმ წლის ოკტომბრის დამდეგს რომ ჩემს სახლში ბძანდებოდით, მაშინ გთხოვეთ და თქვენც დამრთეთ ნება, რომ ჰირველად თქვენი ჰატივისცემით სახსენებელი სახელი ვახსენო და თქვენს მეგობრობას ვუძღვნა ეს წიგნი, ეტება თქვენს მეგობრობით და თქვენი მაგალითით სხვებმაც ქართული ენის სიყვარულით, შითხრათ ან შემომითვალოთ, რასაც ეს სიყვარული ჩემთვის სათქმელად გავონებთ: ენას ერთგულებას გაუწევო მაგითი და მე დიდად დამაყვლებთ.

თქვენი აღმატებულების
გულითადი ჰატივისცემელი
შამიტრა ყაფიანა.

სოფ. ქვიშხეთი,
12 დეკემბერი 1881.

შამიტრა ყაფიანი. ქართული დრამატიკა. 1882 წ.

შოთა აუსთველის უკვდავი ქმნილება ქართული ლიტერატურის მშვეფავაა. ტმასთანავე მან მსოფლიო ლიტერატურის საგანძურშიც დაიკავა საპატიო ადგილი საქვეყნოდ განთქმულ შედევრებს შორის. „უეფხისტყაოსანი“ უკვე გადათარგმნილია მრავალ უცხო ენაზე და მისი ავტორი ისევე ცნობილი გახდა მსოფლიოში, როგორც ომიროსი, ჟიროდოსი, ნიზამი, შანტე, ჟექსპირი, ლეოტე, შუშინი. შოთამ ბრწყინვალედ გამოიყენა ქართული ენის მხატვრული შესაძლებლობანი და მომხიბლველი პოემა შექმნა, რითაც ისახელა თავი და ასახელა ქართველი ერი, რომელიც სამართლიანად ამაყობს მისი უებრო ნაწარმოებით. აუსთველი ქართული კულტურის მედროზე გახდა ძველი და ახალი საქართველოსთვის

ღაი ხანია მიმდინარეობს „უეფხისტყაოსნის“ ტექსტის მეცნიერული შესწავლა და კრიტიკული განხილვა, მისი გაცხრილვა მერმინდელი მინარევისაგან და ცდები პოემის ენის დახვეწისა და პირვანდელი სახის აღდგენისა. ჟეიძლება ითქვას, რომ ამ მხრით უკვე გარკვეულ პროგრესს ვართ მიღწეული. შუ ვისმე უქმეს წილი ამ პროგრესის მიღწევაში, ერთი მათგანი შეიძლება ამ სტრიქონების ავტორიც იყოს, რომელმაც აქტიური მონაწილეობა მიიღო პოემის სამ გამოცემაში (1937, 1951 და 1957 წწ.)¹. შან აღადგინა ვეფხის ტყაოსნის პირველი (ვახტანგისეული) გამოცემა 1712 წლისა და დაურთო მას ახსნა-განმარტებანი (1937 წ.)². შანვე

¹ ნახეთ ამ კრებულში „ღღევანდელი ვითარება უეფხის ტყაოსნის ტექსტის დადგენის საქმეში“ (გვ. 214 და შემდგომი).
² შოთა აუსთველი. უეფხის ტყაოსანი. ვახტანგისეული გამოცემა 1712 წლისა, აღდგენილი ლ. ხანისის მიერ. 1937.

ჟრიფტ „ანივერსიტეტი“ შესრულებული ტექსტის ფრაგმენტი

წიგნი 2

შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება

შთავრულების ხმარება

ს აქართველოს წინაშე მდგარ პრობლემების გადაჭრის ერთ-ერთ მთავარ ხერხად მიმაჩნია საგამომცემლო საქმე (კერძოდ, ბეჭდვითი მასალების პოლიგრაფიული დონე – უპირველეს ყოვლისა კი შრიფტის ხარისხი). იმას, რომ თანამედროვე ქართული ბეჭდვითი შრიფტის ხარისხი გაცილებით ჩამორჩება ევროპულ-რუსულ შრიფტების ხარისხს, მე მგონი მტკიცება არ სჭირდება.

თანამედროვე ქართული შრიფტების ნაკლი შემდეგშია:

- შთავრული ასოების უქონლობა. შა როგორც შედეგი:
  - ◆ ძნელად საკითხავი ერთგვაროვანი ტექსტი;
  - ◆ შკითხველისათვის ტექსტიდან საკუთარი სახელების სწრაფად გამოყოფის შეუძლებლობა. ძაც შეეხება უცხოურ საკუთარ სახელებს ან გეოგრაფიულ სახელწოდებებს, სრულებით ძნელია სწრაფად გაგება, რაზეა ლაპარაკი ტექსტში;
  - ◆ ცბრევიატურების ტექსტში ხმარების შეუძლებლობა. სხვა ენებში (გერმანულში, რუსულში და ა.შ.) ხომ ფართოდ იხმარება ასეთი შემოკლებები. ცრსებობს კიდევ ვრცელი “შემოკლებათა ლექსიკონები” ამ ენებზე.
- სასტრიქონო ასოების “წვრილმანობა”.

წათინურ-რუსულ ასოებთან შედარებით ქართულ სასტრიქონო ასოებს აქვს პატარა შუატანი. ძის შედეგადაც ქართული ასოები ლათინურთან შედარებით გაცილებით უფრო პატარაა. შა აქედან გამომდინარე – ძნელად საკითხავი.

ცმ ნაკლების გამოსწორების შემთხვევაში ქართული ნაბეჭდი ტექსტი თავის მოქნილობით და სრულყოფილობით გაუსწორდება ლათინურ ტექსტს.

ჩვემთ მოყვანილ ტაბულებში ნაჩვენებია ბეჭდური ასონიშნების სრული კომპლექტი და მათგან აწყობილი ტექსტის ფრაგმენტები.

ცქ წარმოდგენილ ასოებიდან საწყის ეტაპზე გამოიყენება მთავრული და მხედრული ასოები. შთავრული ასოებით დაიწერება წერტილის შემდეგ ახალი წინადადების პირველი სიტყვის პირველი ასო და აგრეთვე საკუთარი და პირადი სახელების პირველი ასო. ცმ წესის გამოყენება მკვეთრად გააუმჯობესებს დაბეჭდილი ტექსტის ხარისხს და მისცემს მძლავრ ბიძგს საქართველოს ცხოვრების ყველა მხარის განვითარებას.

ციმის შიში, რომ ასეთი წესით დაბეჭდილ წიგნს ვერ წაიკითხავს მთავრული ასოების არმცოდნე ადამიანი, არ არის გამართლებული. ჩართული წერა-კითხვის მცოდნეს ასეთი ტექსტის წაკითხვა არ გაუჭირდება. წის არის მე-2 კლასის გამოცანა – მოცემულია სიტყვა, რომელშიც გამოთოვებულია ერთი ასო (ამ შემთხვევაში პირველი). წავშვი ადვილად კითხულობს ამ სიტყვას.

ქა თქმა უნდა, “*ჩვეულებრივს*”, *ხოლხეთს*” და “*წიტიერატურულს*” რომ გაუკეთდეს მათთვის შესაფერისი მთავრული ასოები, შრიფტი უფრო ლამაზი გამოვა.

ღეჭლური ასონიშნების სრული კომპლექტი	
<p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>1234567890%№IVX*— . ... ; : [ ] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & ( ) ~ ‘ ‘ “ ”</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p>	<p>შთავრული</p> <p>შცირე მთავრული</p> <p>ჩუსხური</p> <p>შხედრული</p> <p>შამატებითი ნიშნები</p>

ღეჭლური ასონიშნების სრული კომპლექტი	
<p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>1234567890%№IVX*— . ... ; : [ ] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & ( ) ~ ‘ ‘ “ ”</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p> <p>საქართველოს იუსტიციის უწყისების განყოფილება</p>	<p>შთავრული</p> <p>შცირე მთავრული</p> <p>ჩუსხური</p> <p>შხედრული</p> <p>შამატებითი ნიშნები</p>

ჩვენების პირველ ფურცელზე შეიძლება მოთავსდეს დაახლოებით ასეთი სახის ტაბულა.

ქართული ანბანი
<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ძ ო პ რ</p> <p>ს ე ყ დ ფ თ ი ყ ყ ხ ც ძ წ ს ლ ყ ჯ ჰ</p> <p>ს ტ ჯ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ზ ხ ჯ ჰ</p>
ქართული ანბანი
<p>ს ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ძ ო პ რ</p> <p>ს ე ყ დ ფ თ ი ყ ყ ხ ც ძ წ ს ლ ყ ჯ ჰ</p> <p>ს ტ ჯ უ ფ ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ წ ზ ხ ჯ ჰ</p>

მთავრების წმარება

ჭართული ანბანი			
ტა	ბკ	ღტ	ტძ
ყზ	ზლ	ყვ	წწ
ღგ	შმ	ღუ	სჭ
ძდ	ნნ	ფფ	ქხ
რე	ბჟ	ჩქ	ყკ
ზვ	ღო	ნლ	ჯჯ
ზზ	სპ	ყყ	სჭ
ჩც	ყე	ყშ	ჭჭ
ტთ	ტრ	ჩჩ	
ნი	სს	ცც	

სლოთავრული უნდა აღსდგეს ბუნებრივად, უჩუძრად და ყოველგვარი ფუჭე დისკუსიების, საავიტაცო ზმაურის და რახარუხის გარეშე!

შდრუკიყუნ ჰტტკიყტ

Чаги 3

ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხისათვის

ქართული ანბანის წარმოშობის საკითხის გამოსარკვევად საჭიროა მისი შედარება სხვა ანბანებთან განსხვავებული თვისებების გამოვლენების მიზნით. ქართული ანბანის შედარებისას სხვა ანბანებთან ვლინდება შემდეგი სხვაობები (იხ. დაბელები).

ფინიკიურთან

წანსხვავებული ასოები ფინიკიურ და ქართულ ანბანებში		
სსოს. რიგ. №	ფინიკიური	ქართული
5	ჰე	ენ
8	ხეთ	ჴე
10	ჟოთ	იბ
15	სამეჴ	ჟე
18	კადე	ჴან
19	ქოფ	—
21	შინ	სან

ფინიკიურში 22 ასოა, ქართულში 21 (ასო “ქოფ” გამოტოვებულია). ორივე ანბანში რიგითი მნიშვნელობა სრულად შეესაბამება რიცხვით მნიშვნელობას. ორივე ანბანი მთავრდება ჯვრის ნიშნით (X—“ტავ” და X—“ჴან”)

ანბანის წარმოშობა

სრქაულ ბერძნულთან

წანსხვავებული ასოები სრქაულ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
სსოს. რიგ. №	სრქ. ბერძნული	ქართული
15	ქსი	ჟე
18	სან	ჴან
19	კობა	—
23	ჟუ	უი

სრქაულ ბერძნულში 23 ასოა, ქართულში 22 (ასო “კობა” გამოტოვებულია). ბერძნულში ასოებს “სან” და “კობა” არ გააჩნია ბგერითი მნიშვნელობები.

ხლასიკურ ბერძნულთან

წარმოშობის ასოები ხლასიკურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
სლ. რიგ. №	ხლასიკური ბერძნული	ქართული
6	სტიგმა	ვინ
7	ძეტა	ზენ
8	ეტა	ჴე
15	ქსი	ჲე
18	სამპი	ჟან
19	კოპა	–
26	ფსი	ღან
27	ოპეგა	ყარ

ხლასიკურ ბერძნულში 27 ასოა, ქართულში 26 (ასო “კოპა” გამოტოვებულია). ღერძნულში ასოებს “სტიგმა”, “სამპი” და “კოპა” არ გააჩნიათ ბგერითი მნიშვნელობები. ღერძნულში შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის. ეს შეუსაბამობა იწყება “სამპიდან”.

ჴიზანტიურ ბერძნულთან

წარმოშობის ასოები ჴიზანტიურ ბერძნულ და ქართულ ანბანებში		
სლ. რიგ. №	ჴიზანტიურ ბერძნული	ქართული
2	ვიტა	ბან
6	–	ვინ
8	იტა	ჴე
10	ჲოტა	ინ
15	ქსი	ჲე
18	–	ჟან
23	იფსილონ	უიე
26	ფსი	ღან
27	ოპეგა	ყარ

ჴიზანტიურ ბერძნულში 24 ასოა (ამოღებულია “სტიგმა”, “სამპი” და “კოპა”), ქართულში 26. ღერძნულში სრული შეუსაბამობაა რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის.

სრქაულ ლათინურთან

წარმოშობის ასოები სრქაულ ლათინურ და ქართულ ანბანებში		
სლ. რიგ. №	სრქაულ ლათინურში	ქართული
6	ჲფ	ვინ
7	–	ზენ
9	–	თან
15	–	ჲე
18	–	ჟან
19	ჲჲე	–
23	ჲჲე	უიე
24	–	ფარ

სრქაულ ლათინურში 20 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “ზენ”, “ჲე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 24 (გამოტოვებულია “ჲჲე”). ორივე ანბანი მთავრდება ჯგერის ნიშნით (X – “ქს” და X – “ჴან”).

კლასიკურ ლათინურთან

წარმომავალი ასოები კლასიკურ ლათინურ და ქართულ ანბანებში		
სსს. რიგ. №	კლასიკურ ლათინურში	ქართული
3	ცე	გან
6	ეფ	ვინ
7	გე	ზენ
9	–	თან
15	–	ჟე
18	–	ჟან
19	ქჟუ	–
23	ვე	უე
24	–	ფარ
25	იფსილონ	დან
26	ზეტა	ყარ

კლასიკურ ლათინურში 23 ასოა (გამოტოვებულია ასოები “თან”, “ჟე”, “ჟან”, “ფარ”), ქართულში 26 (გამოტოვებულია “ქჟუ”). ჟუასაუ-კუნეებში (მე-16 ს.) ლათინურში შემოიღეს ასოები “ჟოტ” და “უ”.

წარმომავალი თვისებების შედარების და მათგან ერთნაირი თვისებების ამოშლის შემდეგ დარჩება შემდეგი ასოები.

წარმომავალი ასოები სხვადასხვა ანბანებში	
ფინიკიურში	ჰე, ხეთ, ღოთ
არქაულ ბერძნულში	ჟე
კლასიკურ ბერძნულში	სტიგმა, ძეტა, ეტა, ფსი, ომეგა
ლათინურ ბერძნულში	ვიტა, იტა, ღოტა, იფსილონ
არქაულ ლათინურში	ეფ, 7, 9, ვე, 24
კლასიკურ ლათინურში	ცე, იფსილონ, ზეტა

ჟველაზე ნაკლები სხვაობაა არქაულ ბერძნულთან!

ფინიკიურის და არქაულ ბერძნულის შედარებისას გამოვავლენთ შემდეგ სხვაობებს.

წარმომავალი ასოები ფინიკიურ და არქაულ ბერძნულ ანბანებში		
სსს. რიგ. №	ფინიკიური	არქაული ბერძნული
5	ჰე	იფსილონ [ე]
8	ხეთ	ეტა [ჰ/ე]
10	ღოთ	იოტა
15	სამეჟ	ქსი
18	ცადე	სან
19	ქჟუ	კოპა
21	შინ	სიგმა

ფინიკიურში 22 ასოა, არქაულ ბერძნულში 22. ფინიკიურსა და არქაულ ბერძნულს შორის იმავე ასოებშია სხვაობა, როგორც ფინიკიურსა და ქართულს შორის. ამ შვიდი ასოდან ოთხში (ჰე, ხეთ, ღოთ, შინ) ერთნაირი სხვაობაა, სამში კი (სამეჟ, ცადე, ქოფ) განსხვავებული.

შსკვნა

ქართული ანბანი, ალბათ, გადმოღებულია არქაულ ბერძნულიდან და დამატებული აქვს კლასიკური ბერძნულის ელემენტები (**Φ**, **Χ**). ფინიკურიდან გადმოღებული რომ იყოს, ასო **Ϝ** საგანგებოდ იქნებოდა გამოყოფილი ჯვრის ნიშნით.

შაგრამ, ამავე დროს, რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობების სრული შესაბამობა ქართულ ანბანში მიუთითებს მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკურთან. უმის დამადასტურებელია აგრეთვე ის, რომ ქართული და ფინიკური ანბანები მთავრდება ჯვრის ნიშნით (**Χ**—“ტავ“ და **Χ**—“ჟან“).

ფინიკიური ანბანი				
1	)	ალფ	[ʾ]	1
2	b	ბეთ	[b]	2
3	g	გიმელ	[g]	3
4	d	დალეთ	[d]	4
5	h	ჰე	[h]	5
6	w	ვაფ	[w]	6
7	z	ზაან	[z]	7
8	x	ხეთ	[x]	8
9	+	თეთ	[t]	9
10	y	ჟთ	[y]	10
11	k	კაფ	[k]	20
12	l	ლაშელ	[l]	30
13	m	მემ	[m]	40
14	n	ნუნ	[n]	50
15	s	სამექ	[s]	60
16	(	აჟინ	[ʾ]	70
17	p	პე	[p]	80
18	c	ცადე	[c]	90
19	q	ქოფ	[q]	100
21	r	რეშ	[r]	200
21	\$	შინ	[ʃ]	300
22	T	ტავ	[t]	400

სერბული ანბანი											
სერბული			სლავიკური			ციზანტიური					
1	A	აღფა [ა]	1	A	აღფა [ა]	1	A	აღფა [ა]	1		
2	B	ბეტა [ბ]	2	B	ბეტა [ბ]	2	B	ვიტა [ბ]	2		
3	L	გამა [გ]	3	Г	გამა [გ]	3	Г	გამა [გ]	3		
4	D	დელტა [დ]	4	Δ	დელტა [დ]	4	Δ	დელტა [დ]	4		
5	E	ეფსილონ [ე]	5	E	ეფსილონ [ე]	5	E	ეფსილონ [ე]	5		
6	Ж	დიჟამა [ვ(უ)]	6	Ц	სტიგმა [ძ]	6					
7	Z	ძეტა [დ(ზ)]	7	Z	ძეტა [ძ]	7	Z	ზიტა [ზ]	7		
8	H	ეტა [1.ჰ;2.ე]	8	H	ეტა [ე]	8	H	იტა [ი]	8		
9	Q	თეტა [თ]	9	Θ	თეტა [თ]	9	Θ	თიტა [თ]	9		
10	I	იოტა [ი]	10	I	იოტა [ი]	10	I	ჟოტა [ჟ]	10		
11	K	კაპა [კ]	11	K	კაპა [კ]	20	K	კაპა [კ]	11		
12	G	ლამბდა [ლ]	12	Λ	ლამბდა [ლ]	30	Λ	ლამბდა [ლ]	12		
13	M	მჟუ [მ]	13	M	მჟუ [მ]	40	M	მი [მ]	13		
14	N	ნჟუ [ნ]	14	N	ნჟუ [ნ]	50	N	ნი [ნ]	14		
15	C	ქსი [ქს]	15	Ξ	ქსი [ქს]	60	Ξ	ქსი [ქს]	15		
16	O	ომიკრონ [ო]	16	Θ	ომიკრონ [ო]	70	Θ	ომიკრონ [ო]	16		
17	P	პი [პ]	17	Π	პი [პ]	80	Π	პი [პ]	17		
18	ρ	სან	18	ρ	სამპი	900			18		
19	F	კოპა	19	С	კოპა	90			19		
20	R	რო [რ]	20	P	რო [რ]	100	P	რო [რ]	20		
21	S	სიგმა [ს]	21	Σ	სიგმა [ს]	200	Σ	სიგმა [ს]	21		
22	T	ტაჟუ [ტ]	22	T	ტაჟუ [ტ]	300	T	ტაფ [ტ]	22		
23	U	ჟუფსილონ [ჟუ]	23	Y	ჟუფსილონ [ჟუ]		Y	იუფსილონ [ი]	23		
			24	Ф	ფი [ფ]	500	Ф	ფი [ფ]			
			25	X	ქსი [ქ]	600	X	ქსი [ქ]			
			26	Ψ	ფსი [ფს]	700	Ψ	ფსი [ფს]			
			27	Ω	ომეგა [ო]	800	Ω	ომეგა [ო]			

სერბული ანბანის წარმოშობა

წათინური ანბანი								
სრქაული			ტვ. წ. მე-2 ს.			შე-11 ს.		
A	ა	[ა]	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]
B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]
Г	გე	[გ]	C	ცე	[ც] [კ]	C	ცე	[ც] [კ]
Д	დე	[დ]	D	დე	[დ]	D	დე	[დ]
E	ე	[ე]	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]
F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]
В	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]
I	ი	[ი]	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]
K	კა	[კ]	K	კა	[კ]	J	იოტ	[ი]
L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]	K	კა	[კ]
М	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]	L	ელ	[ლ]
N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]	M	ემ	[მ]
O	ო	[ო]	O	ო	[ო]	N	ენ	[ნ]
Р	პე	[პ]	P	პე	[პ]	O	ო	[ო]
Q	ქეუ	[ქ]	Q	ქეუ	[ქ]	P	პე	[პ]
P	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]	Q	ქეუ	[ქ]
С	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]	R	ერ	[რ]
T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]	S	ეს	[ს]
V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]	T	ტე	[ტ]
X	იქს	[ქს]	V	ვე	[ვ]	U	უ	[უ]
Y	იფსილონ	[ი]	X	იქს	[ქს]	V	ვე	[ვ]
Z	ზეტა	[ზ]	Y	იფსილონ	[ი]	X	იქს	[ქს]
			Z	ზეტა	[ზ]	Y	იფსილონ	[ი]
						Z	ზეტა	[ზ]

ქართული ანბანი											
ტ.ვ.წ. 412 წ.				1 ს.				შ.ე-8 ს.			
1	ა	[ა]	1	1	ა	[ა]	1	1	ა	[ა]	1
2	ბ	[ბ]	2	2	ბ	[ბ]	2	2	ბ	[ბ]	2
3	გ	[გ]	3	3	გ	[გ]	3	3	გ	[გ]	3
4	დ	[დ]	4	4	დ	[დ]	4	4	დ	[დ]	4
5	ე	[ე]	5	5	ე	[ე]	5	5	ე	[ე]	5
6	ვ	[ვ]	6	6	ვ	[ვ]	6	6	ვ	[ვ]	6
7	ზ	[ზ]	7	7	ზ	[ზ]	7	7	ზ	[ზ]	7
8	თ	[თ]	8	8	თ	[თ]	8	8	თ	[თ]	8
9	ი	[ი]	9	9	ი	[ი]	9	9	ი	[ი]	9
10	კ	[კ]	10	10	კ	[კ]	10	10	კ	[კ]	10
11	ქ	[ქ]	20	11	ხ	[ხ]	20	11	ღ	[ღ]	20
12	ღ	[ღ]	30	12	ყ	[ყ]	30	12	ჩ	[ჩ]	30
13	ყ	[ყ]	40	13	ც	[ც]	40	13	ც	[ც]	40
14	შ	[შ]	50	14	ძ	[ძ]	50	14	ძ	[ძ]	50
15	ჩ	[ჩ]	60	15	წ	[წ]	60	15	წ	[წ]	60
16	ც	[ც]	70	16	ჭ	[ჭ]	70	16	ჭ	[ჭ]	70
17	ძ	[ძ]	80	17	ხ	[ხ]	80	17	ხ	[ხ]	80
18	წ	[წ]	90	18	ყ	[ყ]	90	18	ყ	[ყ]	90
19	ჭ	[ჭ]	100	19	ქ	[ქ]	100	19	ქ	[ქ]	100
20	ხ	[ხ]	200	20	ს	[ს]	200	20	ს	[ს]	200
21	ხ	[ხ]	300	21	ვ	[ვ]	300	21	ვ	[ვ]	300
22	ჟ	[ჟ]	400	22	ყ	[ყ]	400	22	ყ	[ყ]	400
23	რ	[რ]	500	23	ფ	[ფ]	500	23	ფ	[ფ]	500
24	ს	[ს]	600	24	ქ	[ქ]	600	24	ქ	[ქ]	600
25	შ	[შ]	700	25	ღ	[ღ]	700	25	ღ	[ღ]	700
26	ჩ	[ჩ]	800	26	ყ	[ყ]	800	26	ყ	[ყ]	800
27	ც	[ც]	900	27	ყ	[ყ]	900	27	ყ	[ყ]	900
28	ძ	[ძ]	1000	28	ხ	[ხ]	1000	28	ხ	[ხ]	1000
29	წ	[წ]	2000	29	ც	[ც]	2000	29	ც	[ც]	2000
30	ჭ	[ჭ]	3000	30	ძ	[ძ]	3000	30	ძ	[ძ]	3000
31	ხ	[ხ]	4000	31	წ	[წ]	4000	31	წ	[წ]	4000
32	ყ	[ყ]	5000	32	ჭ	[ჭ]	5000	32	ჭ	[ჭ]	5000
33	რ	[რ]	6000	33	ხ	[ხ]	6000	33	ხ	[ხ]	6000
34	ს	[ს]	7000	34	ყ	[ყ]	7000	34	ყ	[ყ]	7000
35	შ	[შ]	8000	35	ქ	[ქ]	8000	35	ქ	[ქ]	8000
				36	ს	[ს]	9000	36	ს	[ს]	9000
				37	ჟ	[ჟ]	10000	37	ჟ	[ჟ]	10000

ანბანის წარმოშობა

სომხური ანბანი									
ჟე-5 ს.					ჟე-12 ს.				
1	Ա	აბ	[ა]	1	1	Ա	აბ	[ა]	1
2	Բ	ბენ	[ბ]	2	2	Բ	ბენ	[ბ]	2
3	Գ	გომ	[გ]	3	3	Գ	გომ	[გ]	3
4	Դ	და	[დ]	4	4	Դ	და	[დ]	4
5	Ե	ენ	[ე]	5	5	Ե	ენ	[ე]	5
6	Զ	ზა	[ზ]	6	6	Զ	ზა	[ზ]	6
7	Է	ე	[ე]	7	7	Է	ე	[ე]	7
8	Ը	ღო	[ღ]	8	8	Ը	ღო	[ღ]	8
9	Թ	თო	[თ]	9	9	Թ	თო	[თ]	9
10	Ժ	ჟე	[ჟ]	10	10	Ժ	ჟე	[ჟ]	10
11	Ի	ინ	[ი]	20	11	Ի	ინ	[ი]	20
12	Լ	ლუნ	[ლ]	30	12	Լ	ლუნ	[ლ]	30
13	Խ	ხე	[ხ]	40	13	Խ	ხე	[ხ]	40
14	Մ	წა	[წ]	50	14	Մ	წა	[წ]	50
15	Կ	კენ	[კ]	60	15	Կ	კენ	[კ]	60
16	Հ	ჰო	[ჰ]	70	16	Հ	ჰო	[ჰ]	70
17	Ջ	ძა	[ძ]	80	17	Ջ	ძა	[ძ]	80
18	Ղ	ღატ	[ღ]	90	18	Ղ	ღატ	[ღ]	90
19	Ճ	ჭა	[ჭ]	100	19	Ճ	ჭა	[ჭ]	100
20	Մ	მენ	[მ]	200	20	Մ	მენ	[მ]	200
21	Թ	თი	[თ]	300	21	Թ	თი	[თ]	300
22	Ն	ნე	[ნ]	400	22	Ն	ნე	[ნ]	400
23	Շ	შა	[შ]	500	23	Շ	შა	[შ]	500
24	Ո	ო	[ო]	600	24	Ո	ო	[ო]	600
25	Ջ	ჩა	[ჩ]	700	25	Ջ	ჩა	[ჩ]	700
26	Պ	პე	[პ]	800	26	Պ	პე	[პ]	800
27	Ջ	ჯე	[ჯ]	900	27	Ջ	ჯე	[ჯ]	900
28	Ի	რა	[რ]	1000	28	Ի	რა	[რ]	1000
29	Ս	სე	[ს]	2000	29	Ս	სე	[ს]	2000
30	Վ	ვე	[ვ]	3000	30	Վ	ვე	[ვ]	3000
31	Տ	ტუნ	[ტ]	4000	31	Տ	ტუნ	[ტ]	4000
32	Ր	რე	[რ]	5000	32	Ր	რე	[რ]	5000
33	Ց	ცო	[ც]	6000	33	Ց	ცო	[ც]	6000
34	Ի	უნ	[ბუნ]	7000	34	Ի	უნ	[ბუნ]	7000
	ՈՒ		[უნ]			ՈՒ		[უნ]	
35	Փ	ფურ	[ფ]	8000	35	Փ	ფურ	[ფ]	8000
36	Բ	ბე	[ბ]	9000	36	Բ	ბე	[ბ]	9000
					37	ԵՎ	ო	[ევ]	
					38	Օ	ფე	[აუ]	
					39	Ֆ		[ფ]	

ფინიკიური ანბანი				ქრემული ანბანი																
				სრქაული				ხლასიკური				ღიზანტიური								
1	)	ალფ	[']	1	1	A	ალფა	[ა]	1	A	ალფა	[ა]	1	A	ალფა	[ა]	1			
2	b	ბეთ	[ბ]	2	2	B	ბეტა	[ბ]	2	B	ბეტა	[ბ]	2	B	ვიტა	[ბ]	2	B	ვიტა	[ბ]
3	g	გიმელ	[გ]	3	3	L	გამა	[გ]	3	Г	გამა	[გ]	3	Г	გამა	[გ]	3	Г	გამა	[გ]
4	d	დალეთ	[დ]	4	4	D	დელტა	[დ]	4	Δ	დელტა	[დ]	4	Δ	დელტა	[დ]	4	Δ	დელტა	[დ]
5	h	ჰე	[ჰ]	5	5	E	ეფსილონ	[ე]	5	E	ეფსილონ	[ე]	5	E	ეფსილონ	[ე]	5	E	ეფსილონ	[ე]
6	w	ვაჰ	[ვ]	6	6	Ϝ	დიგამა	[ვ(უ)]	6	Ϝ	სტიგმა	[ვ]	6				6			
7	z	ზაინ	[ზ]	7	7	Z	ძეტა	[დ(ზ)]	7	Z	ძეტა	[ძ]	7	Z	ზიტა	[ზ]	7	Z	ზიტა	[ზ]
8	x	ხეთ	[ხ]	8	8	H	ეტა	[1.ჰ;2.ე]	8	H	ეტა	[ე]	8	H	იტა	[ი]	8	H	იტა	[ი]
9	+	თეთ	[თ]	9	9	Q	თეტა	[თ]	9	Θ	თეტა	[თ]	9	Θ	თიტა	[თ]	9	Θ	თიტა	[თ]
10	y	იოთ	[ი]	10	10	I	იოტა	[ი]	10	I	იოტა	[ი]	10	I	იოტა	[ი]	10	I	იოტა	[ი]
11	k	კაჰ	[კ]	20	11	K	კაპა	[კ]	11	K	კაპა	[კ]	20	K	კაპა	[კ]	11	K	კაპა	[კ]
12	l	ლაჰედ	[ლ]	30	12	G	ლაჰბდა	[ლ]	12	Λ	ლაჰბდა	[ლ]	30	Λ	ლაჰბდა	[ლ]	12	Λ	ლაჰბდა	[ლ]
13	m	მემ	[მ]	40	13	M	მჰუ	[მ]	13	M	მჰუ	[მ]	40	M	მი	[მ]	13	M	მი	[მ]
14	n	ნუნ	[ნ]	50	14	N	ნჰუ	[ნ]	14	N	ნჰუ	[ნ]	50	N	ნი	[ნ]	14	N	ნი	[ნ]
15	s	სამეჰ	[ს]	60	15	C	ქსი	[ქს]	15	Ξ	ქსი	[ქს]	60	Ξ	ქსი	[ქს]	15	Ξ	ქსი	[ქს]
16	(	აჰინ	[']	70	16	O	ომიკრონ	[ო]	16	O	ომიკრონ	[ო]	70	O	ომიკრონ	[ო]	16	O	ომიკრონ	[ო]
17	p	პე	[პ]	80	17	P	პი	[პ]	17	Π	პი	[პ]	80	Π	პი	[პ]	17	Π	პი	[პ]
18	c	ცადე	[ც]	90	18	Ϟ	სან		18	Ϟ	სამპი		900				18			
19	q	ქოჰ	[ქ]	100	19	F	კოპა		19	Ϛ	კოპა		90				19			
21	r	რეჰ	[რ]	200	20	R	რო	[რ]	20	P	რო	[რ]	100	P	რო	[რ]	20	P	რო	[რ]
21	\$	შინ	[შ]	300	21	S	სიგმა	[ს]	21	Σ	სიგმა	[ს]	200	Σ	სიგმა	[ს]	21	Σ	სიგმა	[ს]
22	T	ტავ	[ტ]	400	22	T	ტაჰუ	[ტ]	22	T	ტაჰუ	[ტ]	300	T	ტაჰ	[ტ]	22	T	ტაჰ	[ტ]
					23	U	აჰუფსილონ	[აჰუ]	23	Y	აჰუფსილონ	[აჰუ]		Y	აჰუფსილონ	[ი]	23	Y	აჰუფსილონ	[ი]
									24	Φ	ფი	[ფ]	500	Φ	ფი	[ფ]				
									25	X	ქსი	[ქ]	600	X	ქსი	[ხ]				
									26	Ψ	ფსი	[ფს]	700	Ψ	ფსი	[ფს]				
									27	Ω	ომეგა	[ო]	800	Ω	ომეგა	[ო]				

ანბანის წარმოშობა

ტყდრს წსჰდყდტ

ფინიკური ანბანი				სათინური ანბანი									
				ტრკაული		ტვ. წ. მე-2 ს.		ქე-11 ს.					
1	)	ალეფ	[ʾ]	1	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]	A	ა	[ა]
2	b	ბეთ	[ב]	2	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]	B	ბე	[ბ]
3	g	გიმელ	[ג]	3	Γ	გე	[გ]	C	ცე	[ც]	C	ცე	[ც]
4	d	დალე	[ד]	4	Δ	დე	[დ]	D	დე	[დ]	D	დე	[დ]
5	h	ჰე	[ה]	5	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]	E	ე	[ე]
6	w	ვავე	[ו]	6	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]	F	ეფ	[ფ]
7	z	ზან	[ז]	7	G	გე	[გ]	G	გე	[გ]	G	გე	[გ]
8	x	ხეთ	[ח]	8	H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]	H	ჰა	[ჰ]
9	+	თეთ	[ט]	9	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]	I	ი	[ი]
10	y	იოთ	[י]	10	J	იოტ	[י]	J	იოტ	[ი]	J	იოტ	[ი]
11	k	კავ	[כ]	20	K	კა	[კ]	K	კა	[კ]	K	კა	[კ]
12	l	ლაშედ	[ל]	30	L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]	L	ელ	[ლ]
13	m	მემ	[מ]	40	M	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]	M	ემ	[მ]
14	n	ნუნ	[נ]	50	N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]	N	ენ	[ნ]
15	s	სამექ	[ס]	60	O	ო	[ო]	O	ო	[ო]	O	ო	[ო]
16	(	აჰინ	[ʿ]	70	P	პე	[პ]	P	პე	[პ]	P	პე	[პ]
17	p	პე	[פ]	80	Q	ქჟუ	[ქ]	Q	ქჟუ	[ქ]	Q	ქჟუ	[ქ]
18	c	ცადე	[צ]	90	R	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]	R	ერ	[რ]
19	q	ქოფ	[ק]	100	S	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]	S	ეს	[ს]
21	r	რემ	[ר]	200	T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]	T	ტე	[ტ]
21	ϕ	შინ	[ש]	300	U	უ	[უ]	U	უ	[უ]	U	უ	[უ]
22	T	ტავ	[ט]	400	V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]	V	ვე	[ვ]
					X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]	X	იქს	[ქს]
					Y	იფსილონ	[ი]	Y	იფსილონ	[ი]	Y	იფსილონ	[ი]
					Z	ზეტა	[ზ]	Z	ზეტა	[ზ]	Z	ზეტა	[ზ]

ფინიკური ანბანი				ქართული ანბანი															
				კვ.წ.412 წ.				I ს.				II-III ს.							
1	)	ალეფ	[ʾ]	1	1	Ⲁ	ან	[ა]	1	1	Ⴀ	ან	[ა]	1	1	Ⴀ	ან	[ა]	1
2	b	ბეთ	[ბ]	2	2	Ⲃ	ბან	[ბ]	2	2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2
3	g	გიმელ	[გ]	3	3	Ⲅ	გან	[გ]	3	3	Ⴂ	გან	[გ]	3	3	Ⴂ	გან	[გ]	3
4	d	დალეთ	[დ]	4	4	Ⲇ	ღონ	[დ]	4	4	Ⴃ	ღონ	[დ]	4	4	Ⴃ	ღონ	[დ]	4
5	h	ჰე	[ჰ]	5	5	Ⲉ	ენ	[ე]	5	5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	5	Ⴄ	ენ	[ე]	5
6	w	ვავ	[ვ]	6	6	Ⲋ	ვინ	[ვ]	6	6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6
7	z	ზაჰ	[ზ]	7	7	Ⲍ	ზენ	[ზ]	7	7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7
8	x	ხეთ	[ხ]	8	8	Ⲏ	ჰე	[შ[ჰ]]	8	8	Ⴇ	ჰე	[შ[ე]]	8	8	Ⴇ	ჰე	[შ[ე]]	8
9	+	თეთ	[თ]	9	9	Ⲑ	თან	[თ]	9	9	Ⴈ	თან	[თ]	9	9	Ⴈ	თან	[თ]	9
10	y	იოთ	[ი]	10	10	Ⲓ	ინ	[ი]	10	10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	10	Ⴉ	ინ	[ი]	10
11	k	კავ	[კ]	20	11	Ⲕ	კან	[კ]	20	11	Ⴊ	კან	[კ]	20	11	Ⴊ	კან	[კ]	20
12	l	ლაშელ	[ლ]	30	12	Ⲗ	ლას	[ლ]	30	12	Ⴋ	ლას	[ლ]	30	12	Ⴋ	ლას	[ლ]	30
13	m	მემ	[მ]	40	13	Ⲙ	მან	[მ]	40	13	Ⴌ	მან	[მ]	40	13	Ⴌ	მან	[მ]	40
14	n	ნუნ	[ნ]	50	14	Ⲛ	ნარ	[ნ]	50	14	Ⴍ	ნარ	[ნ]	50	14	Ⴍ	ნარ	[ნ]	50
15	s	საშექ	[ს]	60	15	Ⲝ	ჟე	[ჟ]	60	15	Ⴎ	ჟე	[ჟ]	60	15	Ⴎ	ჟე	[ჟ]	60
16	(	აჟინ	[ʾ]	70	16	Ⲟ	ონ	[ო]	70	16	Ⴏ	ონ	[ო]	70	16	Ⴏ	ონ	[ო]	70
17	p	პე	[პ]	80	17	Ⲡ	პარ	[პ]	80	17	Ⴐ	პარ	[პ]	80	17	Ⴐ	პარ	[პ]	80
18	c	ცალე	[ც]	90	18	Ⲣ	ჟან	[ჟ]	90	18	Ⴑ	ჟან	[ჟ]	90	18	Ⴑ	ჟან	[ჟ]	90
19	q	ქოფ	[ქ]	100	19	ⲣ	რაე	[რ]	100	19	Ⴒ	რაე	[რ]	100	19	Ⴒ	რაე	[რ]	100
21	r	რემ	[რ]	200	20	Ⲥ	სან	[ს]	200	20	Ⴓ	სან	[ს]	200	20	Ⴓ	სან	[ს]	200
21	\$	შინ	[შ]	300	21	ⲥ	ტარ	[ტ]	300	21	Ⴔ	ტარ	[ტ]	300	21	Ⴔ	ტარ	[ტ]	300
22	T	ტავ	[ტ]	400	22	Ⲧ	ჟე	[ჭი]	400	22	Ⴕ	ჟე	[ჭი]	400	22	Ⴕ	ჟე	[ჭი]	400
					23	Ⲩ	ფარ	[ფ]	500	23	Ⴖ	ფარ	[ფ]	500	23	Ⴖ	ფარ	[ფ]	500
					24	Ⲫ	ქან	[ქ]	600	24	Ⴗ	ქან	[ქ]	600	24	Ⴗ	ქან	[ქ]	600
					25	Ⲭ	ღან	[ღ]	700	25	Ⴘ	ღან	[ღ]	700	25	Ⴘ	ღან	[ღ]	700
					26	Ⲯ	ყარ	[ყ]	800	26	Ⴙ	ყარ	[ყ]	800	26	Ⴙ	ყარ	[ყ]	800
					27	Ⲱ	შინ	[შ]	900	27	Ⴚ	შინ	[შ]	900	27	Ⴚ	შინ	[შ]	900
					28	Ⲳ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	Ⴛ	ჩინ	[ჩ]	1000	28	Ⴛ	ჩინ	[ჩ]	1000
					29	Ⲵ	ცან	[ც]	2000	29	Ⴜ	ცან	[ც]	2000	29	Ⴜ	ცან	[ც]	2000
					30	Ⲷ	ძილ	[ძ]	3000	30	Ⴝ	ძილ	[ძ]	3000	30	Ⴝ	ძილ	[ძ]	3000
					31	Ⲹ	წილ	[წ]	4000	31	Ⴞ	წილ	[წ]	4000	31	Ⴞ	წილ	[წ]	4000
					32	Ⲻ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	Ⴟ	ჭარ	[ჭ]	5000	32	Ⴟ	ჭარ	[ჭ]	5000
					33	Ⲽ	ხან	[ხ]	6000	33	Ⴚ	ხან	[ხ]	6000	33	Ⴚ	ხან	[ხ]	6000
					34	Ⲿ	ჯარ	[ჯ]	7000	34	Ⴛ	ჯარ	[ჯ]	7000	34	Ⴛ	ჯარ	[ჯ]	7000
					35	Ⲽ	ჯან	[ჯ]	8000	35	Ⴜ	ჯან	[ჯ]	8000	35	Ⴜ	ჯან	[ჯ]	8000
					36	Ⲽ	ჰაე	[ჰ]	9000	36	Ⴝ	ჰაე	[ჰ]	9000	36	Ⴝ	ჰაე	[ჰ]	9000
					37	Ⲽ	ჰჰ	[ჰ[ო]]	10000	37	Ⴞ	ჰჰ	[ჰ[ო]]	10000	37	Ⴞ	ჰჰ	[ჰ[ო]]	10000

ანბანის წარმოშობა

სრყული ანბანი

სრყული ანბანი						ქრთული ანბანი					
სრყული		ხლასიკური		ლიზანტიური		ტ.წ. 412 წ.		I ს.		ქე-8 ს.	
1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 Ⲁ ან [ა]	1 Ⲁ ან [ა]	1 Ⲁ ან [ა]	1 Ⲁ ან [ა]	1 Ⲁ ან [ა]	1 Ⲁ ან [ა]	1 Ⲁ ან [ა]
2 B ბეტა [ბ]	2 B ბეტა [ბ]	2 B ბეტა [ბ]	2 B ბეტა [ბ]	2 B ბეტა [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]	2 Ⲃ ბან [ბ]
3 L გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Γ გამა [გ]	3 Ⲅ გან [გ]	3 Ⲅ გან [გ]	3 Ⲅ გან [გ]	3 Ⲅ გან [გ]	3 Ⲅ გან [გ]	3 Ⲅ გან [გ]	3 Ⲅ გან [გ]
4 D დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]	4 Ⲇ დონ [დ]
5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]	5 Ⲉ ენ [ე]
6 Ϝ ღიგამა [ვ(უ)]	6 Ϟ სტიგმა	6 Ϟ სტიგმა	6 Ϟ სტიგმა	6 Ϟ სტიგმა	6 Ⲩ ვინ [ვ]	6 Ⲩ ვინ [ვ]	6 Ⲩ ვინ [ვ]	6 Ⲩ ვინ [ვ]	6 Ⲩ ვინ [ვ]	6 Ⲩ ვინ [ვ]	6 Ⲩ ვინ [ვ]
7 Z ძეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [ძ]	7 Z ზიტა [ზ]	7 Z ზიტა [ზ]	7 Z ზიტა [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]	7 Ⲭ ზენ [ზ]
8 H ეტა [1.ჰ;2.ე]	8 H ეტა [ე]	8 H იტა [ი]	8 H იტა [ი]	8 H იტა [ი]	8 Ⲯ ტე [ტ(ჰ)]	8 Ⲯ ტე [ტ(ე)]	8 Ⲯ ტე [ტ(ე)]	8 Ⲯ ტე [ტ(ე)]	8 Ⲯ ტე [ტ(ე)]	8 Ⲯ ტე [ტ(ე)]	8 Ⲯ ტე [ტ(ე)]
9 Q თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თიტა [თ]	9 Θ თიტა [თ]	9 Θ თიტა [თ]	9 Ⲱ თან [თ]	9 Ⲱ თან [თ]	9 Ⲱ თან [თ]	9 Ⲱ თან [თ]	9 Ⲱ თან [თ]	9 Ⲱ თან [თ]	9 Ⲱ თან [თ]
10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I ეოტა [ე]	10 I ეოტა [ე]	10 I ეოტა [ე]	10 Ⲳ ინ [ი]	10 Ⲳ ინ [ი]	10 Ⲳ ინ [ი]	10 Ⲳ ინ [ი]	10 Ⲳ ინ [ი]	10 Ⲳ ინ [ი]	10 Ⲳ ინ [ი]
11 K კაპა [კ]	11 K კაპა [კ]	20 K კაპა [კ]	20 K კაპა [კ]	20 K კაპა [კ]	11 Ⲵ კან [კ]	20 Ⲵ კან [კ]	20 Ⲵ კან [კ]	20 Ⲵ კან [კ]	20 Ⲵ კან [კ]	20 Ⲵ კან [კ]	20 Ⲵ კან [კ]
12 G ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	30 Λ ლამბდა [ლ]	30 Λ ლამბდა [ლ]	30 Λ ლამბდა [ლ]	12 Ⲷ ლას [ლ]	30 Ⲷ ლას [ლ]	30 Ⲷ ლას [ლ]	30 Ⲷ ლას [ლ]	30 Ⲷ ლას [ლ]	30 Ⲷ ლას [ლ]	30 Ⲷ ლას [ლ]
13 M მუ [მ]	13 M მუ [მ]	40 M მუ [მ]	40 M მუ [მ]	40 M მუ [მ]	13 Ⲹ მან [მ]	40 Ⲹ მან [მ]	40 Ⲹ მან [მ]	40 Ⲹ მან [მ]	40 Ⲹ მან [მ]	40 Ⲹ მან [მ]	40 Ⲹ მან [მ]
14 N ნუ [ნ]	14 N ნუ [ნ]	50 N ნი [ნ]	50 N ნი [ნ]	50 N ნი [ნ]	14 Ⲻ ნარ [ნ]	50 Ⲻ ნარ [ნ]	50 Ⲻ ნარ [ნ]	50 Ⲻ ნარ [ნ]	50 Ⲻ ნარ [ნ]	50 Ⲻ ნარ [ნ]	50 Ⲻ ნარ [ნ]
15 C ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	60 Ξ ქსი [ქს]	60 Ξ ქსი [ქს]	60 Ξ ქსი [ქს]	15 Ⲽ ე [ე]	60 Ⲽ ე [ე]	60 Ⲽ ე [ე]	60 Ⲽ ე [ე]	60 Ⲽ ე [ე]	60 Ⲽ ე [ე]	60 Ⲽ ე [ე]
16 O ომიკრონ [ო]	16 Ο ომიკრონ [ო]	70 Ο ომიკრონ [ო]	70 Ο ომიკრონ [ო]	70 Ο ომიკრონ [ო]	16 Ⲿ ონ [ო]	70 Ⲿ ონ [ო]	70 Ⲿ ონ [ო]	70 Ⲿ ონ [ო]	70 Ⲿ ონ [ო]	70 Ⲿ ონ [ო]	70 Ⲿ ონ [ო]
17 P პი [პ]	17 Π პი [პ]	80 Π პი [პ]	80 Π პი [პ]	80 Π პი [პ]	17 Ⲽ პარ [პ]	80 Ⲽ პარ [პ]	80 Ⲽ პარ [პ]	80 Ⲽ პარ [პ]	80 Ⲽ პარ [პ]	80 Ⲽ პარ [პ]	80 Ⲽ პარ [პ]
18 Ϟ სან [ს]	18 Ϡ სამპი 900	900	900	900	18 ⲿ ჟან [ჟ]	90 ⲿ ჟან [ჟ]	90 ⲿ ჟან [ჟ]	90 ⲿ ჟან [ჟ]	90 ⲿ ჟან [ჟ]	90 ⲿ ჟან [ჟ]	90 ⲿ ჟან [ჟ]
19 F კოპა 90	19 Ϙ კოპა 90	90	90	90	19 ⲿ რაე [რ]	100 ⲿ რაე [რ]	100 ⲿ რაე [რ]	100 ⲿ რაე [რ]	100 ⲿ რაე [რ]	100 ⲿ რაე [რ]	100 ⲿ რაე [რ]
20 R რო [რ]	20 ϙ რო [რ]	100 ϙ რო [რ]	100 ϙ რო [რ]	100 ϙ რო [რ]	20 ⲿ სან [ს]	200 ⲿ სან [ს]	200 ⲿ სან [ს]	200 ⲿ სან [ს]	200 ⲿ სან [ს]	200 ⲿ სან [ს]	200 ⲿ სან [ს]
21 S სიგმა [ს]	21 Ϛ სიგმა [ს]	200 Ϛ სიგმა [ს]	200 Ϛ სიგმა [ს]	200 Ϛ სიგმა [ს]	21 ⲿ ტარ [ტ]	300 ⲿ ტარ [ტ]	300 ⲿ ტარ [ტ]	300 ⲿ ტარ [ტ]	300 ⲿ ტარ [ტ]	300 ⲿ ტარ [ტ]	300 ⲿ ტარ [ტ]
22 T ტაუ [ტ]	22 Ϝ ტაუ [ტ]	300 Ϝ ტაუ [ტ]	300 Ϝ ტაუ [ტ]	300 Ϝ ტაუ [ტ]	22 ⲿ ჯე [ჯე]	400 ⲿ ჯე [ჯე]	400 ⲿ ჯე [ჯე]	400 ⲿ ჯე [ჯე]	400 ⲿ ჯე [ჯე]	400 ⲿ ჯე [ჯე]	400 ⲿ ჯე [ჯე]
23 U ეუფსილონ [ეუ]	23 Ϟ ეუფსილონ [ეუ]	500 Ϟ ეუფსილონ [ეუ]	500 Ϟ ეუფსილონ [ეუ]	500 Ϟ ეუფსილონ [ეუ]	23 ⲿ ფარ [ფ]	500 ⲿ ფარ [ფ]	500 ⲿ ფარ [ფ]	500 ⲿ ფარ [ფ]	500 ⲿ ფარ [ფ]	500 ⲿ ფარ [ფ]	500 ⲿ ფარ [ფ]
	24 ϟ ფი [ფ]	500 ϟ ფი [ფ]	500 ϟ ფი [ფ]	500 ϟ ფი [ფ]	24 ⲿ ქან [ქ]	600 ⲿ ქან [ქ]	600 ⲿ ქან [ქ]	600 ⲿ ქან [ქ]	600 ⲿ ქან [ქ]	600 ⲿ ქან [ქ]	600 ⲿ ქან [ქ]
	25 X ქსი [ქს]	600 X ქსი [ქს]	600 X ქსი [ქს]	600 X ქსი [ქს]	25 ⲿ ლან [ლ]	700 ⲿ ლან [ლ]	700 ⲿ ლან [ლ]	700 ⲿ ლან [ლ]	700 ⲿ ლან [ლ]	700 ⲿ ლან [ლ]	700 ⲿ ლან [ლ]
	26 Ψ ფსი [ფს]	700 Ψ ფსი [ფს]	700 Ψ ფსი [ფს]	700 Ψ ფსი [ფს]	26 ⲿ ყარ [ყ]	800 ⲿ ყარ [ყ]	800 ⲿ ყარ [ყ]	800 ⲿ ყარ [ყ]	800 ⲿ ყარ [ყ]	800 ⲿ ყარ [ყ]	800 ⲿ ყარ [ყ]
	27 Ω ომეგა [ო]	800 Ω ომეგა [ო]	800 Ω ომეგა [ო]	800 Ω ომეგა [ო]	27 ⲿ შინ [შ]	900 ⲿ შინ [შ]	900 ⲿ შინ [შ]	900 ⲿ შინ [შ]	900 ⲿ შინ [შ]	900 ⲿ შინ [შ]	900 ⲿ შინ [შ]
					28 ⲿ ჩინ [ჩ]	1000 ⲿ ჩინ [ჩ]	1000 ⲿ ჩინ [ჩ]	1000 ⲿ ჩინ [ჩ]	1000 ⲿ ჩინ [ჩ]	1000 ⲿ ჩინ [ჩ]	1000 ⲿ ჩინ [ჩ]
					29 ⲿ ცან [ც]	2000 ⲿ ცან [ც]	2000 ⲿ ცან [ც]	2000 ⲿ ცან [ც]	2000 ⲿ ცან [ც]	2000 ⲿ ცან [ც]	2000 ⲿ ცან [ც]
					30 ⲿ ძილ [ძ]	3000 ⲿ ძილ [ძ]	3000 ⲿ ძილ [ძ]	3000 ⲿ ძილ [ძ]	3000 ⲿ ძილ [ძ]	3000 ⲿ ძილ [ძ]	3000 ⲿ ძილ [ძ]
					31 ⲿ წილ [წ]	4000 ⲿ წილ [წ]	4000 ⲿ წილ [წ]	4000 ⲿ წილ [წ]	4000 ⲿ წილ [წ]	4000 ⲿ წილ [წ]	4000 ⲿ წილ [წ]
					32 ⲿ ჭარ [ჭ]	5000 ⲿ ჭარ [ჭ]	5000 ⲿ ჭარ [ჭ]	5000 ⲿ ჭარ [ჭ]	5000 ⲿ ჭარ [ჭ]	5000 ⲿ ჭარ [ჭ]	5000 ⲿ ჭარ [ჭ]
					33 ⲿ ხან [ხ]	6000 ⲿ ხან [ხ]	6000 ⲿ ხან [ხ]	6000 ⲿ ხან [ხ]	6000 ⲿ ხან [ხ]	6000 ⲿ ხან [ხ]	6000 ⲿ ხან [ხ]
					34 ⲿ ჯარ [ჯ]	7000 ⲿ ჯარ [ჯ]	7000 ⲿ ჯარ [ჯ]	7000 ⲿ ჯარ [ჯ]	7000 ⲿ ჯარ [ჯ]	7000 ⲿ ჯარ [ჯ]	7000 ⲿ ჯარ [ჯ]
					35 ⲿ ჯან [ჯ]	8000 ⲿ ჯან [ჯ]	8000 ⲿ ჯან [ჯ]	8000 ⲿ ჯან [ჯ]	8000 ⲿ ჯან [ჯ]	8000 ⲿ ჯან [ჯ]	8000 ⲿ ჯან [ჯ]
					36 ⲿ ჰაე [ჰ]	9000 ⲿ ჰაე [ჰ]	9000 ⲿ ჰაე [ჰ]	9000 ⲿ ჰაე [ჰ]	9000 ⲿ ჰაე [ჰ]	9000 ⲿ ჰაე [ჰ]	9000 ⲿ ჰაე [ჰ]
					37 ⲿ შჰ [შ(ო)]	10000 ⲿ შჰ [შ(ო)]	10000 ⲿ შჰ [შ(ო)]	10000 ⲿ შჰ [შ(ო)]	10000 ⲿ შჰ [შ(ო)]	10000 ⲿ შჰ [შ(ო)]	10000 ⲿ შჰ [შ(ო)]

ზათინური ანბანი			ქართული ანბანი						
სრული	კვ. წ. მე-2 ს.	ქე-11 ს.	კვ.წ. 412 წ.		1 ს.	ქე-8 ს.			
A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	1	ა ან [ა]	1	ა ან [ა]	1	ა ან [ა]	1
B ბე [ბ]	B ბე [ბ]	B ბე [ბ]	2	ბ ბან [ბ]	2	ბ ბან [ბ]	2	ბ ბან [ბ]	2
Г გე [გ]	C ცე [ც]	C ცე [ც]	3	ღ გან [გ]	3	ღ გან [გ]	3	ღ გან [გ]	3
Δ დე [დ]	D E დე [დ]	D E დე [დ]	4	ლ ღონ [ღ]	4	ღ ღონ [ღ]	4	ღ ღონ [ღ]	4
E ეე [ე]	D E F ეე [ე]	D E F ეე [ე]	5	ქ ენ [ქ]	5	ქ ენ [ქ]	5	ქ ენ [ქ]	5
F ეფ [ფ]	F G ეფ [ფ]	F G ეფ [ფ]	6	წ ვინ [წ]	6	წ ვინ [წ]	6	წ ვინ [წ]	6
Г ვე [ვ]	G H ვე [ვ]	G H ვე [ვ]	7	ჭ ზენ [ჭ]	7	ჭ ზენ [ჭ]	7	ჭ ზენ [ჭ]	7
Д ვე [დ]	H ვე [დ]	H ვე [დ]	8	ც ჭე [ც]	8	ც ჭე [ც]	8	ც ჭე [ც]	8
Е ვე [ე]	I იე [ი]	I იე [ი]	9	ძ თან [ძ]	9	ძ თან [ძ]	9	ძ თან [ძ]	9
Ж ვე [ჟ]	J იოტ [ი]	J იოტ [ი]	10	წ ინ [ი]	10	წ ინ [ი]	10	წ ინ [ი]	10
К კე [კ]	K კე [კ]	K კე [კ]	11	ყ კან [კ]	20	ყ კან [კ]	20	ყ კან [კ]	20
L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	12	ღ ღას [ღ]	30	ღ ღას [ღ]	30	ღ ღას [ღ]	30
M ემ [მ]	M ემ [მ]	M ემ [მ]	13	შ მან [შ]	40	შ მან [შ]	40	შ მან [შ]	40
N ენ [ნ]	N ენ [ნ]	N ენ [ნ]	14	ჩ ნარ [ჩ]	50	ჩ ნარ [ჩ]	50	ჩ ნარ [ჩ]	50
О იე [ო]	O P იე [ო]	O P იე [ო]	15	ც ეე [ც]	60	ც ეე [ც]	60	ც ეე [ც]	60
Р იე [რ]	P იე [რ]	P იე [რ]	16	ძ ონ [ძ]	70	ძ ონ [ძ]	70	ძ ონ [ძ]	70
С იე [ს]	Q R იე [ს]	Q R იე [ს]	17	წ პარ [წ]	80	წ პარ [წ]	80	წ პარ [წ]	80
T იე [ტ]	R S იე [ტ]	R S იე [ტ]	18	ყ ჟან [ყ]	90	ყ ჟან [ყ]	90	ყ ჟან [ყ]	90
V იე [ვ]	Q R იე [ვ]	Q R იე [ვ]	19	ჭ რაე [ჭ]	100	ჭ რაე [ჭ]	100	ჭ რაე [ჭ]	100
X იეს [ქს]	R R იეს [ქს]	R R იეს [ქს]	20	ს სან [ს]	200	ს სან [ს]	200	ს სან [ს]	200
	S T იეს [ს]	S T იეს [ს]	21	ტ ტარ [ტ]	300	ტ ტარ [ტ]	300	ტ ტარ [ტ]	300
	T U იეს [ტ]	T U იეს [ტ]	22	ყ ვე [ყ]	400	ყ ვე [ყ]	400	ყ ვე [ყ]	400
	V იეს [ვ]	V იეს [ვ]	23	ფ ფარ [ფ]	500	ფ ფარ [ფ]	500	ფ ფარ [ფ]	500
	X Y იესილიონ [ი]	X Y იესილიონ [ი]	24	ქ ქან [ქ]	600	ქ ქან [ქ]	600	ქ ქან [ქ]	600
	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	25	ღ ღან [ღ]	700	ღ ღან [ღ]	700	ღ ღან [ღ]	700
			26	ყ ყარ [ყ]	800	ყ ყარ [ყ]	800	ყ ყარ [ყ]	800
			27	შ შინ [შ]	900	შ შინ [შ]	900	შ შინ [შ]	900
			28	ჩ ჩინ [ჩ]	1000	ჩ ჩინ [ჩ]	1000	ჩ ჩინ [ჩ]	1000
			29	ც ცან [ც]	2000	ც ცან [ც]	2000	ც ცან [ც]	2000
			30	ძ ძილ [ძ]	3000	ძ ძილ [ძ]	3000	ძ ძილ [ძ]	3000
			31	წ წილ [წ]	4000	წ წილ [წ]	4000	წ წილ [წ]	4000
			32	ჭ ჭარ [ჭ]	5000	ჭ ჭარ [ჭ]	5000	ჭ ჭარ [ჭ]	5000
			33	ც ხან [ც]	6000	ც ხან [ც]	6000	ც ხან [ც]	6000
			34	ყ ყარ [ყ]	7000	ყ ყარ [ყ]	7000	ყ ყარ [ყ]	7000
			35	ჯ ჯან [ჯ]	8000	ჯ ჯან [ჯ]	8000	ჯ ჯან [ჯ]	8000
			36	ს სან [ს]	9000	ს სან [ს]	9000	ს სან [ს]	9000
			37	შ შან [შ]	10000	შ შან [შ]	10000	შ შან [შ]	10000

ანბანის წარმოშობა

ქართული ანბანი										სომხური ანბანი														
ტ.ვ.წ. 412 წ.					1 ს.					ჟე-8 ს.					ჟე-5 ს.					ჟე-12 ს.				
1	Ⴀ	ან	[ა]	1	Ⴀ	ან	[ა]	1	Ⴀ	ან	[ა]	1	Ⴀ	აბ	[ა]	1	Ⴀ	აბ	[ა]	1				
2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	Ⴁ	ბან	[ბ]	2	Ⴂ	ბენ	[ბ]	2	Ⴂ	ბენ	[ბ]	2				
3	Ⴂ	გან	[გ]	3	Ⴂ	გან	[გ]	3	Ⴂ	გან	[გ]	3	Ⴃ	გიმ	[გ]	3	Ⴃ	გიმ	[გ]	3				
4	Ⴃ	ღონ	[ღ]	4	Ⴃ	ღონ	[ღ]	4	Ⴃ	ღონ	[ღ]	4	Ⴄ	ღა	[ღ]	4	Ⴄ	ღა	[ღ]	4				
5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	Ⴄ	ენ	[ე]	5	Ⴅ	ენ	[ე]	5	Ⴅ	ენ	[ე]	5				
6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	Ⴅ	ვინ	[ვ]	6	Ⴆ	ზა	[ზ]	6	Ⴆ	ზა	[ზ]	6				
7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	Ⴆ	ზენ	[ზ]	7	Ⴇ	ც	[ც]	7	Ⴇ	ც	[ც]	7				
8	Ⴇ	შე	[შ]	8	Ⴇ	შე	[შ]	8	Ⴇ	შე	[შ]	8	Ⴈ	ღო	[ღ]	8	Ⴈ	ღო	[ღ]	8				
9	Ⴈ	თან	[თ]	9	Ⴈ	თან	[თ]	9	Ⴈ	თან	[თ]	9	Ⴉ	თო	[თ]	9	Ⴉ	თო	[თ]	9				
10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	Ⴉ	ინ	[ი]	10	Ⴊ	ჟე	[ჟ]	10	Ⴊ	ჟე	[ჟ]	10				
11	Ⴋ	კან	[კ]	20	Ⴋ	კან	[კ]	20	Ⴋ	კან	[კ]	20	Ⴋ	ინ	[ი]	20	Ⴋ	ინ	[ი]	20				
12	Ⴌ	ღას	[ღ]	30	Ⴌ	ღას	[ღ]	30	Ⴌ	ღას	[ღ]	30	Ⴌ	ლენ	[ლ]	30	Ⴌ	ლენ	[ლ]	30				
13	Ⴍ	მან	[მ]	40	Ⴍ	მან	[მ]	40	Ⴍ	მან	[მ]	40	Ⴍ	ხე	[ხ]	40	Ⴍ	ხე	[ხ]	40				
14	Ⴎ	ნარ	[ნ]	50	Ⴎ	ნარ	[ნ]	50	Ⴎ	ნარ	[ნ]	50	Ⴎ	წა	[წ]	50	Ⴎ	წა	[წ]	50				
15	Ⴏ	ჟე	[ჟ]	60	Ⴏ	ჟე	[ჟ]	60	Ⴏ	ჟე	[ჟ]	60	Ⴏ	კენ	[კ]	60	Ⴏ	კენ	[კ]	60				
16	Ⴐ	ონ	[ო]	70	Ⴐ	ონ	[ო]	70	Ⴐ	ონ	[ო]	70	Ⴐ	ჰო	[ჰ]	70	Ⴐ	ჰო	[ჰ]	70				
17	Ⴑ	პარ	[პ]	80	Ⴑ	პარ	[პ]	80	Ⴑ	პარ	[პ]	80	Ⴑ	ბა	[ბ]	80	Ⴑ	ბა	[ბ]	80				
18	Ⴒ	ჟან	[ჟ]	90	Ⴒ	ჟან	[ჟ]	90	Ⴒ	ჟან	[ჟ]	90	Ⴒ	ღაღ	[ღ]	90	Ⴒ	ღაღ	[ღ]	90				
19	Ⴓ	რე	[რ]	100	Ⴓ	რე	[რ]	100	Ⴓ	რე	[რ]	100	Ⴓ	ჰა	[ჰ]	100	Ⴓ	ჰა	[ჰ]	100				
20	Ⴔ	სან	[ს]	200	Ⴔ	სან	[ს]	200	Ⴔ	სან	[ს]	200	Ⴔ	მენ	[მ]	200	Ⴔ	მენ	[მ]	200				
21	Ⴕ	ტარ	[ტ]	300	Ⴕ	ტარ	[ტ]	300	Ⴕ	ტარ	[ტ]	300	Ⴕ	ეი	[ე]	300	Ⴕ	ეი	[ე]	300				
22	Ⴖ	ვე	[ვ]	400	Ⴖ	ვე	[ვ]	400	Ⴖ	ვე	[ვ]	400	Ⴖ	ნე	[ნ]	400	Ⴖ	ნე	[ნ]	400				
23	Ⴗ	ფარ	[ფ]	500	Ⴗ	ფარ	[ფ]	500	Ⴗ	ფარ	[ფ]	500	Ⴗ	შა	[შ]	500	Ⴗ	შა	[შ]	500				
24	Ⴘ	ქან	[ქ]	600	Ⴘ	ქან	[ქ]	600	Ⴘ	ქან	[ქ]	600	Ⴘ	ო	[ო]	600	Ⴘ	ო	[ო]	600				
25	Ⴙ	ღან	[ღ]	700	Ⴙ	ღან	[ღ]	700	Ⴙ	ღან	[ღ]	700	Ⴙ	ჩა	[ჩ]	700	Ⴙ	ჩა	[ჩ]	700				
26	Ⴚ	ყარ	[ყ]	800	Ⴚ	ყარ	[ყ]	800	Ⴚ	ყარ	[ყ]	800	Ⴚ	პე	[პ]	800	Ⴚ	პე	[პ]	800				
27	Ⴛ	შინ	[შ]	900	Ⴛ	შინ	[შ]	900	Ⴛ	შინ	[შ]	900	Ⴛ	ჯე	[ჯ]	900	Ⴛ	ჯე	[ჯ]	900				
28	Ⴜ	ჩინ	[ჩ]	1000	Ⴜ	ჩინ	[ჩ]	1000	Ⴜ	ჩინ	[ჩ]	1000	Ⴜ	რა	[რ]	1000	Ⴜ	რა	[რ]	1000				
29	Ⴝ	ცან	[ც]	2000	Ⴝ	ცან	[ც]	2000	Ⴝ	ცან	[ც]	2000	Ⴝ	სე	[ს]	2000	Ⴝ	სე	[ს]	2000				
30	Ⴞ	ძილ	[ძ]	3000	Ⴞ	ძილ	[ძ]	3000	Ⴞ	ძილ	[ძ]	3000	Ⴞ	ვევ	[ვ]	3000	Ⴞ	ვევ	[ვ]	3000				
31	Ⴟ	წილ	[წ]	4000	Ⴟ	წილ	[წ]	4000	Ⴟ	წილ	[წ]	4000	Ⴟ	ტუნ	[ტ]	4000	Ⴟ	ტუნ	[ტ]	4000				
32	Ⴀ	ჭარ	[ჭ]	5000	Ⴀ	ჭარ	[ჭ]	5000	Ⴀ	ჭარ	[ჭ]	5000	Ⴀ	რე	[რ]	5000	Ⴀ	რე	[რ]	5000				
33	Ⴁ	ხან	[ხ]	6000	Ⴁ	ხან	[ხ]	6000	Ⴁ	ხან	[ხ]	6000	Ⴁ	ცო	[ც]	6000	Ⴁ	ცო	[ც]	6000				
34	Ⴂ	კარ	[კ]	7000	Ⴂ	კარ	[კ]	7000	Ⴂ	კარ	[კ]	7000	Ⴂ	ინ	[ინ]	7000	Ⴂ	ინ	[ინ]	7000				
35	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000	Ⴃ	ჯან	[ჯ]	8000	Ⴃ	ფ	[ფ]	8000	Ⴃ	ფ	[ფ]	8000				
					36	Ⴄ	ჰე	[ჰ]	9000	36	Ⴄ	ჰე	[ჰ]	9000	36	ჟ	[ჟ]	9000	36	ჟ	[ჟ]	9000		
					37	Ⴅ	ჭჰ	[ჭჰ]	10000	37	Ⴅ	ჭჰ	[ჭჰ]	10000					37	ხჰ	[ხჰ]			
																			38	ო	[ო]			
																			39	ჰ	[ჰ]			

ფინიკური	სერბული			ზღაპრული			ლიტონური			ზათონური		
	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	სერბული	
1) ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	1 A ალფა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	A ა [ა]	
2 b ბეთ [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	2 B ბეთა [ბ]	B ბ [ბ]	B ბ [ბ]	B ბ [ბ]	B ბ [ბ]	B ბ [ბ]	
3 g გიმელ [გ]	3 L გამა [გ]	3 Г გამა [გ]	3 Г გამა [გ]	3 Г გამა [გ]	3 Г გამა [გ]	3 Г გამა [გ]	Г გე [გ]	C ცე [ც]	C ცე [ც]	C ცე [ც]	C ცე [ც]	
4 d დალეთ [დ]	4 D დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	4 Δ დელტა [დ]	Δ დე [დ]	D დე [დ]	D დე [დ]	D დე [დ]	D დე [დ]	
5 h ჰე [ჰ]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	5 E ეფსილონ [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]	E ე [ე]	
6 w ვავ [ვ]	6 F დიგამა [ვ(უ)]	6 C სტიგმა [ვ(უ)]	6 C სტიგმა [ვ(უ)]	6 C სტიგმა [ვ(უ)]	6 C სტიგმა [ვ(უ)]	6 C სტიგმა [ვ(უ)]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]	F ეფ [ფ]	
7 z ზაან [ზ]	7 Z ძეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [დ(ზ)]	7 Z ძეტა [დ(ზ)]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	
8 x ხეთ [ხ]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	8 H ეტა [1.3;2.ე]	H იტა [ი]	H იტა [ი]	H იტა [ი]	H იტა [ი]	H იტა [ი]	
9 + თეთ [თ]	9 Q თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	9 Θ თეტა [თ]	Θ თიტა [თ]	Θ თიტა [თ]	Θ თიტა [თ]	Θ თიტა [თ]	Θ თიტა [თ]	
10 y ფოთ [ფ]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	10 I იოტა [ი]	I იო [ი]	I იო [ი]	I იო [ი]	I იო [ი]	I იო [ი]	
11 k კავ [კ]	11 K კაბა [კ]	11 K კაბა [კ]	11 K კაბა [კ]	11 K კაბა [კ]	11 K კაბა [კ]	11 K კაბა [კ]	K კა [კ]	K კა [კ]	K კა [კ]	K კა [კ]	K კა [კ]	
12 l ლამედ [ლ]	12 G ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	12 Λ ლამბდა [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	L ელ [ლ]	
13 m მემ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მამუ [მ]	13 M მამუ [მ]	M მი [მ]	M მი [მ]	M მი [მ]	M მი [მ]	M მი [მ]	
14 n ნუნ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	14 N ნამუ [ნ]	N ნი [ნ]	N ნი [ნ]	N ნი [ნ]	N ნი [ნ]	N ნი [ნ]	
15 s სამექ [ს]	15 C ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	15 Ξ ქსი [ქს]	C ქსი [ქს]	C ქსი [ქს]	C ქსი [ქს]	C ქსი [ქს]	C ქსი [ქს]	
16 (ააინ [ა]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	16 O ომიკრონ [ო]	O ო [ო]	O ო [ო]	O ო [ო]	O ო [ო]	O ო [ო]	
17 p პე [პ]	17 P პი [პ]	17 Π პი [პ]	17 Π პი [პ]	17 Π პი [პ]	17 Π პი [პ]	17 Π პი [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]	P პე [პ]	
18 c ცადე [ც]	18 ϖ სან [ც]	18 ϖ სან [ც]	18 ϖ სან [ც]	18 ϖ სან [ც]	18 ϖ სან [ც]	18 ϖ სან [ც]	ϖ ქმუ [ქ]	Q ქმუ [ქ]	Q ქმუ [ქ]	Q ქმუ [ქ]	Q ქმუ [ქ]	
19 q ქოფ [ქ]	19 F კოპა [ფ]	19 Ϛ კოპა [ფ]	19 Ϛ კოპა [ფ]	19 Ϛ კოპა [ფ]	19 Ϛ კოპა [ფ]	19 Ϛ კოპა [ფ]	F ერ [ფ]	R ერ [რ]	R ერ [რ]	R ერ [რ]	R ერ [რ]	
21 r რემ [რ]	20 R რო [რ]	20 P რო [რ]	20 P რო [რ]	20 P რო [რ]	20 P რო [რ]	20 P რო [რ]	Ϛ ეს [ს]	S ეს [ს]	S ეს [ს]	S ეს [ს]	S ეს [ს]	
21 \$ შინ [შ]	21 S სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	21 Σ სიგმა [ს]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	T ტე [ტ]	
22 T ტავ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	22 T ტამუ [ტ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	V ვე [ვ]	
	23 U ფუფსილონ [ფუ]	23 Y ფუფსილონ [ფუ]	23 Y ფუფსილონ [ფუ]	23 Y ფუფსილონ [ფუ]	23 Y ფუფსილონ [ფუ]	23 Y ფუფსილონ [ფუ]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	X იქს [ქს]	
		24 Φ ფი [ფ]	24 Φ ფი [ფ]	24 Φ ფი [ფ]	24 Φ ფი [ფ]	24 Φ ფი [ფ]	Y იფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]	Y იფსილონ [ი]	
		25 X ქსი [ქ]	25 X ქსი [ქ]	25 X ქსი [ქ]	25 X ქსი [ქ]	25 X ქსი [ქ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	Z ზეტა [ზ]	
		26 Ψ ფსი [ფს]	26 Ψ ფსი [ფს]	26 Ψ ფსი [ფს]	26 Ψ ფსი [ფს]	26 Ψ ფსი [ფს]						
		27 Ω ომეგა [ო]	27 Ω ომეგა [ო]	27 Ω ომეგა [ო]	27 Ω ომეგა [ო]	27 Ω ომეგა [ო]						

ანბანის წარმოშობა

წიგნი 4

საიდუმლო ანბანი

† ართული აგბანის ცნობილ სახეობათა გარდა არსებობდა საიდუმლო ანუ კრიპტოგრაფიული ანბანები. მას გარდა არსებობდა საიდუმლო ენა და მეტყველება. საიდუმლო დამწერლობის უძველეს ნიმუშს წარმოადგენს შიქელ შოდრეკილის საგალობელთა კრებულში წარმოდგენილი “შიქაელის” კრიპტომანია (10 ს.).

სწოეური ანბანი. ოკუდმა მობრუნებული ანბანია. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ჰ** ასონიშანი იწერება და, პირუკუ, **ჰ** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი და ა. შ.

სწანური ანბანი. შემოღებულია ჟარსადან ჟლოგიჯანიძის მიერ მე-17 ს. წარმოადგენს უკუდმა მობრუნებულ ანბანს. **ს** ბგერის გადმოსაცემად **ჰ** ასონიშანი იწერება და, პირუკუ, **ჰ** ბგერის გადმოსაცემად **ს** ასონიშანი და ა. შ. **სწანური** მწკრივი მთავრდება **ჰ** ასონიშნით.

სწინური ანბანი. შასში გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ასეულების.

სწრეული ანბანი. შემოღებულია სწტონ I ჟათოლიკოსის მიერ. მ ანბანშიც გათვალისწინებულია ასოების რიცხვითი მნიშვნელობა. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ასეულების გამომხატველი ასოები, ათეულებისას კი ათასეულების.

სწინური ანბანი. ჟრთეულების გამომხატველ ასოებს ენაცვლებიან ათეულების გამომხატველი ასოები, ასეულებისას კი ათასეულების.

საიდუმლო ანბანები

სწოეური ანბანი				
ა - შ	ი - ჩ	რ - ს	შ - კ	ჰ - ბ
ბ - ჰ	კ - შ	ს - რ	ჩ - ი	შ - ა
გ - ჯ	ღ - ყ	ტ - ჟ	ც - თ	
დ - ჯ	მ - ღ	კ - ჰ	ძ - ც	
ე - ხ	ნ - ქ	უ - თ	წ - ზ	
ვ - ჭ	ფ - ღ	ფ - ე	ჭ - ვ	
ზ - წ	თ - უ	ქ - ნ	ხ - ე	
ც - ძ	პ - უ	ღ - მ	კ - ღ	
ო - ც	შ - ტ	ყ - ლ	ჯ - ბ	

წიგნი 5

ქართული წერის განვითარება

წერილის განვითარება

ნუსხური და მხედრული ასოების გაჩენის თარიღი (მე-8 ს.) არის ამ ასოების ევოლუციის დამთავრების (ჩამოყალიბების) თარიღი. შაიწყო კი ევოლუციის პროცესი გაცილებით ადრე.

ქართული წერის ცნობილ სამ სახეობის გარდა შეგვიძლიან გამოვყოთ კიდევ სულ ცოტა ორი სახეობა: ნახევრადმთავრული (პირველადი ნუსხური) და მდივან-მწიგნობრული (პირველადი მხედრული). ეს ტერმინები პირობითია!

შრანგ პალეოგრაფ ჯორჯ შალონის თეორიის თანახმად, რომელიც მან ჩამოაყალიბა 50-ან წლებში, კაპიტალური და კურსივი ლათინურ დამწერლობაში ნვითარდებოდა პარალელურად. სქემატურად ეს გამოიყურება შემდეგნაირად.

შალონის თეორია ეხება არა მარტო ლათინურ წერას, არამედ მას აქვს ზოგადი მნიშვნელობა. შისი საშუალებით შეიძლება აიხსნას სხვა “ევროპული” დამწერლობების გრაფიკის განვითარება.

მეუ ამ თეორიას მოვარგებთ ქართული წერის განვითარებას, მივიღებთ შემდეგ სქემატურ ტაბულას (ქართულ ნუსხურის და ლათინურ კაროლინგულ მინუსკულის იდენტურობის შემთხვევაში).

ცმ აზრის გასანვითარებლად საჭიროა ჩატარდეს ქართული წერის მხატვრულ-გრაფიკული ანალიზი ძველი ქართული ხელნაწერების მაგალითზე. ეს ანალიზი შეიცავს შემდეგ პუნქტებს:

ა). ასოების გრაფიკის და წერის გრაფიკული თავისებურებების ანალიზი: ა). მახების შეფარდება; ბ). ნახევრების არსებობა და ფორმა; გ). წანსხვაება მოხაზულობით (სწორი, დახრილი; ნორმალური, ვიწრო, განიერი; ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი); დ). წანსხვაება პროპორციებით; ე). წსოშუა ხარვეზები; ვ). სტრიქონშუა მანძილი; ზ). ღომპოზიცია ფურცელზე.

ბ). წერის კუთხის გამოვლინება (წერის მარადის მდგომარეობა სტრიქონის ხაზთან, ანუ წერის მარადის დახრის კუთხე).

გ). შუქტის, ანუ ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობის და მიმართულების გამოვლინება.

დ). წერის მარადი (სხვადასხვა კალმები, მათი მოპირვა, ფუნჯი).

© შამაზ შჭედლიძე

ქართული წერის სახეობები	
წერის სახეობები	წიმუშები
შთავრული	ნეკრესის სტელა (I ს.) შავათის სტელა (4 ს.) სალესტინის წარწერები (5 ს.)
სირველადი ნუსხური	მანმეტი ლექციონარი (7 ს.) სინური შრავალთავი (9 ს.)
ნუსხური	სინური შრავალთავი (9 ს.) წრუჭის მთხთავი (10 ს.)
სირველადი მხედრული	სტენის სიონის წარწერა (8 ს.)
შხედრული	წლავრატ IV-ის სიგელი, (11 ს.)

ქართული ასოების კვლევა

ჲ ჴ ჵ ჶ ჷ ჸ ჹ ჻ ჽ

ბ ბჃ ბჄ ბჅ ბ჆ ბჇ ბ჈ ბ჉

კ კჃ კჄ კჅ კ჆ კჇ კ჈ კ჉

ღ ღჃ ღჄ ღჅ ღ჆ ღჇ ღ჈ ღ჉

ხ ხხჃ ხხჄ ხხჅ ხხ჆ ხხჇ ხხ჈ ხხ჉

ძ ძძჃ ძძჄ ძძჅ ძძ჆ ძძჇ ძძ჈ ძძ჉

წ წწჃ წწჄ წწჅ წწ჆ წწჇ წწ჈ წწ჉

ჭ ჳ ჴ ჵ ჶ ჷ ჸ ჹ ჻ ჽ

ბ ბჃ ბჄ ბჅ ბ჆ ბჇ ბ჈ ბ჉

კ კჃ კჄ კჅ კ჆ კჇ კ჈ კ჉

ღ ღჃ ღჄ ღჅ ღ჆ ღჇ ღ჈ ღ჉

ხ ხხჃ ხხჄ ხხჅ ხხ჆ ხხჇ ხხ჈ ხხ჉

ძ ძძჃ ძძჄ ძძჅ ძძ჆ ძძჇ ძძ჈ ძძ჉

წ წწჃ წწჄ წწჅ წწ჆ წწჇ წწ჈ წწ჉

ჭ ჳ ჴ ჵ ჶ ჷ ჸ ჹ ჻ ჽ

წერის განვითარება

ქართული ასოების კოლექცია

ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ ყ
 კ კ კ კ კ კ კ კ კ
 ს ს ს ს ს ს ს ს ს
 ღ ღ ღ ღ ღ ღ ღ ღ ღ
 ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ 3
 ო ო ო ო ო ო ო ო ო
 ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ ფ
 თ თ თ თ თ თ თ თ თ 3
 ი ი ი ი ი ი ი ი ი
 ე ე ე ე ე ე ე ე ე
 ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ ვ
 ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ ხ
 ც ც ც ც ც ც ც ც ც
 ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ ძ

შთავრული ასოების ნიმუშები	
	ტრმაზის ლანგარი, 70 წ. ახ. წ.
ყ	წ
	ტრმაზის სტელა, 75 წ. ახ. წ.
	ს
	ჩეკრესის სტელა, I ს.
ტ	ჩ
	შავათის სტელა, 367 წ.
რ	ყ
	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	ყ
	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	ყ
	ქოლნისის სიონი, 493 წ.
ტ	ყ
	ქეთლემის მონასტერი, 532 წ.
ტ	ყ
	ქცხეთის Xვარი, VI ს.
ტ	ყ
	ქანმეტი ლექციონარი, VII ს.
ტ	ყ
	სინური მრავალთავი, 864 წ.
ტ	ყ
	ტლიშის ოთხოვაი, 897 წ.
ტ	ყ
	ქრუჭის ოთხოვაი, 936 წ.
ტ	ყ
	ოთხოვაი (S405), X ს.
ტ	ყ
	ოთხოვაი (S962), 1054წ.
ტ	ყ
	ორბნისის ოთხოვაი, XI ს.
ტ	ყ

წსკსს ჯსნიქსკიყს

შთავრული ასოების ნიმუშები

ჟ	ღ	ყ	სტუმარის ლანგარი, 70 წ. ახ. წ.
	ს	შ	სტუმარის სტელა, 75 წ. ახ. წ.
ტ	რ	ზ	ნეკრესის სტელა, I ს.
რ	ლ	ვ	შავთის სტელა, 367 წ.
ტ	რ	ვ	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	რ	ვ	ქეთლემის მონასტერი, 432 წ.
ტ	რ	ვ	ქლონისის სიონი, 493 წ.
ტ	რ	ვ	ქეთლემის მონასტერი, 532 წ.
ტ	რ	ვ	შტეტის ჯვარი, VI ს.
ტ	რ	ვ	ქანმეტი ლექციონარი, VII ს.
ტ	რ	ვ	სინური მრავალთავი, 864 წ.
ტ	რ	ვ	ტლიშის ოთხოვი, 897 წ.
ტ	რ	ვ	ჯრუჭის ოთხოვი, 936 წ.
ტ	რ	ვ	ოთხოვი (S405), X ს.
ტ	რ	ვ	ოთხოვი (S962), 1054წ.
ტ	რ	ვ	არბნისის ოთხოვი, XI ს.

შთავრული ასო ც -ს ნიმუშები															
ცრმაზ ლან, 70 წ.	ცრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯვარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	ცდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც

შთავრული ასო ყ -ს ნიმუშები															
ყრმაზ ლან, 70 წ.	ყრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯვარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	ყდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ

შთავრული ასო ქ -ს ნიმუშები															
ქრმაზ ლან, 70 წ.	ქრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯვარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	ქდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ

შთავრული ასო ძ -ს ნიმუშები															
ძრმაზ ლან, 70 წ.	ძრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯვარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	ძდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ

შთავრული ასო წ -ს ნიმუშები															
წრმაზ ლან, 70 წ.	წრმაზ სტ, 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შცხ. ჯვარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	წდომ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ

შთავრული ასო ხ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ღან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სლოზ. ოთხ., 897 წ.	ჯრ. ოთხ., 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.										
ჩ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ

შთავრული ასო ხ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ღან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სლოზ. ოთხ., 897 წ.	ჯრ. ოთხ., 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.										
ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ	ხ

შთავრული ასო ჭ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ღან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სლოზ. ოთხ., 897 წ.	ჯრ. ოთხ., 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.										
ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ	ჭ

შთავრული ასო ჩ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ღან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სლოზ. ოთხ., 897 წ.	ჯრ. ოთხ., 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.										
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ

შთავრული ასო ჯ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ღან, 70 წ.	სრმაზ სტ., 75 წ.	ჩეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ჩან. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ., 864 წ.	სლოზ. ოთხ., 897 წ.	ჯრ. ოთხ., 936 წ.
ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.										
ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ

შთავრული ასო Q -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	Q
სრმაზ სტ., 75 წ.	Q
ჩეკრ. სტ., I ს.	Q
შავ. სტ., 367 წ.	Q
ქეთ მონ., 432 წ.	Q
ქეთ მონ., 432 წ.	Q
ქოლ. სოი., 493 წ.	Q
ქეთ მონ., 532 წ.	Q
შტბ. ჯგარი, VI ს.	Q
ქაფ. ლექც. VII ს.	Q
სინ. მრავ. 864 წ.	Q
სლოპ. ობს. 897 წ.	Q
ქრ. ობს. 936 წ.	Q
ობს. (S405), X ს.	Q
ობს. (S962) 1054 წ.	Q
ობს. ობს. XI ს.	Q

შთავრული ასო U -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	U
სრმაზ სტ., 75 წ.	U
ჩეკრ. სტ., I ს.	U
შავ. სტ., 367 წ.	U
ქეთ მონ., 432 წ.	U
ქეთ მონ., 432 წ.	U
ქოლ. სოი., 493 წ.	U
ქეთ მონ., 532 წ.	U
შტბ. ჯგარი, VI ს.	U
ქაფ. ლექც. VII ს.	U
სინ. მრავ. 864 წ.	U
სლოპ. ობს. 897 წ.	U
ქრ. ობს. 936 წ.	U
ობს. (S405), X ს.	U
ობს. (S962) 1054 წ.	U
ობს. ობს. XI ს.	U

შთავრული ასო V -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	V
სრმაზ სტ., 75 წ.	V
ჩეკრ. სტ., I ს.	V
შავ. სტ., 367 წ.	V
ქეთ მონ., 432 წ.	V
ქეთ მონ., 432 წ.	V
ქოლ. სოი., 493 წ.	V
ქეთ მონ., 532 წ.	V
შტბ. ჯგარი, VI ს.	V
ქაფ. ლექც. VII ს.	V
სინ. მრავ. 864 წ.	V
სლოპ. ობს. 897 წ.	V
ქრ. ობს. 936 წ.	V
ობს. (S405), X ს.	V
ობს. (S962) 1054 წ.	V
ობს. ობს. XI ს.	V

შთავრული ასო T -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	T
სრმაზ სტ., 75 წ.	T
ჩეკრ. სტ., I ს.	T
შავ. სტ., 367 წ.	T
ქეთ მონ., 432 წ.	T
ქეთ მონ., 432 წ.	T
ქოლ. სოი., 493 წ.	T
ქეთ მონ., 532 წ.	T
შტბ. ჯგარი, VI ს.	T
ქაფ. ლექც. VII ს.	T
სინ. მრავ. 864 წ.	T
სლოპ. ობს. 897 წ.	T
ქრ. ობს. 936 წ.	T
ობს. (S405), X ს.	T
ობს. (S962) 1054 წ.	T
ობს. ობს. XI ს.	T

შთავრული ასო S -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	S
სრმაზ სტ., 75 წ.	S
ჩეკრ. სტ., I ს.	S
შავ. სტ., 367 წ.	S
ქეთ მონ., 432 წ.	S
ქეთ მონ., 432 წ.	S
ქოლ. სოი., 493 წ.	S
ქეთ მონ., 532 წ.	S
შტბ. ჯგარი, VI ს.	S
ქაფ. ლექც. VII ს.	S
სინ. მრავ. 864 წ.	S
სლოპ. ობს. 897 წ.	S
ქრ. ობს. 936 წ.	S
ობს. (S405), X ს.	S
ობს. (S962) 1054 წ.	S
ობს. ობს. XI ს.	S

ფონეტიკური აღნიშვნები

შთავრული ასო ბ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩკერ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჩრ. ოთხ. 936 წ.
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ

შთავრული ასო გ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩკერ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჩრ. ოთხ. 936 წ.
გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ

შთავრული ასო დ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩკერ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჩრ. ოთხ. 936 წ.
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ

შთავრული ასო ე -ს ნიმუშები												
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩკერ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჩრ. ოთხ. 936 წ.
ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე

შთავრული ასო ვ -ს ნიმუშები												
სრმაზ ლან, 70 წ.	სრმაზ სტ, 75 წ.	ჩკერ, სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყეთ მონ., 432 წ.	ყოდ. სიო., 493 წ.	ყეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯვარი, VI ს.	ჩანმ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სლოზ. ოთხ. 897 წ.	ჩრ. ოთხ. 936 წ.
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ

შთავრული ასო ჟ -ს ნიმუშები															
სამბა ლან, 70 წ.	სამბა სტ, 75 წ.	ნეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ნამ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ჟ															

შთავრული ასო რ -ს ნიმუშები															
სამბა ლან, 70 წ.	სამბა სტ, 75 წ.	ნეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ნამ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
რ															

შთავრული ასო ს -ს ნიმუშები															
სამბა ლან, 70 წ.	სამბა სტ, 75 წ.	ნეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ნამ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ს															

შთავრული ასო ც -ს ნიმუშები															
სამბა ლან, 70 წ.	სამბა სტ, 75 წ.	ნეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ნამ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ც															

შთავრული ასო ძ -ს ნიმუშები															
სამბა ლან, 70 წ.	სამბა სტ, 75 წ.	ნეკრ. სტ., I ს.	შავ. სტ., 367 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქეთ მონ., 432 წ.	ქოლ. სიო., 493 წ.	ქეთ მონ., 532 წ.	შტბ. ჯგარი, VI ს.	ნამ. ლექც. VII ს.	სინ. მრავ. 864 წ.	სდმ. ოთხ. 897 წ.	ჯრ. ოთხ. 936 წ.	ოთხ. (S405), X ს.	ოთხ. (S962) 1054 წ	ორბნ. ოთხ. XI ს.
ძ															

ქართული ენის განვითარება

შთავრული ასო ჲ -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	
სრმაზ სტ., 75 წ.	
ჲკერ. სტ., I ს.	
შავ. სტ., 367 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყოლ. სიო., 493 წ.	
ყეთ მონ., 532 წ.	
შცხ. ჯვარი, VI ს.	
ჲანმ. ლექც. VII ს.	
სინ. მრავ. 864 წ.	
სლოზ. ოთხ. 897 წ.	
ჯრ. ოთხ. 936 წ.	
ოთხ. (S405), X ს.	
ოთხ. (S962) 1054 წ	
ორბნ. ოთხ. XI ს.	

შთავრული ასო Ⴣ -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	
სრმაზ სტ., 75 წ.	
ჲკერ. სტ., I ს.	
შავ. სტ., 367 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყოლ. სიო., 493 წ.	
ყეთ მონ., 532 წ.	
შცხ. ჯვარი, VI ს.	
ჲანმ. ლექც. VII ს.	
სინ. მრავ. 864 წ.	
სლოზ. ოთხ. 897 წ.	
ჯრ. ოთხ. 936 წ.	
ოთხ. (S405), X ს.	
ოთხ. (S962) 1054 წ	
ორბნ. ოთხ. XI ს.	

შთავრული ასო Ⴤ -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	
სრმაზ სტ., 75 წ.	
ჲკერ. სტ., I ს.	
შავ. სტ., 367 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყოლ. სიო., 493 წ.	
ყეთ მონ., 532 წ.	
შცხ. ჯვარი, VI ს.	
ჲანმ. ლექც. VII ს.	
სინ. მრავ. 864 წ.	
სლოზ. ოთხ. 897 წ.	
ჯრ. ოთხ. 936 წ.	
ოთხ. (S405), X ს.	
ოთხ. (S962) 1054 წ	
ორბნ. ოთხ. XI ს.	

შთავრული ასო Ⴥ -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	
სრმაზ სტ., 75 წ.	
ჲკერ. სტ., I ს.	
შავ. სტ., 367 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყოლ. სიო., 493 წ.	
ყეთ მონ., 532 წ.	
შცხ. ჯვარი, VI ს.	
ჲანმ. ლექც. VII ს.	
სინ. მრავ. 864 წ.	
სლოზ. ოთხ. 897 წ.	
ჯრ. ოთხ. 936 წ.	
ოთხ. (S405), X ს.	
ოთხ. (S962) 1054 წ	
ორბნ. ოთხ. XI ს.	

შთავრული ასო ჆ -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	
სრმაზ სტ., 75 წ.	
ჲკერ. სტ., I ს.	
შავ. სტ., 367 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყოლ. სიო., 493 წ.	
ყეთ მონ., 532 წ.	
შცხ. ჯვარი, VI ს.	
ჲანმ. ლექც. VII ს.	
სინ. მრავ. 864 წ.	
სლოზ. ოთხ. 897 წ.	
ჯრ. ოთხ. 936 წ.	
ოთხ. (S405), X ს.	
ოთხ. (S962) 1054 წ	
ორბნ. ოთხ. XI ს.	

შთავრული ასო Ⴧ -ს ნიმუშები	
სრმაზ ლან, 70 წ.	
სრმაზ სტ., 75 წ.	
ჲკერ. სტ., I ს.	
შავ. სტ., 367 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყეთ მონ., 432 წ.	
ყოლ. სიო., 493 წ.	
ყეთ მონ., 532 წ.	
შცხ. ჯვარი, VI ს.	
ჲანმ. ლექც. VII ს.	
სინ. მრავ. 864 წ.	
სლოზ. ოთხ. 897 წ.	
ჯრ. ოთხ. 936 წ.	
ოთხ. (S405), X ს.	
ოთხ. (S962) 1054 წ	
ორბნ. ოთხ. XI ს.	

ქართული დამწერლობის ასომთავრულის ნიმუშები	
<p>ყყყყყყყყყყ ყყყყყყყყყყ ყყყყყყყყყყ</p>	<p>სამაზის ლანგ., 70 წ. ახ.წ.</p>
<p>სსსსსსსსსსსსსსსსსს სსსსსსსსსსსსსსსსსს სსსსსსსსსსსსსსსსსს</p>	<p>სამაზის სტელა., 75 წ. ახ.წ.</p>
<p>ტბტბტბ ტბ ტბ ტბტბ ტბტბ ტბტბ ტბ ტბტბ ტბტბ ტბ</p>	<p>ნეკრესის სტელა, I ს.</p>
<p>შაგათის სტელა, 367 წ.</p>	<p>წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>	<p>ღეთლემის მონასტერი, 432 წ.</p>
<p>ღეთლემის მონასტერი, 432 წ.</p>	<p>წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>	<p>ღოლნისის სიონი, 493 წ.</p>
<p>ღეთლემის მონასტერი, 532 წ.</p>	<p>წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ წწწწწწწწწწწწწწწწ</p>
<p>ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ ღღღღღღღღღღღღღღღღ</p>	<p>შაგათის X ვარი VI ს.</p>

ნუსხური ასოების ნიმუშები	
სინური მრავალთავი, 864 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ხრეჭის ოთხთავი, 936 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
თანე ოქრობირის ცხოვრება, 968 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
სარხლის მრავალთავი, X-XI სს.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ფსალმუნთა განმარტება, 1035 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
სალესტინური ოთხთავი, 1048 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
სთინის კრებული, 1074 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ოთხთავის თარგმანება, XI სს.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ჟამათა ცხოვრება, XI ს.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ზანის ოთხთავი, XIII ს.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
წილ შვედის ოთხთავი, 1304 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ბაუჯლოძე (H 98), 1681 წ.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
შტეტის ღობლია, XVIII ს.	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ
ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ	ა ვ ზ ბ გ დ ე ვ ი კ ლ მ ნ ა ბ გ დ ე ვ

ქართული დამწერლობის ნუსხურის ნიმუშები	
<p>ა ზ უ შ ი რ ზ ქ თ ი ჯ თ შ ნ ა მ მ ა მ ს ე - ა დ ქ მ ა მ ტ ღ ღ მ გ ე დ ჯ მ</p>	<p>ოთხთავის თარგმანება, XI ს.</p>
<p>შამათა ცხოვრება, XI ს.</p>	<p>ა ზ უ შ ი რ ზ ქ თ ი ჯ თ შ ნ ა მ მ ა მ ს ე - ა დ ქ მ ა მ ტ ღ ღ მ გ ე დ ქ</p>
<p>ა ზ უ შ ი რ ზ ქ თ ი ჯ თ შ ნ ა მ მ ა მ ს ე - ა დ ქ მ ა მ ტ ღ ღ მ გ ე დ ჯ მ</p>	<p>ჟანის ოთხთავი, XIII ს</p>
<p>წილ შდვიმის ოთხთავი, 1304 წ.</p>	<p>ა ზ უ შ ი რ ზ ქ თ ი ჯ თ შ ნ ა მ მ ა მ ს ე - ა დ ქ მ ა მ ტ ღ ღ მ გ ე დ ჯ მ</p>
<p>ა ზ უ შ ი რ ზ ქ თ ი ჯ თ შ ნ ა მ მ ა მ ს ე - ა დ ქ მ ა მ ტ ღ ღ მ გ ე დ ჯ მ</p>	<p>ბაუჯჯლომელი (H 98) 1681 წ.</p>
<p>შცხეთის ღობლია, XVIII ს.</p>	<p>ა ზ უ შ ი რ ზ ქ თ ი ჯ - შ ნ ა მ მ - ა მ ს ე - ა დ ქ მ ა მ ტ ღ ღ მ გ ე დ ჯ მ</p>

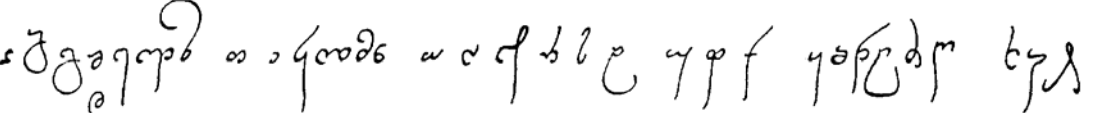
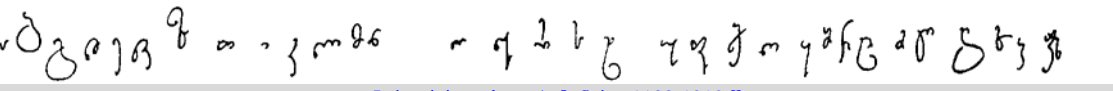
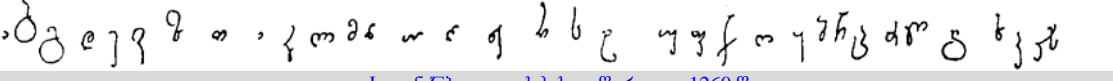
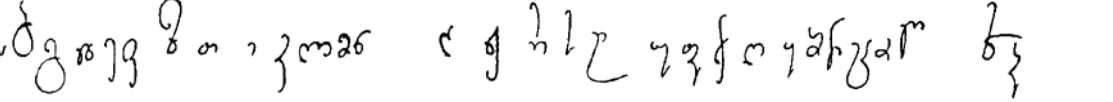
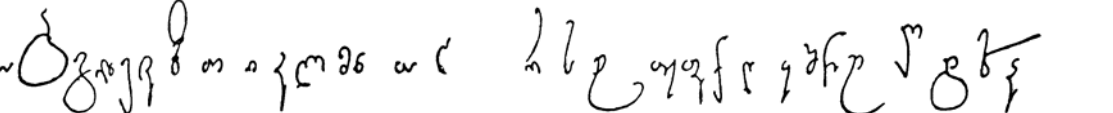
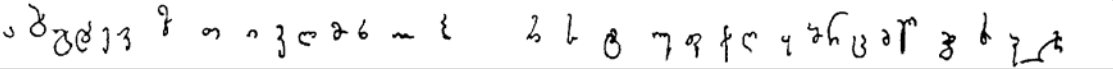
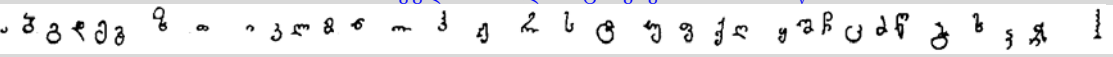
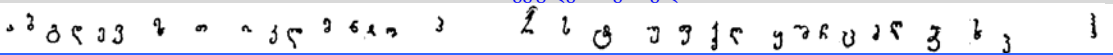

შხედრული ასოების ნიმუშები	
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	სტენის ხონის წარწერა, 711 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	დავრატ IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	სიბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	ჩუბა-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	ძაგან ცბულეთისძის დაწერილი, 1260 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	შავით შუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	სლექსანდრე I სიგელი, 1441 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	შარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1638-1645 წ.
ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ	XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი

წერის განვითარება

შხედრული ასოების ნიმუშები	
ცტენის სიონის წარწერა, 711 წ.	
	
საგრაბ IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.	
	
სიახერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.	
	
ჩეხა-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წ.	
	
ძაგან ცხელითხის დაწერილი, 1260 წ.	
	
შავით ქუფის წყალობის სიგელი, XIII ს.	
	
სლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ.	
	
ქარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1638-1645 წ.	
	
XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი	
	

ქართული დამწერლობის მხედრულის ნიმუშები	
<p>ა ე ჯ ზ ო ს ა ბ გ დ ე ვ ზ ჟ ლ მ რ ქ</p>	<p>სტენის სიონის წარწერა 711 წ.</p>
<p>ლაგრატი IV-ის სიგელი, 1060-1065 წწ.</p>	<p>ა შ გ ე ლ ო მ - თ ა კ ო ნ ბ - ა ო დ ზ ს გ - უ ჟ ლ ყ ა რ ს ბ ლ - ხ ე ჯ</p>
<p>ბ - - ო დ ზ ს გ - უ ჟ ლ ა ბ გ დ ე ვ ზ ჟ ლ მ რ ქ</p>	<p>სიაბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184-1185 წწ.</p>
<p>ჩება-ქებათას თარგმანება, 1188-1210 წწ.</p>	<p>ა ბ გ დ ე ვ ზ - თ ა კ ო ნ ბ - ა ო დ ზ ს გ - უ ჟ ლ მ რ ქ</p>

ქართული დამწერლობის მხედრულის ნიმუშები	
<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს თ ზ-უფქ რ ყზჩცაშ-ბჟ</p>	<p>თავან ცხულებთისდაწერილი, 1260 წ.</p>
<p>შავით შუვის წყალობის სიგელი, XIII ს.</p>	<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს - ზ ს ტ-უფქ რ ყზჩცაშ-ბჟ ცრ ბ</p>
<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს - ზ ს ტ-უფქ რ ყზჩცაშ-ბჟ</p>	<p>სლექსანდრე I-ის სიგელი, 1441 წ.</p>
<p>ქარიამისეული "ქართლის ცხოვრება", 1633-1645 წ.</p>	<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს თ ზ-უფქ რ ყზჩცაშ-ბჟ</p>
<p>აბგდეჟ მ-თ იკლმ ნ-რ ს - ზ ს ტ-უფქ რ ყზჩცაშ-ბჟ</p>	<p>XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი</p>

ქართული წერის ნიმუშები			
ჰიგრაფიკული	ხელნაწერი		
შთავრული	შთავრული	სასტრიქონო	
		ნუსხური	შხედრული
<p>ნეკრესის სტელა (I ს.) შავათის სტელა, 367 წ. ქეთლემის მონასტერი, 432 წ. ქეთლემის მონასტერი, 432 წ. ქლონისის სიონი, 493 წ. ქეთლემის მონასტერი, 532 წ. შცხეთის ჯვარი, VI ს.</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ. ქანმეტი ლექციონარი, VII ს. სდიშის ოთხთავი, 897 წ. ჯრუჭის ოთხთავი, 936 წ. ოთხთავი, X ს. ოთხთავი, 1054 წ. არბნისის ოთხთავი, XI ს.</p>	<p>სინური მრავალთავი, 864 წ. თიანე ოქროპირის ცხოვ- რება, 968 წ. სარხლის მრავალთავი, X ს. ქსალმუნთა განმარტება, 1035 წ. სალესტინური ოთხთა- ვი, 1048 წ. სთონის კრებული, 1074 წ. ოთხთავის თარგმანება, XI ს. ქამათა ცხოვრება, XI ს. ქანის ოთხთავი, XIII ს. ქიო ქლეიმის ოთხთავი, 1034 წ. ნაუჯდომელი, 1681 წ. შცხეთის ქიბლია, XVIII ს.</p>	<p>სტენის სიონის წარწერა, 711 წ. ქაგრატი IV-ის სიგელი, 1060 წ. სიაბერის შეწირულობის დაწერილი, 1184 წ. ქება ქებათას თარგმანე- ბა, 1188 წ. ქაგან სბულეთისძის და- წერილი, 1260 წ. ნავით ქეფის წყალობის სიგელი, XIII ს. სლექსანდრე I-ის სიგე- ლი, 1441 წ. ქარიამისეული “ქართ- ლის ცხოვრება”, 1638 წ. XVIII ს. ჩვეულებრივი ხე- ლი.</p>

წერის განვითარება

ტაფი 6

უსო „Q“-ს დახასიათება

ფინიკიურ დამწერლობაში ეს ასო არ არსებობდა. სრქაულ ბერძნულში კი გამოიხატებოდა ორი ასოს (O და Y) ერთად დაწერით (დღესაც ეს წესი მოქმედებს).

ზათინურში თავდაპირველად ეს ბგერა არ გამოიხატებოდა. შემდეგ (მე-2 ს.) იგი ნაწილობრივ გამოიხატებოდა ასო V-თი. ცალკე ნიშანი U შემოიღეს მე-16 ს.

სომხურში გამოიხატება ორი ასოს (H და X) ერთად დაწერით.

ქართულ ანბანში ასო „უ“-ს არ გააჩნია არც რიგითი, არც რიცხვითი მნიშვნელობები და თავდაპირველად მას არც თავისი ასო-ნიშანი გააჩნდა. იგი გამოიხატებოდა ორი ასოთი (Q და V). შემდეგ (მე-9 ს.) ორი ასოს (u + v) ერთად შეერთებით ნუსხურში გამოვიდა ცალკე ერთი ასო „w“, რომელმაც მხედრულში მოგვცა „უ“. შთავრულში კი ცალკე ასო „Q“ შემოიღეს მოგვიანებით (მე-10 ს.).

უსკ „Q“

Q-ასო სხვადასხვა დამწერლობებში	
ფინიკიური	—
ბერძნული	O + Y = OY o + u = u
ზათინური	—
ქართული	Q + V = QV o + v = u
სომხური	H + X = HX o + x = u

ნაწილი 7

ქართულიდან ამოვარდნილი ასოების აღდგენა ქართულ ანბანში

ქე-19 საუკუნის 60-ან წლებში ულია სავჭავაძის თაოსნობით ჩატარდა ქართული დამწერლობის რეფორმა, რომლის დროსაც მიზანშეუწონლად იქნა მიჩნეული წერის დროს იმ ასოების ხმარება, რომლებსაც ახალ სალიტერატურო ქართულ ენაში, თითქოსდა, აღარ გააჩნდა ბგერითი შესატყვისობა. ეს ასოები შემდეგია: **ჭ, ძ, ჯ, კ, ჭ**.

საერთოდ, ძალიან საეჭვო აზრია. **ქ**უ განვავითარებთ ამ აზრს, მომავალში (50, 100 ან 200 წლის შემდეგ) რომელიმე ასოებსაც აღარ გააჩნდებათ ბგერითი შესატყვისობა და, ალბათ, ეს ასოები უნდა ამოვიღოთ ანბანიდან და გადავყაროთ?! შეიძლება მომავალში გაქრეს რაღაც სიტყვა, ცნება, გამოთქმა და ა. შ., მაგრამ ბგერა როგორ უნდა გაქრეს მე, რატომღაც, ვერ მესმის. **ქ**ერძებს და სომხებს თავიანთ ანბანებიდან არაფერი არ ამოუღიათ და არ გადაუყრიათ. **ქ**უნდაც რად ღირს თანამედროვე ქართულ ენაში არსებული ბგერა **ძ** და მისი გამომხატველი უმშვენიერესი ასო **ქ**. **ქ**უსებს ეს ასო არ გააჩნდათ და მათ გადმოიღეს იგი სხვა ანბანებიდან და შეიტანეს თავის ანბანში. ჩვენ კი ისეთი გულუხვები ვართ, რომ რაც გვაქვს, ისიც ზედმეტად გვეჩვენება. ჩუთუ რუსულის მეშვეობით უნდა გავიგოთ, რომ **ქ**ააღსურაძეში, **ქ**იგინეძეში, **ქ**აყაძეში, **ქ**რქომაძეში არის ბგერა **ძ**?

ჩუ დავივიწყებთ იმ გარემოებას, რომ ამ რეფორმის ავტორი იყო სულ რაღაც 27–28 წლის ყმაწვილი, რომელსაც ეს აზრი მოუვიდა **ქ**ეტერბურგში სწავლის დროს, ალბათ, რუსული ანბანის წარამარა გადაკეთებ-გადმოკეთებების ზეგავლენით. **ქ**რა მგონია სულხან-საბა ორბელიანი, ან **ქ**ნტონ I ღათოლიკოსი, ან **ქ**ახუშტი **ქ**აგრატიონი ნაკლებად განათლებულები ყოფილიყვნენ. **ქ**აგრამ ასეთი რეფორმის აზრი მათ არ მოსვლიათ.

ქართული ანბანი არის ერთდროულად და ერთბაშად შექმნილი სრულყოფილი სისტემა. **ქ**ისი რომელიმე ნაწილის გამოკლება ან სხვა რამის ჩამატება არღვევს ამ სისტემას. სრულყოფილი სისტემის ასეთ ნამსხვრევს წარმოადგენს თანამედროვე ქართული ანბანი.

ჩუთი ასოს ამოღების შემდეგ მოხდა შემდეგი:

- ❑ შემცირდა ასოების თავდაპირველი რაოდენობა ანბანში;
- ❑ **ქ**სოებს შეეცვალათ თავიანთი რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები;

ქართულიდან ამოღებული ასოები

- შაიკარგა შესატყვისობა ასოების რიგით და რიცხვით მნიშვნელობებს შორის (ანბანის ეს თვისება ხომ მიუთითებდა მის გენეტიკურ კავშირზე ფინიკიურ ანბანთან);
- შა როგორც შედეგი, ანბანმა დაკარგა თავისი იდეოგრაფიული და კალენდარული მნიშვნელობა.

ერთი სიტყვით, ყველაფერი აირ-დაირია და თანამედროვე ანბანი დაემსგავსა ასონიშნების შემთხვევით გროვას.

სრაქტიკული ყოველდღიური თვალსაზრისით ამ ასოების უქონლობა ჰქმნის მრავალ მოუხერხებლობას. ერთ-ერთი მათგანი ნათლად აისახა “ქართულ საბჭოთა წესიკლოპედიაში”. ამ კაპიტალურ თანამედროვე გამოცემაში იმ ძველ სიტყვებში, რომლებშიც გვხვდება ეს ასოები, ისინი არიან ხელით ჩახატულნი!?! ხოვ შემთხვევაში კი საერთოდ გამოტოვებულია ეს ასოები. წესიკლოპედიაში დახასიათებულია და ყოველმხრივ გარჩეულია ყველა ასო, ამ ხუთი ასოს გარდა, თითქოსდა ეს ასოები არასოდეს არ არსებულან. შაინტერესებული მკითხველი, ძალიანაც რომ უნდოდეს, ვერაფერს ვერ ამოიკითხავს ამ ასოების შესახებ.

სავსებით ნათელია, რომ ქართული ანბანი უნდა აღსდგეს თავისი ჰირვანდელი სახით.

ქმარებიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი ტაბულა					
ფინიკიური	ქერძული		ზათინური	ქართული	
	სრქაული	ხლასიკური		ძე. წ. 412 წ.	1 ს.
X ხეთ [ხ]	ⴁ ეტა [1.ჰ;2.ე]	ⴁ ეტა [ე]	ⴁ ჰა [ჰ]	ⴁ ჭე [ჭ[ჰ]]	ⴁ ჭე [ჭ[ე]]
Y აოთ [ა]	ⴂ იოტა [ი]	ⴂ იოტა [ი]	ⴂ აოტ [ა]	ⴂ აე [ა]	ⴂ აე [ა]
—	ⴃ აუფსილონ [აუ]	ⴃ აუფსილონ [აუ]	ⴃ ვე [ვ]	ⴃ ვე [ჭი]	ⴃ ვე [ჭი]
—	—	—	—	ⴃ კარ [კ]	ⴃ კარ [კ]
—	—	ⴄ ო მევა [ო]	—	—	ⴄ ჭჰ [ჭ[ო]]

ⴁ(ჭ) — თადაპირველად ეს ასო იყო ფინიკიური “ხეთ”-ის და არქაულ ბერძნულ “ეტა”-ს (H) ბადალი და გამოხატავდა ჰ-ბგერას. შემდეგ კი (დაახლოვებით ძე-4 საუკუნეში) იგი გამოხატავდა ე-ბგერას (კლასიკური ბერძნული “ეტა”-ს (H) ბადალი). ზათინურში მისი ბადალი ასოა “ჰა” (H).

ⴂ(ა) — სასისძიერი ნახევარხმოვანი ბგერა, ანუ უმახვილო ა, ანუ მოკლე ა. ფინიკიურში მისი ბადალია ასო “აოთ”, არქაულ და კლასიკურ ბერძნულში “იოტა” (I), ლათინურში “აოტ” (J).

ⴃ(ვ) — გამოხატავს დიფტონგს, რომელიც შესდგება უმარცვლო “უ”-სა და “ო”-გან. ფინიკიურში მას ბადალი არ გააჩნია. სრქაულ და კლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია აგრეთვე დიფტონგისეული ასო “ო ფსილონ” (Y). ზათინურში კი ასო “ვე” (V).

ⴃ(კ) — ხანისძიერი ფშვინვიერი ბგერა, რომელიც დამახასიეთებელია მხოლოდ და მხოლოდ ქართული ენისათვის.

ⴄ(ჭჰ) — შემოღებულია ძე-4 საუკუნემდენ ბერძნულის წამბაძველობით ძირითადად რიცხვითი მნიშვნელობის ფუნქციით (10.000-ის აღსანიშნავად). ხლასიკურ ბერძნულში მისი ბადალია “ო მევა” (Ω).

ქართული ენის ეტიმოლოგია

სლდგენილი ასოების პრაქტიკული ხმარება

სლოც-ს ხმარება: ბგერა ჰ ბგერა ე-ს წინ სიტყვის თავში. **ცე:** *ცევემონია, ცეა, ცემოვლობინი, ცერი, ცერიჰა, ცერმეტული, ცეტარი.*

სლოდ-ს ხმარება: ბგერებ ა, ე და ო-ს შემდეგ; ბგერებ ა, ე, ო და უ-ს წინ: **ად** – *არქომადშვილი, ვადმე, წაყადშვილი;* **ედ** – *ეივინეშვილი, ზათეშვილი;* **ოდ** – *ოა, ოამე, ოანბაზი, ოანი;* **აა** – *აანვარი, აარ, აარალი, აარლიყი, აარუსი;* **დე** – *დერარქია, დერიში, დეროვლიფი;* **დო** – *დოლი, დორლა, დოტისოდენა;* **დუ** – *დუბილე, დუმორი, დურისტი, კომბაშუტერი.*

სლოვ-ს ხმარება: ბგერა უ ბგერა ი-ს წინ ზოგ შემთხვევაში მოკლეა: **უი = ვ:** *თუსება, თუთმარქვია, თუთმფრინავი, თუთონ, ვძე.*

სლოგ-ს ხმარება: *გარი, გარირემი, გარისთვალა, გარისკულა, გაჩჩაჩი, გაჯანი, გაჯვა.*

სლოჟ-ს ხმარება: ბგერა ო ბგერა ჰ-ს წინ სიტყვის თავში გრძელია: **ჟ = გრძელ ო-ს.** **ჟჟ:** *ჟჟ, ჟჟო, ჟჟძე, ჟჟოჟო.*

ამ ასოების ხმარების ზემოთმოყვანილი წესების უპირობო სისწორეში ვერა ვარ ბოლომდენ დარწმუნებული. უნათმეცნიერებმა უნდა გამოთქვან თავიანთი მიუკერძოებელი აზრი და შეიმუშაონ ასოების ხმარების წესები. **წუ** გამოირკვევა, რომ გაუქმებული ასოებით შეიძლება გამოიხატოს თუნდაც თითო-თითო სიტყვა, მათი აღდგენა იქნება გამართლებული.

უქსიკონები გაუქმებულასოებიანი სიტყვებით (ამ სიტყვების რაოდენობით)	
<i>სულაძე, ილია. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. – ტბილისი, 1973.</i>	<i>ჩართველთა მონასტერი ღულგარეთში და მისი ტიპიკონი. უქსიკონი. // ტ. შანიძე. ტხზულებანი 12 ტომად. – ტ. 9. – ტბილისი, 1986. – ზვ. 139 – 223. (ვ – 25; ჟ – 1).</i>
<i>შთის კილოთა ლექსიკონი. // ტ. შანიძე. ტხზულებანი 12 ტომად. – ტ. 1. – ტბილისი, 1984. – ზვ. 274 – 476. (ა – 3; ე – 162).</i>	<i>ქართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა. ჟე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1984. (ა – 13; ე – 156).</i>

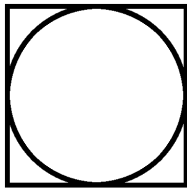
ქართულიდან ამოღებული ასოები

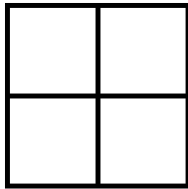
ტყვი 8

ქართული ასოების გრაფიკა

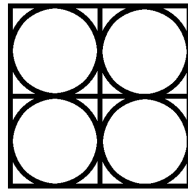
ქართული ასოების გრაფიკული სისტემა ძალზე მარტივია. იგი აგებულია კვადრატისგან და წრისგან შემდგარ ბადეზე. ზედაწილში ჩასმულია წრე. ზედაწილი ამავე დროს შესდგება ოთხი პატარა კვადრატისაგან. ტყვიტყულ მათგანში ჩასმულია წრე. სრული სახით ბადე ასეთია.

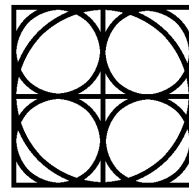
წრე დიდ კვადრატში

ოთხი პატარა კვადრატი

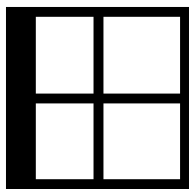

ოთხი პატარა წრე

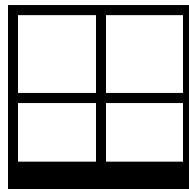

სლოების ასაგები ბადე

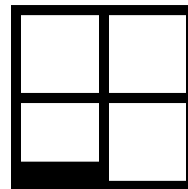
ქართული ასოები წარმოადგენენ წრისა და კვადრატის მხარეების კომბინაციას. ყველა ასო ერთი სიმაღლისაა. სლოს სიგანე კი ან დიდი კვადრატის მხარის ტოლია, ან პატარა კვადრატის მხარის (ანუ დიდი კვადრატის მხარის ნახევარი).

სლოს სიმაღლე

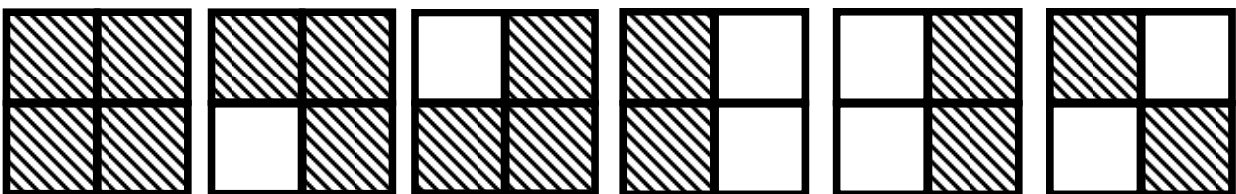

სლოს სიგანე

სლოს სიგანე

სლოს შეიძლება ეკავოს დიდი კვადრატი, დიდი კვადრატის ნახევარი (ანუ ორი პატარა კვადრატი), სამი პატარა კვადრატი.

სლოს მიერ დაკავებული სივრცეები

ჩემი აზრით, ქართულ ასოებს თავდაპირველად (შექმნის დროს) ჰქონდათ შემდეგი სახე (იხ. დაბეჭდილი).

ქსქტყუი უსღიყუს იქსფიხს

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძვ. წ. 412 წ.)

ქართული ასოები აგებულობისა და მიხედვით შექმდებნაირად შეიძლება დავაჯგუფოთ.

ქართული ფრაგმენტების კლასიფიკაცია აგებულობის დამხედვით

ხუთხოვან-ხაზოვანი გრაფემები

ჩრდილ-ხაზოვანი გრაფემები

ჩრდილი გრაფემა

ქართული ასოების გრაფიკა

ქართული გრაფემების თავდაპირველი სახე

ნიუთხოვან-ხაზოვანი გრაფემები

ინ	ენ	გან	ვინ	ჩინ	ხან
ქარ					
ქან	ჯან				

ჩრდილ-ხაზოვანი გრაფემები

ან	ონ	ეე	ცან	ჭე	ჟე	სან	ყარ	ფარ
ღონ				ბან	ზან	ნარ	ტარ	ჟან
თან				კან	პარ	ღან		
				ლას	ჰაე			
				მან	ძილ	ჭჰ		
				რაე	შინ	წილ		

ჩრდილი გრაფემა

ჭარ

ქადგანაც ქართული დამწერლობის ერთიანი გრაფიკული სისტემა ერთი პრინციპით და ერთბაშად არის შაქმნილი, შემოქმედისთვის ყოვლად ზედმეტი იყო ცალკეული ასონიშნების გრაფიკის (მოხაზულობის) გადმოღება სხვა (უცხო) ანბანიდან. სნდა, შესაძლოა, გადმოღებულ იქნა რამოდენიმე ასოს მოხაზულობა. შემდეგ კი ამ ასოების საფუძველზე შეიქმნა დანარჩენი ასოების აგების პრინციპი.

ქართული ასოები ორიენტაციისდა მიხედვით შეიძლება დაიყოს ოთხ ჯგუფად.

ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია მათი ორიენტაციისდა მიხედვით

შარცხნივ ორიენტირებული გრაფემები

შარჯვნივ ორიენტირებული გრაფემები

ღრაფემები ორმხრივი ორიენტაციით

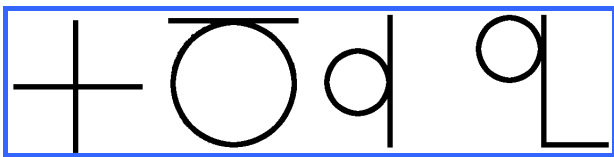
“ჩაკეტილი” (უორიენტაციო) გრაფემები

ქსკძეზი სსიყუს ოსძფის

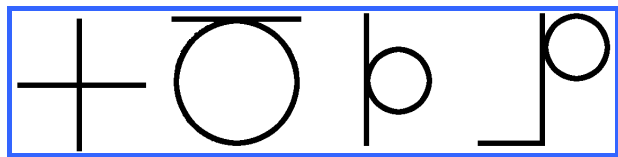
ქა დამოკიდებულება აქვს ქართულ ასოებს სიმეტრიასთან? ჟევადართ ერთმანეთს შემდეგი ასოები: **ქ**, **შ**, **ღ** და **ღ**. ქით განსხვავდებიან ერთმანეთისგან ეს ასოები? სმის გასაგებად საჭიროა ჩავატართ ექსპერიმენტი.

სოების მარჯვნიდან მარცხნივ შემოტრიალების დროს მივიღებთ შემდეგს: ასოებმა **ქ** და **შ** შეინარჩუნეს თავისი სახე, ასოები **ღ** და **ღ** შემოტრიალდნენ მარცხნივ.

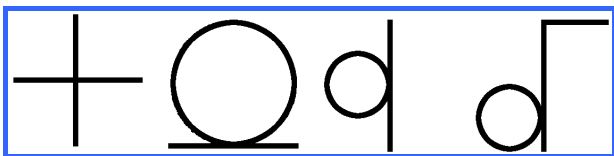
სოების ქვევიდან ზევით გადატრიალების დროს მივიღებთ შემდეგს: ასო **ქ** ასევე შეინარჩუნა თავისი სახე და მას შეუერთდა ასო **ღ**, ასოები **შ** და **ღ** გადატრიალდნენ.

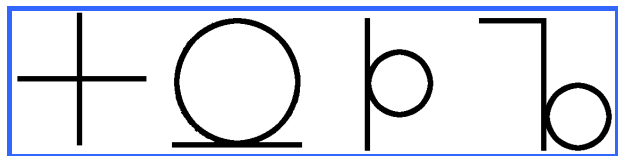
ქართული ასოების დამოკიდებულება სიმეტრიასთან

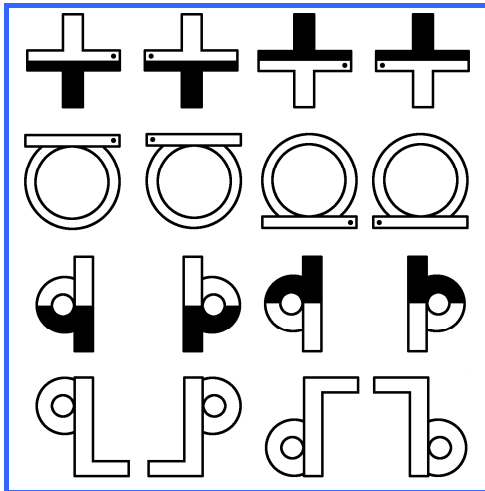
შარჯვნიდან მარცხნივ ორიენტირებული ასოები

ქვევიდან ზევით გადატრიალებული ასოები

წოდროულად შემოტრიალებული და გადატრიალებული ასოები

სლოების სახეცვლილება მათი ტრიალისას

აქვს სიმეტრიის ერთი ღერძი – შვეული (|). სლო ჭ – სიმეტრიის ერთი ღერძი – თარაზული (-). სლო ლ კი ასიმეტრიულია.

ქართული ასოები სიმეტრიისა და მიხედვით შეიძლება დაიყოს შემდეგ ჯგუფებად.

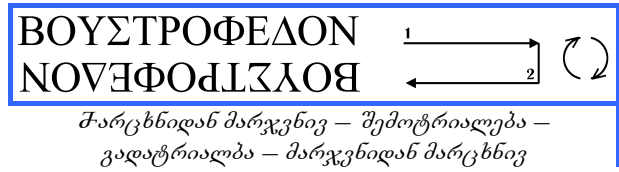
ქართული გრაფემების კლასიფიკაცია სიმეტრიის და მიხედვით				
სიმეტრიული გრაფემები				
სიმეტრიის შვეული და თარაზული ღერძებით				
სიმეტრიის შვეული ღერძით				
სიმეტრიის თარაზული ღერძით				
ასიმეტრიული გრაფემები				

ცნობილია, რომ ფინიკიელები წერდნენ მარჯვნიდან მარცხნივ. ლერძებმა ცოტაოდენი ცვლილებებით გადმოიღეს ფინიკიური ანბანი, მაგრამ წერის მიმართულებას მიაჩვენეს ე. წ. "ბუსტროფედონული" ხასიათი. ქაში გამოიხატება ეს? ქაში, რომ თუ, მაგალითად, ერთი სტრიქონი იწერებოდა მარჯვნიდან მარცხნივ, შემდეგი სტრიქონი კი იწერებოდა მარცხნიდან მარჯვნივ და ა.შ. სლოები კი ამისას იღებდნენ ან შემოტრია-

ქართული ასოების გრაფიკა

ლებულ (ანტიფორმა) ან გადატრიალებულ (ინვერსიულ), ანდა შემოტრიალებულ-გადატრიალებულ (ანტი + ინვერსიულ) ფორმას.

ღუსტროფედონული წერის სრული ციკლი

ერთი და იგივე ასოს (მაგალითად ასო **P**) ღუსტროფედონული წერის დროს შეიძლება ჰქონდეს ოთხი ფორმა.

ერთი და იგივე ასოს სხვადასხვა ფორმები ღუსტროფედონული წერის დროს	
P ჩვეულებრივი ფორმა	Პ ინვერსიული ფორმა
Რ ანტიფორმა	Ს ანტი- + ინვერსიული ფორმა

ღუსტროფედონით ბერძნები წერდნენ ე. წ. არქაულ პერიოდში (ძვ. წ. მე-8 — 9 სს.). შემდეგ კი, ე. წ. კლასიკურ ხანაში (ძვ. წ. მე-5 საუკუნიდან), წერამ შეიძინა ერთადერთი სტაბილური მიმართულება — მარცხნიდან მარჯვნივ.

ქართული ასონიშნების შექმნისას სხვადასხვა ელემენტების მიმატებ-გამოკლების გარდა ნახშიარია აგრეთვე ღუსტროფედონული წერის წესი (ღუსტროფედონული გრაფიკული პრინციპი). ეს მეტყველებს ღუსტროფედონული წერის პრინციპის ცოდნაზე შემოქმედის მიერ. იგი კარგად ერკვეოდა ამ წერის წესში, რადგანაც იყო იმ დროის თანამედროვე. შან კი ეს წესი გამოიყენა ქართული ასოების შექმნისას. ამ წესით არის შექმნილი ქართული ანბანის თითქმის ნახევარზე მეტი (20-ი 35-დან) ასოები.

ცლბათ, ეს კიდევ მიუთითებს ქართული ანბანის შექმნის თარიღზე — არა უახლოვეს ძვ. წ. მე-5 საუკუნისა.

დუსტროფედონული წერის წესით გამოყვანილი გრაფემები		
“ცხლოტური” ბუსტროფედონი	“ნაწილობრივი” ბუსტროფედონი (ელემენტების გამოკლებ-დამატებით)	წრაფემები ინარჩუნებენ თავის სახეს ნებისმიერ ბრუნვისას
<p>ცნტიფორმა</p>	<p>ცნტიფორმა (ელემენტების გამოკლებით)</p>	
<p>ინვერსიული ფორმა</p>	<p>ინვერსიული ფორმა (ელემენტების გამოკლებით)</p>	
<p>ცნტი- + ინვერსიული ფორმა</p>	<p>ინვერსიული ფორმა (ელემენტების დამატებით)</p>	

ქართული ასოების გრაფიკა

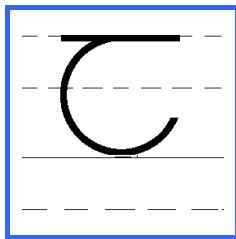

წაკვი 9

სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია

ქართული ტერმინი “*მთავრული*” ლათინური “*კაპიტალურის*” (*capitalis*) შესატყვისია (*caput* – თავი; *capitalis* – მთავარი; *littera capitalis* – *ასომთავრული*). ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო გარკვეული ქართული ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სტრიქონზედა დიდი ასოები სხვა დამწერლობებში.

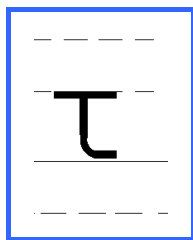
4958041 060941

ქთავრული

ქართული – “*მთავრული*”
ლათინური – “*მაფესკული*”
სომხური – “*ერკათავირი*”
რუსული – “*პროპისნოა*”

“*ჩუსხური*”. ამ ტერმინით აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო კუთხოვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი სასტრიქონო პატარა ასოები სხვა დამწერლობებში.

ჩუსხური

ქართული – “*ჩუსხური*”
ლათინური – “*მინუსკული*”
სომხური – “*ბოლორავირი*”
რუსული – “*სტროჩნია*”

“*ჩურსივი*” ნიშნავს სწრაფწერას, გაკრულ ხელს. პერმინები “*მხედრული*”, “*სწრაფწერა*” და “*გაკრული ხელი*” სინონიმებია. ახუ ქართული ტერმინი “*მხედრული*” ლათინური “*კურსივის*” შესატყვისია (*cursus* – სირბილი, დინება; *cursivus* – რომელიც გარბის; *littera cursiva* – ასო, რომელიც გარბის (მხედრული ასო). პერმინით “*მხედრული*” აღინიშნება არა მარტო ქართული სასტრიქონო მრგვლოვანი ასოები, არამედ საერთოდ ნებისმიერი კურსივი, სწრაფწერა, გაკრული ხელით შესრულებული ასო სხვა დამწერლობებში.

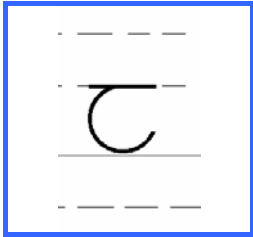

ჲ

ქართული – “მხედრული”
 ლათინური – “კურსივი”
 სომხური – “შხავირი”
 რუსული – “სკოროპისი”

მხედრული

“ხაპიტელი”, “კაპიტელური ასოები” – მთავრული ასოს მოხაზულობის და ნუსხური ასოს ზომის სასტრიქონო ასოები. ომ ტერმინის ქართული შესატყვისია “მცირე მთავრული” (*caput* – თავი; *caputellum* – პატარა თავი).

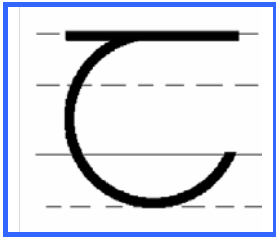

Ⴣ

ქართული – “მცირე მთავრული”
 ლათინური – “კაპიტელი”

მცირე მთავრული

ქართული ტერმინი “სასათაურო” ლათინური “სატიტულოს” შესატყვისია (*titulus* – სათაური). ომ ტერმინით აღინიშნება მთავრული მოხაზულობის ასო, რომლის ზომა კეგელის ზომისაა.

Ⴤ

ქართული – “სასათაურო”
 ლათინური – “სატიტულო”

სასათაურო

Ⴤ Ⴣ Ⴢ Ⴡ ა

სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ნუსხური, მხედრული ასოები

სასტამბო ბეჭდური ასოები				
სასათაურო	მთავრული	სასტრიქონო		
		მცირე მთავრული	ნუსხური	მხედრული
Ⴤ	Ⴣ	Ⴢ	Ⴡ	ა

ბეჭდური ასოები

სონიშნების სრული კომპლექტი

სასათაურო

ტყღოიხიციხინდოყყსეყფიყყყიციფსეყყსჴ

შთავრული

ტყღოიხიციხინდოყყსეყფიყყყიციფსეყყსჴ

შცირე მთავრული

ტყღოიხიციხინდოყყსეყფიყყყიციფსეყყსჴ

ჩუსხური

რეგულირებადი ანგარიშის რეგულირებადი

შხედრული

აბგეფჴთკლმნოპრსტუფქცჳწჭკჴ

შამატებითი ნიშნები

1234567890%№IVX*— . ... ; : [ ] { } + - / \ ! ? @ # \$ % ^ & ( ) ~ ‘ ’ “ ”

ჩრჩილ ბრწყინვალე ციხის სტრუქტურა ჩრჩილ ბრწყინვალე

ჩრჩილ ბრწყინვალე ციხის სტრუქტურა ჩრჩილ ბრწყინვალე

ჩრჩილ ბრწყინვალე ციხის სტრუქტურა ჩრჩილ ბრწყინვალე

ჩრჩილ ბრწყინვალე ციხის სტრუქტურა ჩრჩილ ბრწყინვალე

ჩრჩილ ბრწყინვალე ციხის სტრუქტურა ჩრჩილ ბრწყინვალე

სასტამბო ბეჭდური ასოები

ც ც ც ც ც	ხ ხ ხ ხ ხ	პ პ პ პ პ	ჭ ჭ ჭ ჭ ჭ
ყ ყ ყ ყ ყ	შ შ შ შ შ	ღ ღ ღ ღ ღ	რ რ რ რ რ
ქ ქ ქ ქ ქ	ც ც ც ც ც	ო ო ო ო ო	ს ს ს ს ს
ტ ტ ტ ტ ტ	ე ე ე ე ე	ფ ფ ფ ფ ფ	ქ ქ ქ ქ ქ
ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ვ ვ ვ ვ ვ	ჟ ჟ ჟ ჟ ჟ	ყ ყ ყ ყ ყ
ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	ც ც ც ც ც	ო ო ო ო ო	ნ ნ ნ ნ ნ
ქ ქ ქ ქ ქ	ს ს ს ს ს	ფ ფ ფ ფ ფ	შ შ შ შ შ
ტ ტ ტ ტ ტ	ც ც ც ც ც	ვ ვ ვ ვ ვ	ქ ქ ქ ქ ქ
ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	ხ ხ ხ ხ ხ	ც ც ც ც ც	
ტ ტ ტ ტ ტ	ხ ხ ხ ხ ხ	ც ც ც ც ც	

სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასათაურო

სატექსტო

შთავრული

სასტრიქონო

შცირე მთავრული

ჩუსხური

შხედრული

სასტამბო ბეჭდური ასოები

სასათაურო

სატექსტო

შთავრული

სასტრიქონო

შცირე მთავრული

ჩუსხური

შხედრული

ჩართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები		
1629 წ.	ძომის პერიოდი (პირველი სასტამბო შრიფტი)	საოლინი და ორბახი
1687 წ.	სმსტერდამის პერიოდი	შიკლოშ ჩიში
1709 — 1748 წწ.	ძბილისის პერიოდი	ჩახტანგ VI
1749 — 1799 წწ.	ძბილისის პერიოდი	ჩრეკლე II
1800 — 1865 წწ.	სეტერბურგის პერიოდი	სეტერბურგის შეცნიერებათა სკადემია
1865 — 1933 წწ.	“ძროების” პერიოდი	ჩახეთი “ძროება”
1933 — 1991 წწ.	საბჭოური პერიოდი	
1992 წლიდან	სხალი პერიოდი	

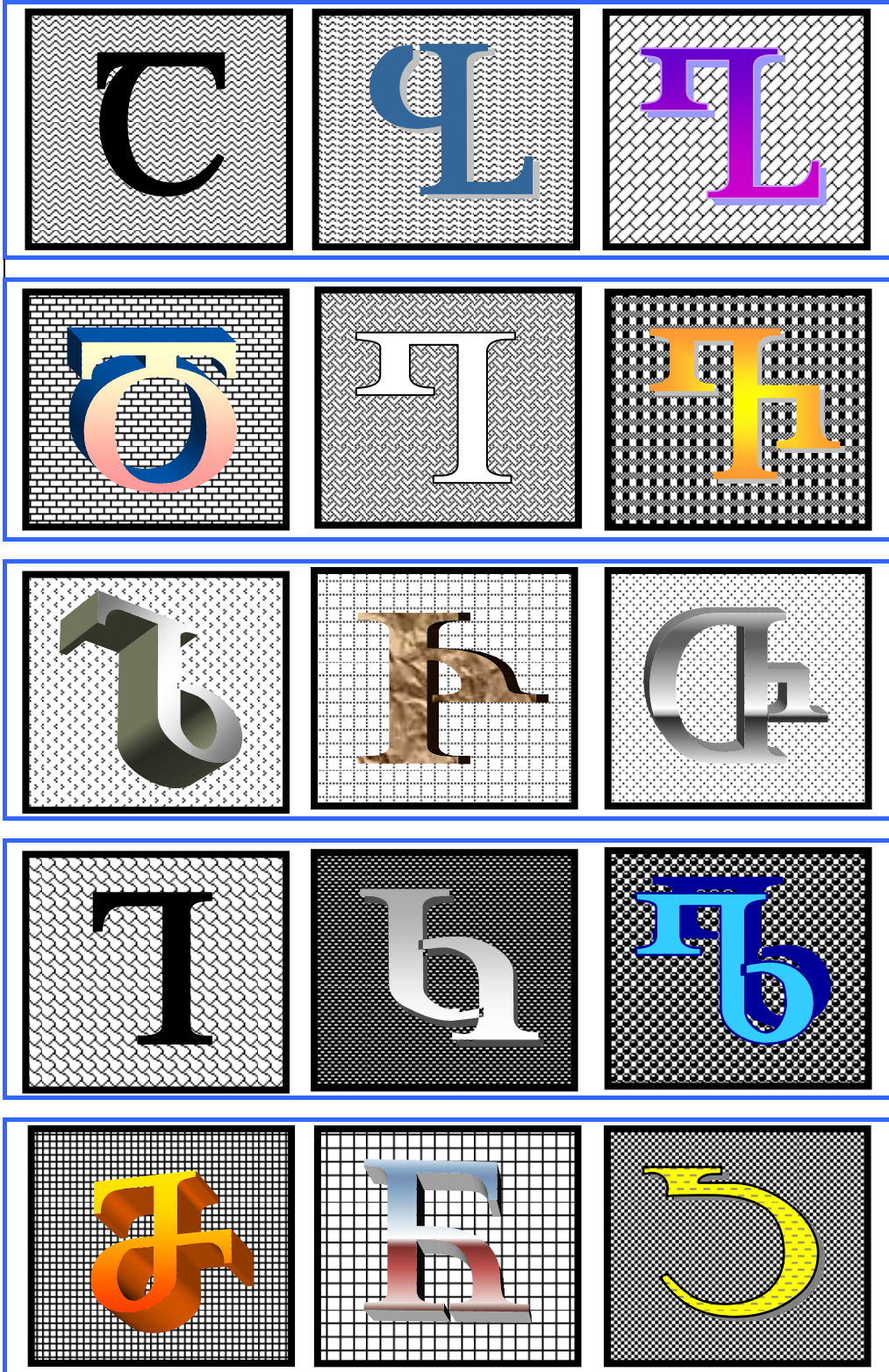

საწყისი ასოების ნიმუშები

დეკორატიული ასოები

საწყისი ასოების ნიმუშები

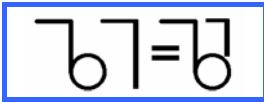

ქსოვილწერა – დეკორატიული ხელწერა, რომელიც ჰკრავს სტრიქონს განუწყვეტელ ორნამენტში. ქსოვილწერაში იხმარება შემდეგი ხერხები:

- ასოების ნაწილების შემოკლება მათი მიახლოების მიზნით.

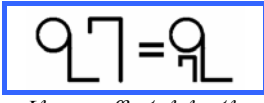

ქსოვილწერის ხერხი

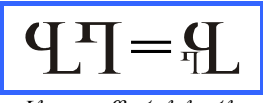

ქსოვილწერის ხერხი

- ერთი ასოს დამორჩილება მეორე ასოთი.

ქსოვილწერის ხერხი

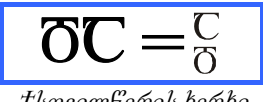

ქსოვილწერის ხერხი

- ორი ასოს ურთიერთდამორჩილება; ორი ასო პატარავდება ორჯერ და ერთიმეორეზე ღებება.

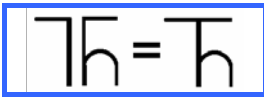

ქსოვილწერის ხერხი

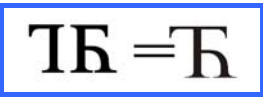

ქსოვილწერის ხერხი

- მაგვარი ელემენტების შეერთება.

ქსოვილწერის ხერხი

ქსოვილწერის ხერხი

- დაპატარავებული მრგვალი ასოებით ივსება სიცარიელები.

ჭაკალითად, სიტყვა “**ჟნცხზოჟჟოც**” ქსოვევილწერით მიიღებს დაახლოებით ასეთ სახეს.

ქსოვილწერის ნიმუში

ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა “ქსიკლოპედა”)

„სამღვთო და სამღვდლო სახარება“.
ქბილისი, 1709 წ.

შიხიკაქსეიქუნი ტსიკიქი

სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია			
ღეჭილი	სასათაურო	შთავრული	
	სატექსტო	სასტრიქონო	შცირე მთავრული
			ჩუსხური შხედრული
ჩელნაწერი	შანცალკეეპული	შთავრული	სასტრიქონო
	შაბეული	შთავრული	სასტრიქონო
შეკორატიული	საწყისი ასო	სასათაურო	
	შხოვილწერა	სასათაურო	

სასტამბო ასონიშნები				
ღეჭილი	სასათაურო		სასათაურო	
	სატექსტო	შთავრული		შთავრული
		სასტრიქონო	შცირე მთავრული	შცირე მთავრული
			ჩუსხური	ჩუსხური
			შხედრული	შხედრული
ჩელნაწერი	შანცალკეეპული	შთავრული	შთავრული	
		სასტრიქონო	სასტრიქონო	
	შაბეული	შთავრული	შთავრული	
		სასტრიქონო	სასტრიქონო	

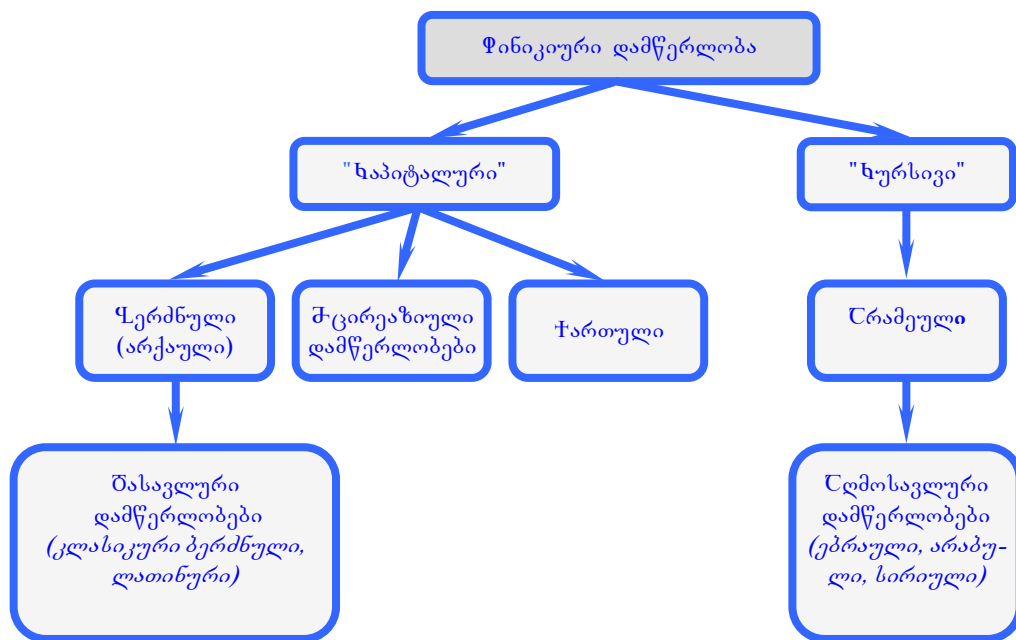
ნაწილი 12

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

ქართული შრიფტის გაუმჯობესების მიზნით ჩასატარებელია შემდეგი ღონისძიებები: ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენა, სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლა, ახალი საშრიფტო გარნიტურების შექმნა.

ასომთავრულის და ნუსხურის აღდგენის აუცილებლობა

სრამეულ დამწერლობას საფუძვლად დაედო ფინიკიური დამწერლობის "კურსივი". სწორედ ამით არის განპირობებული "ეკროპული" და "აზიური" დამწერლობების გრაფიკის მკვეთრი განსხვავება.

სნბანური დამწერლობების შექმნის ზოგადი სქემა

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

ქართული დამწერლობა, როგორც დამწერლობის "ევროპული" სისტემის წარმომადგენელი, ასეთივე მიმართულებით ნვითარდებოდა. ძირითადი აღნიშნავს "ილენე შაჭავაძის" "ნუსხურის შექმნა განპირობებული იყო სწრაფი, გამარტივებული წერისკენ მიმდინარე პროცესით, რაც დროისა და მასალის ეკონომია განაპირობებდა. შუა ასომთავრული ხელის რამდენიმე აღებით იწერებოდა, ნუსხურში ჩანს ერთიანი, მარტივკონტურებიანი ასოთა მოხაზულობების შექმნისაკენ სწრაფვა, რამაც საბოლოო სახე მხედრულში მიიღო".

"მხედრული" (ანუ კურსივი, ანუ გაკრული, ანუ სწრაფწერა) გავრცელდა მე-11 საუკუნეში საკანცელარიო, დიპლომატიურ და სავაჭრო მიმოწერაში.

ის, რომ მე-18 საუკუნისათვის მკვეთრად იყო გამოიხატული მთავრული და ნუსხური ასოების ხმარება, ნათლად ჩანს **თანე ლატონიშვილის** "ხალმასობიდან": "... თავნი, ანუ მუხლნი, ანუ პერიოდნი დაიწყებოდენ წიგნითა ასომთავრულითა ანუ მისვე დიდითა ასოთი. ... აგრეთვე ყოველნი ტაიპნი შაირთანი დაიწყებიან ასომთავრულითა ანუ დიდის ასოთი. ... ყოველნი სახელნი და ნაცუალსახელნი მაღალთა გუამთა ჯერ არიან დაწყებად ასომთავრულითა. ... ყოველნი სახელნი კაცთა, ხელოსანთა, ქალაქთა, მდინარეთა, მეტალოთა, ხეთა და ცხოველოთა აღწერასა შინა ანუ ისტორიათა სათანადო არს ასომთავრულითა დაწყებად ..."

მე-19 საუკუნეში მთავრულების ხმარება ქართულ დამწერლობაში წავიდა მრუდე გზით. ცნობილია, რომ გახეთმა "შროებაჲ" 1866 წელს ხმარებაში შემოიღო მხედრულებისგან დამზადებული მთავრული ასოები. ამის შედეგად მხედრული ასოები დამახინჯდა, მაგრამ მთავრული ასოების ხმარების ორთოგრაფიული წესი მაინც ვერ იქნა მიღწეული.

ის, თუ რა მოხდა, ნათლად ჩანს ქვემოთ მოყვანილ ტაბულიდან.

*აბგდეჴზთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳჴ
აბგდეჴზთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჳჴ*

ლაზეთ "შროების" მიერ შემოღებული ცრუ მთავრული ასოები

ცხლად კი ვნახოთ, თუ რა მოხდებოდა, სხვა დამწერლობებს რომ ევლოთ ამავე გზით. ცხელი განვითარების შემთხვევაში ამ დამწერლობებში ბეჭდური და ხელნაწერი ასოები არ უნდა განსხვავებულიყვნენ ერთმანეთისაგან. იქნებოდა ერთიანი, ხელნაწერი მოხაზულობის, ასოები (ე. ი., ხელნაწერის საფუძველზე შექმნილი ასოები შეასრულებდნენ ბეჭდური ასოების ფუნქციას). ხუსტად ასეთი მდგომარეობა გვაქვს ამჟამად ქართულ დამწერლობაში. ამ შემთხვევაში მივიღებდით შემდეგს.

*α β χ δ ε φ γ η ι ϕ κ λ μ ν ο π θ ρ σ τ υ ϖ ω ξ ψ ζ
Α Β Χ Δ Ε Φ Γ Η Ι ϕ Κ Λ Μ Ν Ο Π Θ Ρ Σ Τ Υ ϖ Ω Ξ Ψ Ζ*

ღერძნული ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

*a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z*

ზათინური ანბანის სავარაუდო შესაძლო განვითარება

შაგრამ რაც მოხდა, მოხდა! ჩვენ ამოცანაა გამოვინახოთ სწორი გზა და ამიერიდან ვიართოთ ამ გზით.

შედეგად ჩვენ მოგვეპოვა ქართული ასოების სამი ნაირსახეობა: მთავრული და ორი ნუსხური: კუთხოვანი (“ხუცური”) და მრგვლოვანი (“მხედრული”).

ქართული ასოების ისტორიული კლასიფიკაციები		
1.	მრგვლოვანი	ხუთხოვანი მრგვლოვანი
2.	მთავრული	ნუსხური ლაკრული
3.	შაიუსკული	შინუსკული ხურსივი
4.	მთავრული	ხუცური მხედრული

ნუსხური ასოების კლასიფიკაციის შესაძლო ვარიანტები		
1.	ნუსხაზხუცური	ნუსხამხედრული
2.	ნუსხური ხუცური	ნუსხური მხედრული
3.	ხუცური ნუსხა	მხედრული ნუსხა
4.	ხუცური ნუსხური	მხედრული ნუსხური
5.	ხუთხოვანი ნუსხური	მრგვლოვანი ნუსხური
6.	ნუსხა კუთხოვანი	ნუსხა მრგვლოვანი
7.	ხუთხოვანი ნუსხა	მრგვლოვანი ნუსხა

ქართული ასოების თანამედროვე კლასიფიკაცია		
1.	მთავრული	ხუცურ-ნუსხური მხედრულ-ნუსხური
2.	მთავრული	ხუთხოვან-ნუსხური მრგვლოვან-ნუსხური
3.	მთავრული	ნუსხური
		ხუცური მხედრული
4.	მთავრული	ნუსხური
		ხუთხოვანი მრგვლოვანი
5.	მთავრული	ნუსხური მხედრული

შემდეგ სურათებში მოცემულია ის მიმართულება, რომლითაც ამიერიდან უნდა განვითარდეს ქართული დამწერლობის გრაფიკა!

სეფლური კუთხოვანი ასოები

სეფლური მრგვლოვანი ასოები

სელნაწერი ასოები

სერიფების გაუმჯობესება

შრიფტების ერთიანი განვითარების მაჩვენებელი ტაბულა																							
ქართული			ქერძული			სათიური			სახელწერი			სომხური											
ქ	ე	ც	ღ	უ	რ	ი	ე	ლ	ნ	ა	წ	ქ	ე	ც	ღ	უ	რ	ი	ე	ლ	ნ	ა	წ
შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე	შავი	წითელი	მწვანე
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ც	ძ

საბჭოთავო ენის გაუმჯობესება

ქართული ანბანი (მთავრულ-ნუსხურ-მხედრული)								
ტა	ღა	ღგ	ბნ	ჟი	ჟი	ზზ	ჩჩ	ცთ
ტი	ღყ	ღლ	ბმ	ჟნ	ჯა	ღა	სს	ყყ
ტირ	სს	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ
ყყ	ჩჩ	ცც	ძძ	წწ	ჭჭ	ხხ	ყყ	ჯჯ
უნ	ძძ							

ქართული ანბანი (მთავრულ-ნუსხური)								
ტ	ღ	ღ	ბ	ჟ	ჟ	ზ	ჩ	ც
ტი	ღყ	ღლ	ბმ	ჟნ	ჯა	ღა	სს	ყყ
ტირ	სს	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ
ყყ	ჩჩ	ცც	ძძ	წწ	ჭჭ	ხხ	ყყ	ჯჯ
უნ	ძძ							

ქართული ანბანი (მთავრულმხედრული)								
ტა	ღა	ღგ	ბნ	ჟი	ჟი	ზზ	ჩჩ	ცთ
ტი	ღყ	ღლ	ბმ	ჟნ	ჯა	ღა	სს	ყყ
ტირ	სს	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ	ღღ
ყყ	ჩჩ	ცც	ძძ	წწ	ჭჭ	ხხ	ყყ	ჯჯ
უნ	ძძ							

ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლის აუცილებლობა

მთავრული ასოების უხმარებლობის გარდა არის კიდევ ერთი მიზეზი იმისა, რომ ქართული ნაბეჭდი ტექსტი ძალიან უფერული და თვალისდამღვრელია. ეს არის სასტრიქონო ასოების "წვრილმანობა". ქართული ასოები გაცილებით უფრო პატარები ("წვრილმანები") არიან იგივე ზომის (კეგელის) ბერძნულ-ლათინურ-სომხურ-რუსულ ასოებთან შედარებით. ძალიან არის ასე? იმის აზრით, ეს მოხდა მაშინ, როდესაც 130 წლის წინათ "მხედრული" ასოები დაამახინჯეს და მათგან გააკეთეს ე. წ. სატიტულო ორხაზოვანი ასოები. ძალიან სატიტულო ასოები გამოსულიყვნენ შედარებით დიდი და ისინი მკვეთრად განსხვავებულიყვნენ სასტრიქონო ასოებისგან (მოხაზულობით ზომის იმის არ განსხვავდებიან), ამ სასტრიქონო ასოების სიმალე ოდნავ შეამცირეს. შესაბამისად შემცირდა ასოს შუათანი. ცხლად შუათანი შეეფარდება ასოს სიმალლეს როგორც 1:2 (და არა 1:1,5, როგორც "ევროპულ" ასოებშია). ეს სხვაობა ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგანაც ასოს ოპტიკურ "სიდიდეს" სწორედ შუათანი ჰქმნის.

საშრიფტო გარნიტურის სტრუქტურა										
ქეჭდური ასოები (სულ 250 ვარიანტი)										
	სასათაურო		შთავრული		შ.კ. მთავრული		ნუსხური		შხედრული	
	სწორი	შახრილი	სწორი	შახრილი	სწორი	შახრილი	სწორი	შახრილი	სწორი	შახრილი
ქალ. ნათელი	ტ.									
	ჩ.									
	წ.									
	ღ.									
ნათელი	ტ.									
	ჩ.									
	წ.									
	ღ.									
ნახევრ. მუქი	ტ.									
	ჩ.									
	წ.									
	ღ.									
შური	ტ.									
	ჩ.									
	წ.									
	ღ.									
ქალიან მუქი	ტ.									
	ჩ.									
	წ.									
	ღ.									

შასკენა

ქართული ნახევრდი ტექსტის მკვეთრი გაუმჯობესებისათვის საჭიროა:

- ტ). შთავრული და ნუსხური ასოების აღდგენა. შთავრული ასოების მეშვეობით მოხდება საკუთარი და საზოგადო სახელების გამიჯვნა; აგრეთვე ამ ასოებით აღინიშნება ახალი წინადადებების დასაწყისი წერტილის და სხვა სასვენი ნიშნების შემდეგ;
- წ). სასტრიქონო ასოების პროპორციების შეცვლა (ასოს შუატანის სიმაღლის გაზრდა);
- ღ). უხალი გარნიტურების შემქმნა;

ნაწილი 13

ქართული საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ტექნოლოგია

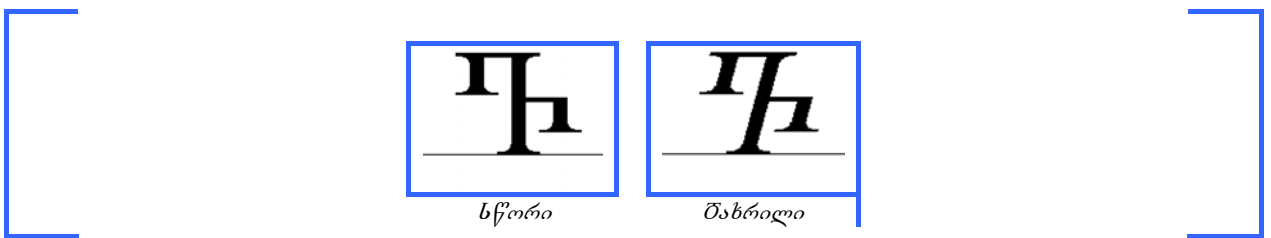
ქართული საშრიფტო გარნიტურის შესაქმნელოდ საჭიროა გარნიტურის ძირითადი თვისებების გამოვლინება, სასურველი პროპორციების გრაფემების ამორჩევა, გარნიტურის ნახატიის შექმნა და ა. შ.

გარნიტურის ძირითადი თვისებები

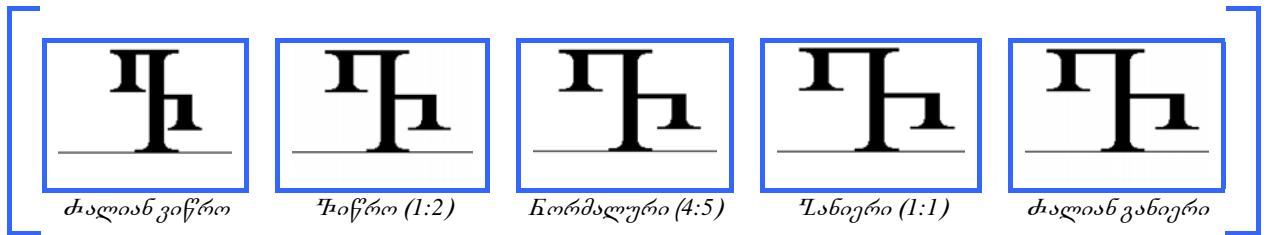
1. სოს მოხაზულობა

2. სოს დახრა

3. სიმჭიდროვე (ნიშნის სიგანის შეფარდება სიმაღლესთან)

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

4. ნაჯეცეცე (ძირითადი შტრიხის სივანის შეფარლება ასოსშივა გამონაშეკთან)

ქალიან ნათელი

ნათელი (1:4)

ნახევრად მუქი (1:2)

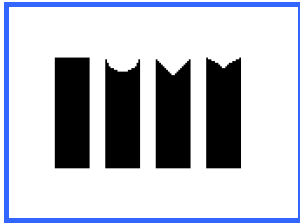

მუქი (1:1)

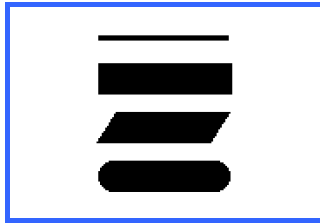

ქალიან მუქი

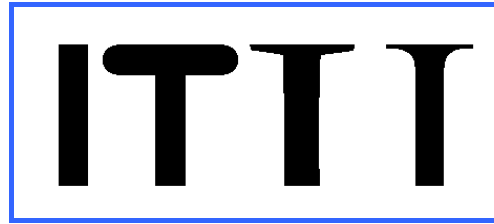
ნაჯეცეცე არის ორი სანის: თარაზული და შეეული. ქარაზული ნაჯეცეცის სისქე უდრის დამატებითი შტრიხის სისქეს. ნაჯეცეცის ცალი მხრის სიგრძე არ აღემატება ძირითადი შტრიხის სისქეს.

ძირითადი შტრიხის ნაპირის ფორმა

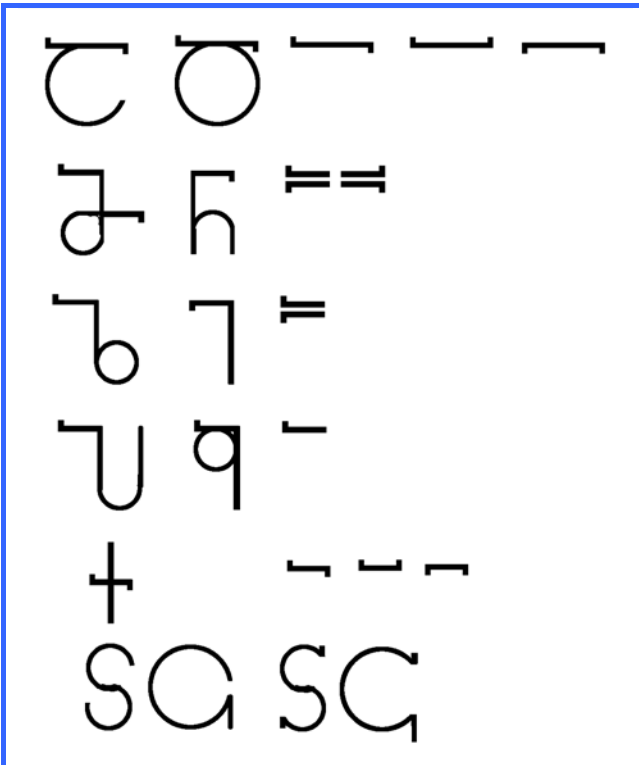

ქარაზული ნაჯეცეცე (ზოზანი, სწორკუთხა, მახვილკუთხა, მომრგვალებული)

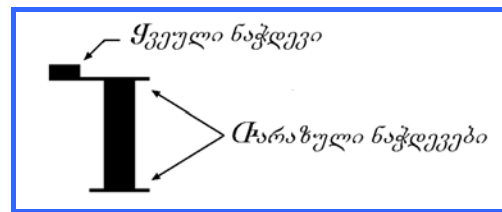

ნაჯეცეცის შეერთების სახე (უნაჯეცეცე, სწორკუთხედი, სამკუთხედი, მომრგვალებული)

შეეული და თარაზული ნაჯეცეცის შეერთების ფორმა ერთნაირია. შეეული ნაჯეცეცე ძირითადი შტრიხის სისქისაა და მიმართულია ზევით ან ქვევით

შეეული ნაჯეცეცე

ნაჯეცეცის შეერთება ძირითად შტრიხთან

5. ღონტრასტულობა (ძირითადი და დამატებითი შტრიხების შეფარდება)

0.1:1 0.2:1 0.4:1

ოკონტრასტო (1:1)   ნაკლებად კონტრასტული (2:1)   ღონტრასტული

ყრიფქუა კლასიფიკაცია კალმის მდგომარეობისდა მიხედვით წერის დროს

0° 15° 30° 45° 60° 75° 90°
 165° 150° 135° 120° 105°

ნალმის დახრა ჰორიზონტალურ ხაზის მიმართ (კალმის დახრა ჰქმნის კონტრასტულობას)

ნალმის ტრიალი ღერძის გარშემო

ყრიფქუა შექქუა ზოგადი წესები

ს, ლ, შ, ძ, 3, 5, 6, 8

შუა ჰორიზონტალური შტრიხი ამ ნიშნებში უნდა განლაგდეს ნიშნის სიმაღლის გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ზევით (სიმაღლის 1/10-ით)

ე, ვ, ყ, 4, 9

ამ ნიშნებში კი – გეომეტრიული შუალედის ოდნავ ქვევით

ო, ტ

შომრგვალებულ ასოებში ძირითადი შტრიხის სიგანე 1/10-ით მეტია, ვიდრე სწორხაზოვან ასოებში

ყრიფქუა შექქუა ტექნოლოგია

სსოს საშუალო ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა განლაგდეს ნიშნის ოპტიკურ შუაღედზე (გეომეტრიული შუაღედის ზევით – ასოს სიმაღლის 1/10-ით)

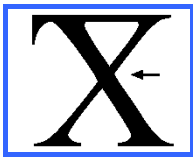
სრაკონტრასტულ შრიფტებში ჰორიზონტალური შტრიხის სიგანე უნდა იყოს 1/10-ით ნაკლები ვერტიკალურ შტრიხზე

სგრეთვე ასეთი შტრიხების შეერთების ადგილას ჰორიზონტალური შტრიხი უნდა გაკეთდეს ოდნავ ვიწრო (1/10-ით)

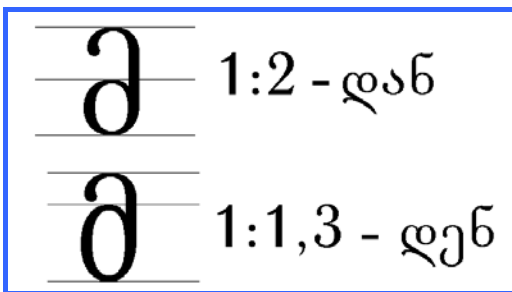
ჰომრგვალებული ასოების გატანა სტრიქონის ფარგლებს გარეთ სტრიქონის სიმაღლის 1/30-ით

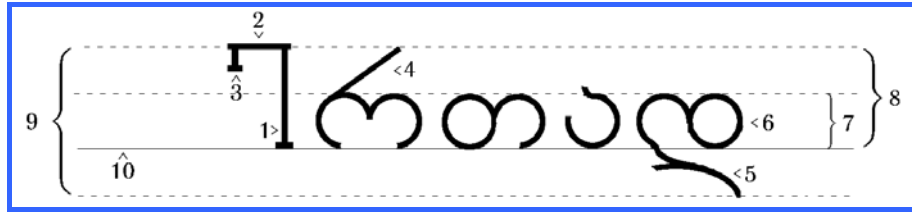
ძახრილი შტრიხები არაკონტრასტულ შრიფტებში იწერება ოდნავ ვიწროდ (1/7-ით), ვიდრე ვერტიკალური შტრიხები

ჰთავრული ასოს შტრიხების სიგანე 1/4-ით მეტია, ვიდრე სასტრიქონო ასოს შტრიხების

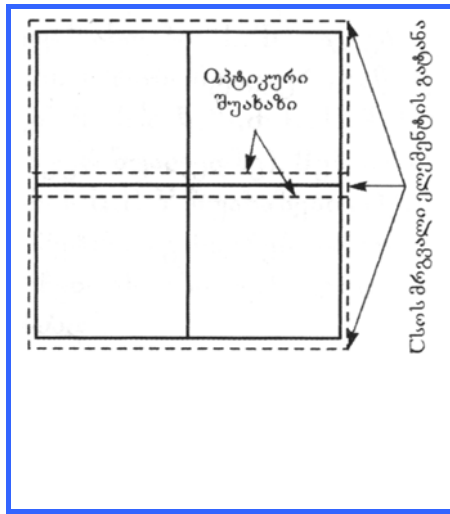

სასტრიქონო ასოს შუატანი შეეფარდება ასოს მთლიან სიმაღლეს, როგორც 1:2-დან 1:1,3-დენ

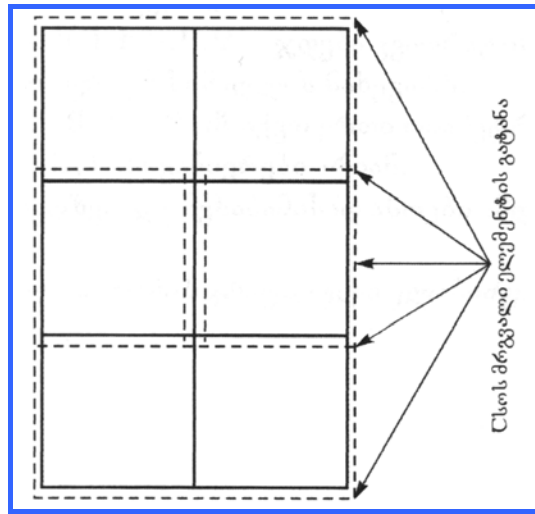

სლოების ელემენტები

- 1 – ძირითადი შტრიხი; 2 – დამატებითი (დამხმარე და შემაერთებელი) შტრიხი;
- 3 – ნაკლევი; 4 – ზედატანი; 5 – ქვედა ტანი; 6 – მომრგვალებული ელემენტები მომზღვევებით; 7 – შუა ტანი; 8 – მთავრული ასოს სიმაღლე;
- 9 – კეკელი; 10 – სტრიქონის ხაზი

შთავრული ასოების ასაკები ბადე

ხასტრიქონო ასოების ასაკები ბადე

სსომთავრული

სსომთავრული

სლოების გრაფიკული კლასიფიკაცია
I. ო, ო, ა, ო, ო
II. ლ, ლ, ლ, ლ, ლ
III. ლ, ლ, ლ, ლ, ლ, ლ, ლ, ლ
IV. ნ, ს, ლ, ს, ო
V. X

სლოების გრაფიკული კლასიფიკაცია				
I.	II.	III.	IV.	V.
1. ო, ო	1. ო, ო	1. ლ, ლ, ლ, ლ	1. ო, ო	1. X
2. ო, ო	2. ლ, ლ	2. ლ, ლ	2. ო	
3. ო	3. ლ, ლ	3. ო, ო, ო	3. ო, ო	
4. ო		4. ო, ო	4. ო, ო	
		5. ო		
		6. ო		
		7. ო		

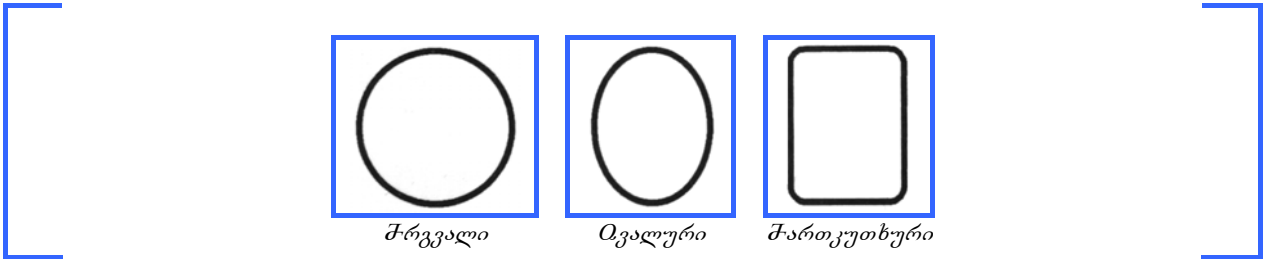
სლოების გრაფიკული კლასიფიკაცია				
I.	II.	III.	IV.	V.
ო	ლ	ს	ს	X

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

ყენიშენები მთავრული ასოების დასახაზავად

ცმოსავალი ასო – **ო**. იგი ჯდება კვადრატში (წრე). ცსოების სურათი დამოკიდებულია ასო **ო**-ს ფორმაზე. იგი შეიძლება იყოს მრგვალი, ოვალური ან მართკუთხური. შესაბამისად, სხვა ასოებიც უნდა იყოს ამავე სურათის.

I-ლი ჯგუფის ასოები აივება შემდეგნაირად:
ც – წრის ნაწილი; **ჯ, ც** – წრის ნაწილი; **ცჱ** – წრის ნახევარი;
 II-ე ჯგუფის ასოები: **ღ, ჟ** – ჯდება კვადრატში; **ჩ, ტ, ჭ, ხ, ე, ყ** – ჯდება კვადრატის ნახევარში. ცმ ასოების ჰორიზონტალური ნაწილები წარმოადგენენ სიმაღლის ნახევარს.
 ცსოებს **ღ, ხ, ჭ, ხ, ჟ, ჭ, უ, ყ, ძ, ს, ე, ღ, ჟ, ი, ყ, ყ, ძ, ს, უ, ძ** აქვთ ერთი დიამეტრის წრეები (ოპტიკურ შუალედზე). შესაბამისად ასოები **ე, უ, ი** განიერები არიან.
 ცსოების **ხ, ე, ყ** შუახაზები ოპტიკურ შუალედზეა და შესაბამისად ასოები ამდენივე სანტიმეტრით განიერები არიან.

თანარჩენი ასოების ავება კეთდება “*მთავრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაციის*” თანახმად.

ყაიფქუს ყიჟჟრუს რიჟრეზეიქუს

ჩართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით																			
ჩაკეტილი			ჩახევრად ღია											ღია					
ორივე მხრ.	ცალი მხრიდან		ორივე მხრიდან				ცალი მხრიდან							ორივე მხრ.	ცალი მხრიდან				
	შარცხნ.	შარჯენ.	შათ შორის		შარცხნიდან			შარჯენიდან				შარცხნიდან	შარჯენიდან		შარცხნიდან		შარჯენიდან		
			ქ.-ზ.	ზ.-ზ.	ქ.-ქ.	ზ.	ქ.	ზ.-ქ.	ზ.	ზ.-ქ.	ქ.				ზ.	ზ.-ქ.			
																	ქ.	ზ.	ზ.-ქ.
ც	ჩ	ყ	ჟ	ჟ	ძ	ფ	ღ	ჭ	ღ	ღ	ხ	ხ	ჩ	ჩ	ხ	ხ	ყ	ყ	ძ
ძ	ცჱ	ი	ხ	ხ	ძ	ყ	ღ		ღ		ჩ	ც	ცჱ		ი	ი	ღ	ღ	
ე	ჭ	უ	ხ	ხ			ყ		ყ		ჩ	ც		უ	უ	ჭ			
ჯ	ც	ყ	ხ	ხ			ყ		ყ		ც	ც							
რ	ს	ღ	ძ				ღ		ღ		ს	ხ							
ი	ც	ყ	ფ				ღ		ღ		ც								
ყ	ხ	ჭ	ძ				ჭ				ხ								
ც			ყ																
ჩ			ყ																
ს																			
ე																			
ხ																			

ჭართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ყაკტილობის“ მიხედვით					
ხაკტილ-ნახევრად ღია		ხაკტილ-ღია		ნახევრად ღია-ღია	
ჩ	ყ	ქ	ჭ	ღ	შ
ც	ძ	ც		ძ	
ო	ყ				
ს	ჟ				
ო					

„ღია“ ასოების ურთიერთთანადობა					
ჭარჯვნივ ღია			ჭარცხნივ ღია		
ზევით	ქვევით	ქვ.-ზევ.	ზევით	ქვევით	ქვ.-ზევ.
ღ	ფ	ჩ	ც	ღ	ძ
ძ	ყ	ც	ჭ	ძ	ჩ
შ		ჩ	ჭ	ყ	
ხ				ჩ	
შ				შ	
ო				ქ	
ს				ხ	
ჟ				შ	
უ				ც	
ო				ფ	
				ყ	
				უ	

ყრიფქის შექმნის ტექნოლოგია

სსოების უმრავლესობას წარმოადგენენ მარჯვნივ ზევით ღია ასოები (11) და მარცხნივ ქვევით ღია ასოები (14). ეს ასოები ჯდებაიან ერთმანეთში.

ჭარჯვნივ ზევით ღია ასოებისთვის (11) შეუხამებელი (მარცხნივ ზევით ღია) ასოების რაოდენობა უღრის მინიმუმს (3). თა შესაბამისად, მარცხნივ ქვევით ღია ასოებისთვის (14) შეუხამებელი (მარჯვნივ ქვევით ღია) ასოების რაოდენობა აგრეთვე უღრის მინიმუმს (2).

ჭარჯვნივ ქვევით-ზევით ღია ასოების რაოდენობა (3) და მარცხნივ ქვევით-ზევით ღია ასოების რაოდენობა (2) აგრეთვე უღრის მინიმუმს.

სასტრიქონო ასოების დახაზვა

1. სასტრიქონო ასოების სიგანე 1,5-ჯერ პატარაა. ვიდრე მთავრულის.
2. ზერ ვადგენტ სასტრიქონო ასოებს პროპორციით 1:2 (ასოს შუატანის და მთლიანი ასოს სიმაღლის შეფარდება). შემდეგ კი ამ პროპორციას ვცვლით ნებისმიერ ზომამდის (1:1,1; 1:1,5; 1:1,3 და ა.შ.) (იხ. "სსოების შუატანის ვაზრდის პრინციპიალური სქემა").

რუსსური

რ,დ,ნ,ბ,გ,დ,ე,ვ,ზ,ი,კ,ლ,მ,ნ,ო,პ,ყ,რ,ს,ტ,ც,ძ,წ,ჭ,ყ,ჩ,ც

ყაიფქუს ყიჟრუს რიჟრუბი

სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია სიმაღლისდა მიხედვით	
შუატანის ასოები	რ,თ,ტ,თ,ა,ა,ბ,ბ,ბ
ზედა ტანის ასოები	ნ,ნ,მ,ნ,მ,ს,მ,მ
ჩვედა ტანის ასოები	დ,დ,ე,ე,ვ,ვ,ვ,ვ,ვ,ვ,ვ,ვ,ვ,ვ
მთლიანი ტანის ასოები	ზ,ზ,ყ,ყ,ჩ,ჩ

სსოების გრაფიკული კლასიფიკაცია		
I.	II.	III.
1. რ,ნ,ტ,დ,ბ,ყ,ს,ყ,ჩ,ყ	1. რ,ა,ყ	ჰ
2. თ,თ,თ,მ,მ,მ,მ,მ,მ	2. დ,დ	
3. ნ,მ,ნ	3. ყ,ყ	
4. ვ,ვ,ვ	4. ნ,ა	

შთავრული და ნუსსური ასოების ავების პრინციპი

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.2

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.3

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

I.4

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.1

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.2

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.3

შთავრული და ნუსხური ასოების აგების პრინციპი

2.4

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

ნაჭდევის აგვის წესები			
ნაჭდევი			
წარაზული			ჟვეული
წალმხრივი		ორმხრივი	
ძარცხნივ წოს დაწვებით ელემენტში	ძარჯენივ წოს დაბოლოების ელემენტში ზელა და ქველა ხაზებს შუა	ქველა შუა და ქველა ხაზებზე	
>			>

წლოების კუთხეების და თარაზული ხაზების დამრგვალება				
წლოების კუთხეების მორგვალება ძარცხენა ქველა შუა ხაზზე და ძარჯენა ზელა შუა ხაზზე	წლოების კუთხეების მორგვალება სუვევლვან	წარაზული ხაზების ირიბობა	ზემო თარაზული ხაზების დამრგვალება	
			წმონეკილი	ხაზნეკილი
>	>			

წმ ხერხების გამოყენებისას გამოვო სხვადასხვო გარნიტურები.

შხედრული

აბგდევზწთიკლმნდოჰჟრსტკუფქღყშრცძწჭხჯჟჰ

შხედრული ასოების გრაფიკული კლასიფიკაცია				
I.	II.	III.	IV.	V.
1. ი თ,ო,რ,ფ დ,ღ წ	1. ე,ვ,კ ჟ,ყ,ბ,გ	ც	ტ	ჭ,ჯ
2. ბ ზ,ს,ჩ,ხ ნ,წ მ,შ,ძ,ჭ	2. უ 3. ჟ 4. ქ			
3. ა პ,კ,ც				
4. დ				

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

შხედრული ასოების აკების პრინციპი

I.1.

შხედრული ასოების აკების პრინციპი

I.2.

შხედრული ასოების აკების პრინციპი

I.3.

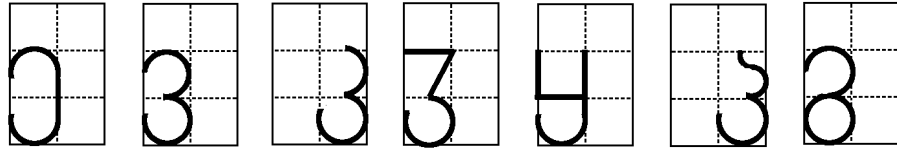
შხ. ას. აკ. პრ.

I.4.

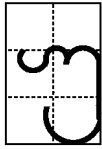

ძვედრული ასოების აგების პრინციპი

II.1.

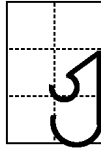

ძ. ას. აგ. პრ.

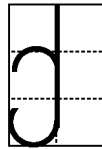
II.2.

ძ. ას. აგ. პრ.

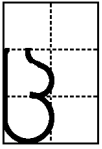
II.3.

ძ. ას. აგ. პრ.

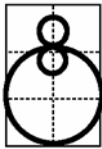
II.4.ს

ძ. ას. აგ. პრ.

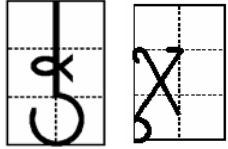
III.

ძ. ას. აგ. პრ.

IV.

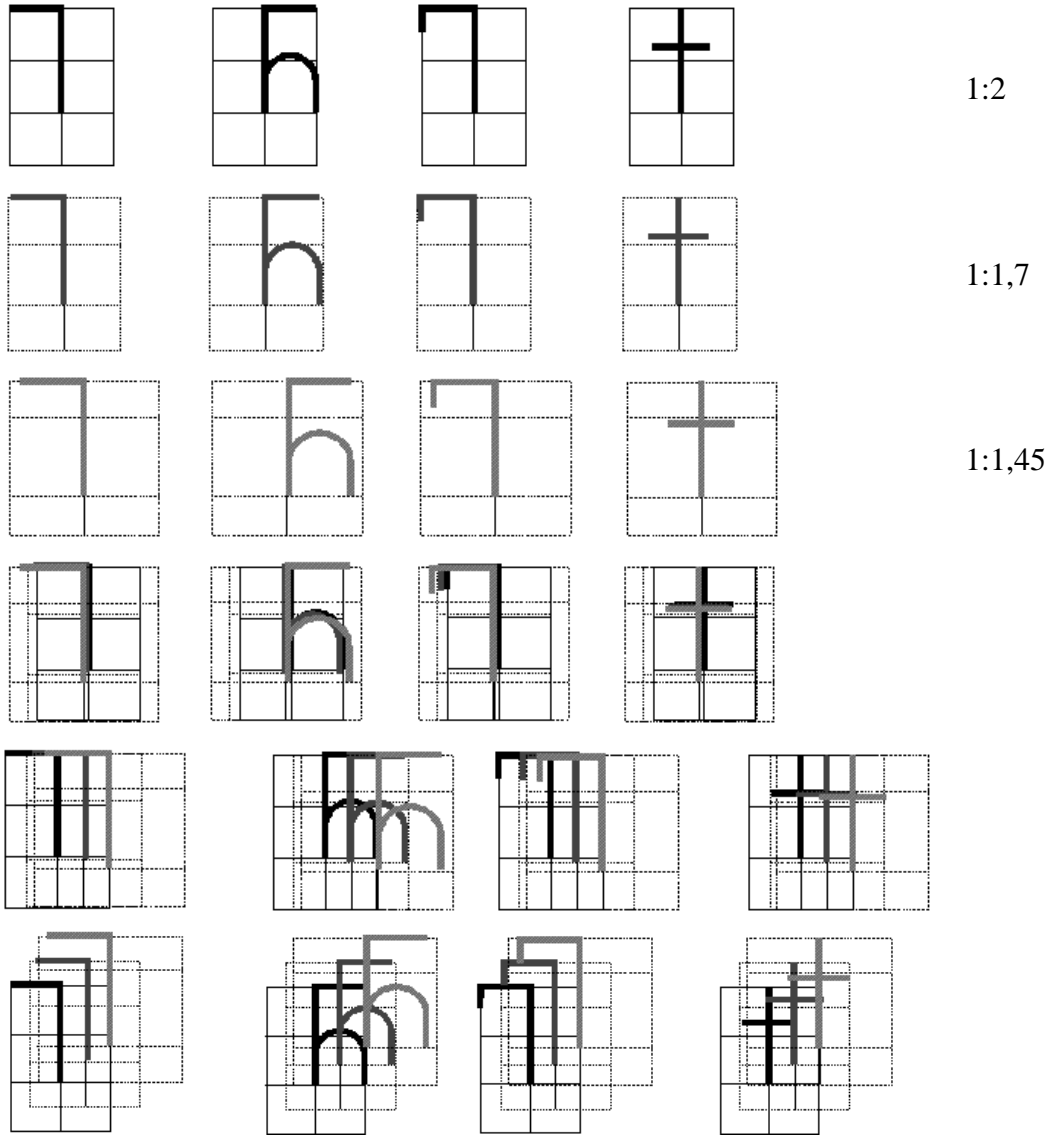
ძ. ას. აგ. პრ.

V.

სასტრიქონო ასოების შუატანის გადიდებისას საწყისი ასო ისევ და ისევ მთავრულია. შისგან ვიწყებთ გადიდებას და შესაბამისად ვადიდებთ სასტრიქონო ასოებსაც.

სლოების შუატანის გაზრდის პრინციპიალური სქემა (კველის შეუცვლელად)

ყრიფტის შექმნის ტექნოლოგია

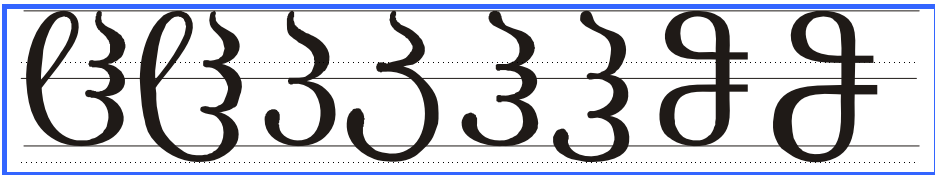

სოების შუატანის გაზრდის პრინციპიული სქემა (კველის შეუცვლელად)

				1:2
				1:1,7
				1:1,45

სმ შემთხვევაში გადიდა 1:2-დან 1:1,45-დენ. სოების გადიდების დროს 1:1-დან 1:2-დის ასოებში გ,ვ,კ,ჰ,ც,კ ქვედა შუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას; ასოში ჰ ზედა შუა წერტილი რჩება იმავე ადგილას.

სოები გ,ვ,კ,ჰ,ც,კ გადიდების დროს (1:2-დის) აიგება იმავე პრინციპით, როგორც 1:1-ზე (ასოს ქვედა ნაწილი ოდნავ აღემატება ზედა ნაწილს).

სოების გადიდების პრინციპიული სქემა

- 1:1 – ასოები ც,კ არ არის შუა ხაზზე გასწორებული, ასოები ჰ,ჭ კი გასწორებულია.
- 1:2 – ასოები ც,კ გასწორდა შუა ხაზზე, ასო ჰ არ არის გასწორებული, ჭ კი გასწორებულია.

ღარნიტურების ნაირსახეობების ტაბულა (სულ 169)

ხონტრასტულობა (კალმის დახრა წერის დროს)	ჩირითალი შტრიხის ნაპირის ფორმა	სწორი (ჩაზნექილ-რკალისებური; ჩაზნექილ-სამკუთხედური; ჩაზნექილ-ფრთისებური)																
		ჩაჭდეკების ფორმა	ონაჭდეკო	სწორი კუთხე				ღლაგვი კუთხე				ჰორგვალეული						
				ჩაზური	ჩეკლეკური	ჩრაბეკეული	ჰორული	ჩაზური	ჩეკლეკური	ჩრაბეკეული	ჰორული	ჩაზური	ჩეკლეკური	ჩრაბეკეული	ჰორული			
ხონტრასტულები	ჩალმის დახრის კუთხე წერის ხაზის მიმართ	0°																
		15°																
		30°																
		45°																
		60°																
		75°																
		90°																
		105°																
		120°																
		135°																
		150°																
		165°																
აკონტ.	ჩალმის ტრიალი																	

საშრიფტო გარნიტურის შექმნის ზოგადი პრინციპი ღრაფემების შექმნა

1. შეიქმნას გრაფემები პროპორციით 1:2 (სასტრიქონო ასოს შუატანის სიმაღლე : მთავრულების სიმაღლე);
2. მძავე გრაფემებიდან შეიქმნას გრაფემები შემდეგი პროპორციებით: 1:1,9; 1:1,8; 1:1,7; 1:1,6; 1:1,5; 1:1,4; 1:1,3; 1:1,2. სულ გამოვა ცხრა ვარიანტი.
3. ამ სუყველა პროპორციას გაუკეთდეს შემდეგი ვარიანტები სიგანისდა მიხედვით: ნორმალური, განიერი, ძალიან განიერი, ვიწრო, ძალიან ვიწრო. ჰ.ს., გამოვა სულ 45 ვარიანტი.
4. ამ ვარიანტების პირდაპირი და დახრილი ნაირსახეობები. სულ გამოვა 90 ვარიანტი.
ღრაფემების ეს შექმნილი ვარიანტები იქნება უნივერსალური და ნებისმიერი შემოქმედი ახალი გარნიტურების შესაქმნელად გამოიყენებს მათ, როგორც საწყის მასალას.
ამის შემდეგ საკმარისია მხოლოდ ამ გრაფემებისათვის საშრიფტო გარნიტურის “ტანსაცმლის ჩაცმა.”

სხალი გარნიტურების შექმნა

1. სასურველი პროპორციების გრაფემების ამორჩევა;
2. ჟარნიტურის ნახატის შექმნა (ნაჭდეგების არსებობა და მათი ფორმა);
3. ხონტრასტულობა (ვერტიკალური და ჰორიზონტალური ხაზების თანაფარდობა);
4. ნაჯერობა (ვერტიკალური ხაზის თანაფარდობა ასოს სიგანესთან);
5. სმ თვისებების შემდეგი ვარიანტების შექმნა: ნათელი, ნახევრად მუქი, მუქი, ძალიან მუქი, ძალიან ნათელი.

ქართული კლავიატურის უნივერსალური გაწყობა

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
„	!	?	№	§	%	:	.	;	,	/	-	=	(	←	Ins	Hm	PU
Tab	ღ	ჯ	უ	კ	ე	ნ	ბ	შ	წ	ზ	ხ	ც		Del	En	PD	
lock	ფ	ძ	ვ	თ	ა	პ	რ	ო	ლ	დ	ქ		Ent				
Shft	ჭ	ჩ	ყ	ს	მ	ი	ტ	ქ	ბ	ჰ		Shft			↑		
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ჩვეულებრივი რეჟიმი

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	-	+	)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ჩ	ჯ	ღ	ყ	რ	ს	ტ	უ	ფ	ც	ძ	ვ		Del	En	PD	
lock	ჟ	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ყ	შ	ჩ	ც	ქ	Ent				
Shft	ს	ჩ	ყ	ს	შ	რ	ე	ქ	ყ	უ		Shft			↑		
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

Shift-ის რეჟიმი

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau	
	ჩ	ჭ	ც	ძ	ვ	გ	დ	ე					←	Ins	Hm	PU
Tab													Del	En	PD	
lock												Ent				
Shft												Shft			↑	
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→

შარცხენა Alt-ის რეჟიმი

ქართული კლავიატურა

კლავიატურის გაწყობის სქემა

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
201E ,"	0021 !	003F ?	2116 №	00A7 §	0025 %	003A :	002E .	003B ;	002C ,	002F /	2013 -	003D =	0028 (	←	Ins	Hm	PU
Tab	10E6 ლ	10EF Ⴣ	10E3 უ	10D9 კ	10D4 ე	10DC ნ	10D2 ბ	10E8 შ	10EC წ	10D6 ზ	10EE ხ	10EA ც		Del	En	PD	
lock	10E4 ფ	10EB ძ	10D5 გ	10D7 თ	10D0 ა	10DE პ	10E0 რ	10DD ო	10DA ლ	10D3 ღ	10DF ყ	Enter					
Shift	10ED ჭ	10E9 ჩ	10E7 ც	10E1 ს	10DB მ	10D8 ი	10E2 ტ	10E5 ქ	10D1 ბ	10F0 კ	Shift					↑	
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			←	↓	→	

ჩვეულებრივი რეჟიმი

ქსკდგზნ ბზნქძეკჟს

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
201C "	0031 1	0032 2	0033 3	0034 4	0035 5	0036 6	0037 7	0038 8	0039 9	0030 0	002D -	002B +	0029)	←	Ins	Hm	PU
Tab	10B6 ჩ	10BF ჯ	10B3 კ	10A9 ღ	10A4 ყ	10AC ნ	10A2 ლ	10B8 ყ	10BC ფ	10A6 ხ	10BE ძ	10BA ც		Del	En	PD	
lock	10B4 ფ	10BB ძ	10A5 ჩ	10A7 ღ	10A0 ა	10AE უ	10B0 ქ	10AD კ	10AA ზ	10A3 თ	10AF ყ	Enter					
Shift	10BD ს	10B9 ჰ	10B7 ყ	10B1 ს	10AB ძ	10A8 ლ	10B2 ე	10B5 თ	10A1 ა	10C0 უ	Shift					↑	
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			←	↓	→	

Shift-ის რეჟიმი

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
	10C1 ჩ	10F1 ჭ	10C2 ძ	10F2 ყ	10C3 კ	10F3 ყ	10C4 ყ	10F4 კ	10C5 ჭ	10F5 ჭ				←	Ins	Hm	PU
Tab														Del	En	PD	
lock												Enter					
Shift												Shift				↑	
Ctrl		Alt						Alt			Ctrl			←	↓	→	

შარტხეზა Alt-ის რეჟიმი

კლავიატურის სახეობები

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
“	! 1	2	3 №	4 \$	5 %	6 :	7 .	8 ;	9 ,	0 /	-	+ =	) (	←	Ins	Hm	PU
”	! 1	2 ?	3 №	4 \$	5 %	6 :	7 .	8 ;	9 ,	0 /	-	+ =	) (	←	Ins	Hm	PU
Tab	␣	⵶	⵱	ⵧ	ⵢ	ⵡ	ⵢ	ⵣ	ⵤ	ⵥ	ⵦ	ⵧ	⵨	⵩	Del	En	PD
lock	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵅ	ⵆ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ	ⵎ	ⵏ	ⵐ
Shift	ⵑ	ⵒ	ⵓ	ⵔ	ⵕ	ⵖ	ⵗ	ⵘ	ⵙ	ⵚ	ⵛ	ⵜ	ⵝ	ⵞ	ⵟ	ⵠ	ⵡ
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ქართული კლავიატურა

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
~ “	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9	) 0	-	+ =	)	←	Ins	Hm	PU
”	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9	) 0	-	+ =	)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵅ	ⵆ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ	ⵎ	ⵏ	ⵐ
lock	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵅ	ⵆ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ	ⵎ	ⵏ	ⵐ
Shift	ⵑ	ⵒ	ⵓ	ⵔ	ⵕ	ⵖ	ⵗ	ⵘ	ⵙ	ⵚ	ⵛ	ⵜ	ⵝ	ⵞ	ⵟ	ⵠ	ⵡ
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ქართულ-ინგლისური კლავიატურა

Esc	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F9	F10	F11	F12	psc	slk	pau		
~ “	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9	) 0	-	+ =	)	←	Ins	Hm	PU
”	! 1	@ 2	# 3 №	\$ 4	% 5	^ 6	& 7	* 8	(9	) 0	-	+ =	)	←	Ins	Hm	PU
Tab	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵅ	ⵆ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ	ⵎ	ⵏ	ⵐ
lock	ⵀ	ⵁ	ⵂ	ⵃ	ⵄ	ⵅ	ⵆ	ⵇ	ⵈ	ⵉ	ⵊ	ⵋ	ⵌ	ⵍ	ⵎ	ⵏ	ⵐ
Shift	ⵑ	ⵒ	ⵓ	ⵔ	ⵕ	ⵖ	ⵗ	ⵘ	ⵙ	ⵚ	ⵛ	ⵜ	ⵝ	ⵞ	ⵟ	ⵠ	ⵡ
Ctrl		Alt							Alt				Ctrl	←	↓	→	

ქართულ-ინგლისურ-რუსული კლავიატურა

ქართული კლავიატურა

ქართულ კლავიატურაზე დასაწებებელი ასონიშნები (მასშტაბი 1:1)

“	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	
”	!	?	№	§	%	:	.	;	,	/	
			-	+	)						
			-	=	(						
ი	ჯ	ღ	ხ	ვ	ნ	ლ	ყ	რ	ზ	ე	ც
ფ	ძ	წ	ძ	ც	ხ	ც	ღ	ზ	ბ	ყ	
ს	ი	ყ	ს	ძ	ვ	ე	+	ყ	ზ		

სონიშნები ქართული კლავიატურისთვის

ქართულ-ინგლისურ კლავიატურაზე დასაწებებელი ასონიშნები (მასშტაბი 1:1)

~	“	!	1	@	2	#	3	\$	4	%	5	^	6	&	7	*	8	(	9	)	0	-	-
`	”	!	1	2	?	3	№	4	§	5	%	6	:	7	.	8	;	9	,	0	/	-	-
			-	-	+	+		)															
			-	-	=	=	\	(															
Q	W	E	R	T	Y	U	I	O	P	{	}												
ი	ჯ	ღ	ხ	ვ	ნ	ლ	ყ	რ	ზ	[	ე	]	ც										
A	S	D	F	G	H	J	K	L	:	“													
ფ	ძ	წ	ძ	ც	ხ	ც	ღ	ზ	;	ბ	ყ												
Z	X	C	V	B	N	M	<	>	?														
ს	ი	ყ	ს	ძ	ვ	ე	,	+	.	ყ	/	ზ											

სონიშნები ქართულ-ინგლისური კლავიატურისთვის

ქსკდგხვზწჭცკცხ

ქართულ-ინგლისურ-რუსულ კლავიატურაზე დასაწებებელი ასონიშნები (მასშტაბი 1:1)

~	“	!	!	@	«	#	№	\$	;	%	%	^	:	&	?	*	*	(	(	)	)	-	-
`	”	1	!	2	?	3	№	4	§	5	%	6	:	7	.	8	;	9	,	0	/	-	-

+	+		)	-	-
=	=	\	(	-	-

Q	Й	W	Ц	E	У	R	K	T	E	Y	H	U	Г	I	Ш	O	Щ	P	З	{	X	}	Ь
П	Х	Q	Б	Г	Н	Л	У	Р	Ь	[	Е	]	С										

A	Ф	S	Ы	D	B	F	A	G	П	H	P	J	O	K	Л	Д	:	Ж	“	Э
Ф	Ф	Ғ	Г	С	У	А	Q	Ь	;	Ә	‘	Ү								

Z	Я	X	Ч	C	C	V	M	B	I	N	T	M	Ь	<	Б	>	Ю	?	,
S	H	Ү	С	Ғ	Г	Е	,	+	.	Ү	/	Ү							

ასონიშნები ქართულ-ინგლისურ-რუსული კლავიატურისთვის

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
10A	Г	У	Л	Д	Г	Ғ	Г	Б	Ь	С	Н	Q	У	Ү		
10B	А	С	Р	Q	Ф	+	П	У	Н	Г	Ф	С	Е	Х		
10C	У	Г	А	У	Ғ											
10D	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ
10E	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ხ	ჯ	
10F	ჰ	ც	ძ	წ	ჭ											

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი																
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	A	B	C	D	E	F
10A	Г	У	Л	Д	Г	Ғ	Г	Б	Ь	С	Н	Q	У	Ү		
10B	А	С	Р	Q	Ф	+	П	У	Н	Г	Ф	С	Е	Х		
10C	У	Г	А	У	Ғ											
10D	ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ
10E	რ	ს	ტ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	წ	ხ	ჯ	
10F	ჰ	ც	ძ	წ	ჭ											

ქართული კლავიატურა

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი										
შთავრული ასოები										
ა	10A0	ბ	10A8	გ	10B0	დ	10B8	ე	10C0	10C8
ვ	10A1	ზ	10A9	თ	10B1	ი	10B9	ქ	10C1	10C9
ლ	10A2	მ	10AA	ნ	10B2	ო	10BA	პ	10C2	10CA
რ	10A3	ს	10AB	ტ	10B3	უ	10BB	ფ	10C3	10CB
ჩ	10A4	ც	10AC	ძ	10B4	წ	10BC	ყ	10C4	10CC
ჩ	10A5	კ	10AD	ყ	10B5	შ	10BD	ჩ	10C5	10CD
ხ	10A6	ს	10AE	ჩ	10B6	ც	10BE		10C6	10CE
ც	10A7	ყ	10AF	ყ	10B7	ჯ	10BF		10C7	10CF

QWERTY-ის ქართული დიაპაზონი										
სასტრიქონო ასოები										
ა	10D0	ი	10D8	რ	10E0	შ	10E8	ჰ	10F0	10F8
ბ	10D1	კ	10D9	ს	10E1	ჩ	10E9	ც	10F1	10F9
გ	10D2	ლ	10DA	ტ	10E2	ც	10EA	ძ	10F2	10FA
დ	10D3	მ	10DB	უ	10E3	ძ	10EB	კ	10F3	10FB
ე	10D4	ნ	10DC	ფ	10E4	წ	10EC	კ	10F4	10FC
ვ	10D5	ო	10DD	ქ	10E5	ჭ	10ED	შ	10F5	10FD
ზ	10D6	პ	10DE	ღ	10E6	ხ	10EE		10F6	10FE
თ	10D7	ყ	10DF	ყ	10E7	ჯ	10EF		10F7	10FF

ქსადღუნი ხუნქურეკუს

IV). ანდა შეიქმნას ორი ქართული საშრიფტო გარნიტური, რომლებსაც ექნებათ ისეთივე თვისებები, როგორც ლათინურ “Times“-ს და “Arial“-ს. ეს იქნება ფუძე გარნიტურები, რომლის მეშვეობითაც განხორციელდება ნებისმიერი ტექსტის სწრაფად და ხარისხიანად აწყობა. შემდეგ კი შეიძლება სხვა ახალ-ახალი გარნიტურების შექმნა ზემოთ ჩამოთვლილი პრინციპების გათვალისწინებით.

ჩუხსურის დო მხედრულის ერთდროული ხმარების მდგალითი

სმობენ, რომ ეს გობი გამოგონილიო ზგლისში. სეჩეხითორიოთო ამჯობინებს ყეესპირს დედანში ან შიხაბლის დო შასტენნავის თარგმანში. სეჩეხითორიოთოს, ისევე როგორც მთელ სეყვათოე გეოყიხის, ესაჭინოებო სხვავგვარი დოსავლური გამოცდილება. სეჩეხითორიოთო, ისევე როგორც მთელი სეყვათოე გეოყიხო, უნდო იყოს ბონოტეგბისათვის დახურული სივრცე. ში რატომ გობის გამოყენებო ცხილისში იყო მველელობო.

სმყაყერი, იხამ ეს უეხო უეშოყიოთოე ზიუთისყო. სეჩენთველო რეჯოყიოეფის ყიქისუიხის ბებეჩიო რი შიქიყთოს ბე სეხედიხიეხის თიხეშეჩიო. სეჩენთველოს, ისევე იხიოე იხიოეხიე მთიო სებჭოთო პევიონს, ისევე იხიოე სეკოეოეოეხო ბეხეოოეხო უეშარბოოეოე. სეჩენთველო, ისევე იხიოე იხიოეხიე მთიო სებჭოთო პევიონი, აჩიე იყოს ყოთიხეოეოეოეოე ბეკეოეოეოეოეოეოეოე. ში იხერამ უეხოე უეშოყიოეოე ცეოთისყო იყო მხეოოეოეოეოე.

ჩები აზრით, სეშრიფტო სექეში ჩვენ ჩამოვრჩით
ქვროპას (დო სეყეკლას) 400 წლით
ან ალბათ ... სეპუდამოდ!

ქსკდკსი ხსსჩქსეკს

ჩვენთვის 2

ქართული ანბანის ტაბულოები

15. ქართული ანბანის გრაფიკა
16. ქართული ასოების ევოლუცია
17. ქართული ანბანის ტაბულოები
18. ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები
19. ქართული ანბანის სახეობები
20. ქართული საშრიფტო გარნიტურები

ნაგე 15

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქსკდგზნ შჩყდრნს ჯკტფიხტ

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძ. წ. 412 წ.)

ქართული ანბანის გრაფიკა (1 ს.)

ძ	წ	ჭ	ჩ	ც
ძ	წ	ჭ	ჩ	ც
ქ	ც	ხ	ჟ	რ
ქ	ც	ხ	ჟ	რ
ს	წ	ჭ	ჩ	ც
ს	წ	ჭ	ჩ	ც
შ	ჩ	ც	ხ	ჟ
შ	ჩ	ც	ხ	ჟ
ვ	ქ	ც	ხ	ჟ
ვ	ქ	ც	ხ	ჟ
ფ	ქ	ც	ხ	ჟ
ფ	ქ	ც	ხ	ჟ

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია		
ტკ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია		
ტკ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია

ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.	ტ.წ.412.წ.	1 ს.	ყუა სს.

ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით

									1რთეულები
									2თეულები
									3სეულები
									4თასეულები
									5თიათასეულები

ქსკდგზნ შრყდრუს ჯკრძიხს

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახელებისდა მიხედვით

ან							
ინ							
ენ							
ონ							
არ							
ე							
ოზ							
ას							

ჭართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის დაკვებისდა მიხედვით

ჭართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით

„სემური“
 „დემნული“
 „ქართული“

ქსკდგხწრყდრწლს ჯკძფიხც

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „სატარა კვადრატის – შიდა კვადრატის“

I.										
	2	7	12	14	17	18	20	21	25	26
	27	31	32	36						
	3	5	6	10	28	33				
II.										
	13	30	24	34	35	37				
	8	19	11	22	23					
	1	4	9	15	16	29				

სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმბოლისდა მიხედვით

შხედრული

ზედა ტანის ასოები

ბ ზ ც ძ ნ კ რ ს შ ჩ ძ ხ ჰ ჟ

ჩვედა ტანის ასოები

გ დ ე ვ კ ლ ჟ ტ ჳ უ ფ ღ ყ ც ჭ

ჟუა ტანის ასოები

ა თ ი ო ო

შთლიანი ტანის ასოები

ქ ლ ჭ

ნუსხური

ზედა ტანის ასოები

ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ

ჩვედა ტანის ასოები

მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ მ

ჟუა ტანის ასოები

ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ ტ თ

შთლიანი ტანის ასოები

ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ელემენტების რაოდენობის და მხედვით (თანაბარი რაოდენობა)

<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>
<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>
<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p> <p>4. </p> <p>5. </p>	<p>1. </p> <p>2. </p> <p>3. </p>

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია მთავარი ელემენტებისა მიხედვით

შიდი ხაზი

ჭვეული ხაზი დამატებითი ელემენტებით

ჭარცხნივ

ჭარჯენივ

არივე მხრიდან

ზედ ხაზზე

ტარაზული

ჭვეულ-ტარაზული

ა.ხაზო

შიდი წრე

ქართული ანბანის გრაფიკა
აწმარე იყვანე აწმარე

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ქრე – ღაზი“

შიდი წრე

საბარა წრე

ჟრთი

ხევით

ჟუაში

ჩვევით

ორი

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ქრე – ღაზი“

შიდი ხაზი

ჟვეული

ჟრთი

ორი

ჩარაზული

ჟვეულ-თარაზული

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“

სატარა ხაზი

ჟეული
ჟრთი

ღრი

--	--

ძარაზული
ჟრთი

ღრი

--	--

ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ქსკდგზნ შყყრნს ჯკძფიხტ

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები

ქართული ანბანის გრაფიკა

სლო „ტ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შპვრავიკის	ჩივნის			
ტ ტ ტ ტ ტ				I
ტ				IV
ტ				V
ტ ტ ტ ტ	ტ ტ ტ			VI-VII
ტ ტ	ტ			VIII
ტ	ტ ტ ტ	ტ ტ ტ		IX
ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	ტ ტ ტ ტ		X
ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	ტ ტ ტ	XI
ტ ტ ტ	ტ ტ	ტ	ტ ტ ტ ტ	XII
ტ ტ ტ	ტ ტ	ტ ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	XIII
ტ ტ ტ ტ	ტ	ტ ტ	ტ ტ ტ	XIV
ტ ტ ტ ტ ტ	ტ	ტ	ტ ტ ტ ტ	XV
ტ ტ ტ ტ ტ	ტ	ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	XVI
ტ ტ ტ ტ ტ	ტ	ტ ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	XVII
ტ ტ ტ ტ ტ	ტ	ტ ტ	ტ ტ ტ ტ	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდყჟს იფგზცნ

სლო „ჟ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შებრაფიკის	ჩიგნის			
ჟ				I
ჟ				IV
ჟჟჟჟ				V
ჟჟჟ	ჟ.ჟ.ჟ			VI-VII
ჟ	ჟ			VIII
ჟ	ჟჟჟ	ჟჟ		IX
ჟ	ჟჟჟ	ჟჟჟჟჟჟჟჟჟჟ		X
ჟჟ	ჟჟჟჟ	ჟჟ	ჟჟ	XI
ჟ	ჟ	ჟჟ	ჟჟჟ	XII
ჟ	ჟ	ჟჟჟ	ჟჟჟჟ	XIII
ჟ	ჟ	ჟჟ	ჟ	XIV
ჟ	ჟ	ჟჟ	ჟჟჟ	XV
ჟ	ჟ	ჟ	ჟჟ	XVI
ჟ	ჟ	ჟჟჟჟ	ჟჟჟ	XVII
		ჟჟჟჟ	ჟჟ	XVIII

ქართული		სლო „L“		
წიგნის	წიგნის	ნუსხური	ქვედრული	საუკუნე
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
				IX
				X
				XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
				XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდყჲს იფღზცნ

სხი „ღ“				
ქთავრული		ჩუხსური	ქხედრული	საკუენე
ჴივრავიკის	ჩივნის			
				I
ღ				IV
ღღღღ				V
ღღღ	ღღღ			VI-VII
ღ	ღ			VIII
ღ	ღღღ	ღ		IX
ღღ	ღღღღ	ღღღ ჟღღ		X
ღღ	ღღღღ	ღღღ ჟღღ	ღ ჟღღ	XI
ღ	ღღ	ღ	ღ ჟღღ	XII
ღ	ღ	ღღღ	ღ ჟღღღ	XIII
ღ	ღ	ღღ	ღ	XIV
ღ	ღ	ღ	ღღღღ	XV
ღ	ღ	ღ	ღ	XVI
ღღ	ღ	ღღღ	ღ ჟღ	XVII
ღ	ღღ	ღღღ	ღ ჟღღ	XVIII

შთავრული		სხო „ჩ“		
წიგრაფიკის	ჩიგნის	ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
ჩ				I
ჩ				IV
ჩჩჩ				V
ჩჩჩ	ჩ			VI-VII
	ჩ			VIII
ჩჩ	ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ		IX
ჩჩ	ჩჩ	ჩჩჩ ჩჩ		X
ჩ	ჩჩჩჩ	ჩჩჩჩჩჩჩჩ	ჩჩჩჩ	XI
ჩ	ჩჩ	ჩჩ	ჩჩჩჩ	XII
ჩ	ჩჩ	ჩჩ	ჩჩჩ	XIII
ჩ	ჩჩ	ჩჩ	ჩ	XIV
ჩ	ჩ	ჩ	ჩჩჩ	XV
	ჩ	ჩ	ჩ	XVI
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	XVII
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსციყს იფგბცნ

სხო „ჩ“				
ჭთავრული		ჩუსხური	ჭხედრული	სოკუნე
ქბერავიკის	ჩივის			
ჩ ჩ				I
				IV
ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ			V
ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ			VI-VII
				VIII
ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ		IX
ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ		X
ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	XI
ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	XII
ჩ ჩ ჩ	ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	XIII
ჩ		ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ	XIV
ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	XV
	ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ	XVI
ჩ	ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	ჩ ჩ	XVII
ჩ		ჩ ჩ	ჩ ჩ ჩ ჩ	XVIII

სლო „ზ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
უპირველესი	ჩვენის			
ზ				I
ⴞ				IV
ⴚⴞ	ზ			V
ⴞⴞ				VI-VII
ზ				VIII
ⴞ	ზზ	ზზ		IX
	ⴞⴞ	ⴞⴞ		X
ⴞⴞ	ⴞⴞ	ⴞⴞⴞⴞ	ⴞⴞ	XI
ⴞⴞ	ⴞⴞ	ზზ	ⴞⴞⴞⴞ	XII
		ⴞⴞⴞⴞ	ⴞⴞⴞⴞ	XIII
ზ	ზ	ⴞⴞ	ⴞ	XIV
ⴞ		ⴞⴞ	ⴞⴞⴞⴞ	XV
ზ	ⴞⴞ	ⴞⴞ	ⴞⴞⴞ	XVI
ზ	ზ	ⴞⴞ	ⴞⴞⴞ	XVII
ზ	ⴞ	ⴞⴞ	ⴞⴞⴞⴞ	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბჟ სსციჟს იფგბცნ

სლო „ჩ“				
ქთავრული		ჩუსხური	ქხედრული	საუკუნე
ქვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
ⴁ				IV
				V
ⴂ	ⴂ			VI-VII
	ⴂ			VIII
	ⴂⴂ			IX
	ⴂⴂⴂ	ⴂⴂⴂ		X
	ⴂⴂ	ⴂⴂⴂⴂ		XI
		ⴂⴂ		XII
		ⴂ		XIII
		ⴂ		XIV
				XV
				XVI
		ⴂ		XVII
		ⴂ	ⴂ	XVIII

სლო „ტ“				
ქთავრული		ჟუსხური	ქხედრული	საუკუნე
ჟივრავიკის	ჟივნის			
				I
ⲧ				IV
Ⲑⲑⲑ	Ⲑ			V
ⲑⲑⲑ	ⲑⲁ			VI-VII
Ⲑⲑⲑ				VIII
Ⲑⲑ	Ⲑⲑⲑⲑ	Ⲑⲑ		IX
Ⲑⲑ	Ⲑⲑⲑⲑ	Ⲑⲑⲑⲑⲑⲑ		X
ⲑⲑⲑ	ⲑⲑⲑⲑ	ⲑⲑⲑⲑⲑⲑ ⲑⲑⲑⲑⲑⲑ	ⲑⲑⲑ	XI
ⲑⲑ	ⲑⲑ	ⲑⲑ	ⲑⲑⲑⲑ	XII
ⲑⲑ	ⲑ		ⲑⲑⲑⲑⲑⲑ	XIII
ⲑⲑ	ⲑⲑ	ⲑⲑ	ⲑⲑ	XIV
ⲑⲑ	ⲑⲑ		ⲑⲑⲑⲑ	XV
ⲑ	ⲑ	ⲑⲑ	ⲑⲑ	XVI
ⲑⲑ	ⲑ	ⲑⲑⲑ	ⲑⲑ	XVII
ⲑ	ⲑ	ⲑⲑⲑⲑ	ⲑⲑⲑⲑⲑ	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბჟ სსღიყუს იფღზცნს

სხო „I“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვირაფიკის	ჩივნის			
ჩჩ				I
ჩ				IV
ჩჩჩჩ				V
ჩჩ	ჩჩ			VI-VII
	ჩჩ			VIII
	ჩჩ	ჩჩ		IX
ჩ	ჩჩ	ჩჩჩჩ		X
ჩჩ	ჩჩჩჩ	ჩჩჩჩჩჩ	ჩჩ	XI
ჩ	ჩ	ჩჩ	ჩჩ	XII
			ჩჩ	XIII
	ჩ	ჩ	ჩჩ	XIV
			ჩჩ	XV
	ჩჩ	ჩჩ	ჩ	XVI
ჩ	ჩ		ჩ	XVII
		ჩ	ჩ	XVIII

სხო „ნ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ქვიერაფიქსი	ჩივნი			
				I
ნ				IV
სსს				V
სსს	ს, სი			VI-VII
ს				VIII
ს	ი სიი	სი		IX
სსს	იიიისი	სსსსს		X
სს	სსსი	სსსსსსსს	სს	XI
სს	ს	სს	სსსს	XII
სსს			სსსს	XIII
ს	ს	სსს	ს	XIV
			სსს	XV
	სს	სსსს	ს	XVI
სსს	ს		სს	XVII
ს			სსსს	XVIII

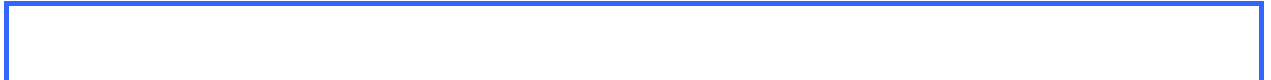
ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბწძსდყფჟს იფღზცხწ

სხო „ზ“				
ჭთავრული		წყსხური	ჭხედრული	საუკუნე
უპიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
ზ				IV
ზ				V
ზ	ზ			VI-VII
ზ	ზ			VIII
ზ	ზ	ჟ		IX
ზ	ზ	ი		X
ზ	ზ	ი	ლ	XI
ზ	ზ	ი	ლ	XII
ზ	ზ		ლ	XIII
ზ	ზ	ი	ლ	XIV
ზ	ზ		ლ	XV
ზ	ზ	ი	ლ	XVI
ზ	ზ	ი	ლ	XVII
ზ	ზ	ი	ლ	XVIII

სლო „ქ“				
შთავრული		ჩუქსური	შხედრული	საუკუნე
ქივრავიქის	ჩივრის			
ქ				I
ქქ				IV
ქქქ				V
ქქ	ქ			VI-VII
				VIII
	ქქ	ქ		IX
	ქქ	ქქ		X
	ქქ	ქქქქ	ქ	XI
			ქქ	XII
		ქ	ქქ	XIII
		ქ		XIV
			ქ	XV
				XVI
		ქ	ქ	XVII
		ქ	ქ	XVIII

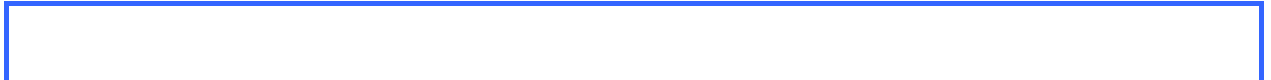
ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბს სსდიჟს იფგბცნს

სლო „ნ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შებრავიკის	ჩივის			
ნნნ				I
ნ				IV
ნნნნ				V
ნნნნ	ნნ			VI-VII
ნ				VIII
	ნნნ	ნნნ		IX
ნნნ	ნნნნ	ნნნნ		X
ნნ	ნნნ	ნნნნ ნნნნ	ნნნნ	XI
ნნ	ნ	ნ	ნნნნ	XII
ნნნ		ნნნ	ნნ	XIII
ნ	ნ		ნნ	XIV
		ნნ	ნნნნ	XV
			ნ	ნნ
ნნნნ	ნნ	ნნნნ	ნნნნ	XVII
ნ		ნნნნ		XVIII

სლო „ა“				
ქთავრული		ჩუსხური	ქხედრული	საუკუნე
ქვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
				IV
				V
ს	ა			VI-VII
				VIII
	აა	ა		IX
	აბ	ააბ		X
	აბა	აააა		XI
				XII
		ა		XIII
		ა		XIV
				XV
				XVI
		ა		XVII
		ა	აა	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბჟნ სსდჟყჟს იფგზცნ

სხო „ა“				
ქთავრული		წყსხური	ქხედრული	საუკუნე
ჟბივრათიკის	ჩოვნის			
ა				I
ა				IV
ააააა აა				V
აააა	ააა			VI-VII
ა	ა			VIII
ა	ააა აა	ააააა		IX
ააა	ააა ააა	ააააააა		X
აააა	ააა აააა	ააააააააა	აააა	XI
აა			ააა	XII
ა		ააა	ააა	XIII
		ააა	ააა	XIV
		აა	აააა	XV
			ააა	XVI
ა		აააა	აააა	XVII
				XVIII

ქთავრული		სლო „ს“		
ჟივრაფიკის	ჩივნის	ჩუსხური	ქხედრული	საუკუნე
ⴚ				I
ⴚ				IV
ⴚⴚ				V
ⴚⴚ	ⴚ			VI-VII
ⴚ				VIII
	ⴚⴚ	ⴚⴚ		IX
ⴚ	ⴚⴚ	ⴚⴚⴚⴚ		X
ⴚⴚ	ⴚⴚⴚ	ⴚⴚⴚⴚⴚⴚⴚⴚ	ⴚ ⴚ ⴚ	XI
	ⴚ		ⴚ ⴚ ⴚ	XII
		ⴚ	ⴚ ⴚ ⴚ ⴚ	XIII
ⴚ		ⴚ	ⴚ	XIV
			ⴚ	XV
ⴚ			ⴚ	XVI
		ⴚ	ⴚ ⴚ ⴚ ⴚ	XVII
		ⴚ	ⴚ ⴚ ⴚ ⴚ ⴚ	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსღიყუს ირგზცნს

სლო „ყ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
ყ				IV
ყყ				V
ყ	ყ ყ			VI-VII
	ყყ			VIII
ყ	ყ	ყყ		IX
	ყყ	ყყყყ		X
	ყ ყყ	ყყყყ-ყ ყყყყ	ყყ	XI
ყ	ყ	ყყ	ყყყ	XII
		ყ	ყყ	XIII
		ყ		XIV
ყ		ყყ	ყ	XV
			ყ	XVI
ყ		ყყ	ყ	XVII
		ყ	ყყ ყყ	XVIII

სლო „ტ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
				IX
				X
				XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
				XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგუქ სსდყჲს იჲღზღცდ

შთავრული		სხო „ხ“		
ჴბჱვრჱჱჱს	ჲჱვზის	ჲუსხური	შხედრული	სჱჱჱუნე
სსსსს				I
ს				IV
სსს	ს			V
სსსსსს	სს			VI-VII
სსსს	ს			VIII
ს ს	სსსს	ს ს		IX
სსსს	სსს	ს სსსსს		X
სსსს	სსსსსსს	სსსსს სსსს	ს ს	XI
სსს	ს	ს ს ს	ს სსსს	XII
სსსს	ს	ს ს ს	ს ს სს	XIII
ს	ს	ს	ს	XIV
ს	ს	ს ს ს	სსსს	XV
		ს ს	ს ს	XVI
სსსს	ს	ს ს ს ს	ს ს ს	XVII
ს		ს ს ს	სსსსსს	XVIII

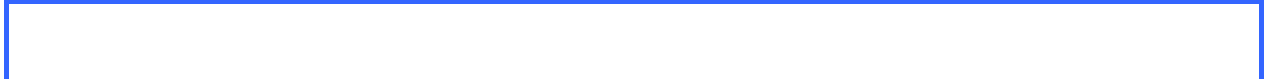
სხი „ე“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შხვრავიკის	ჩივნის			
ე				I
ე				IV
ეეე				V
ეეეე	ე ეე			VI-VII
	ე ე			VIII
ეე	ეე	ეეეე		IX
ეე	ეეეეეე	ეეეეეეე		X
ეე	ეეეე	ეეეეეე ეეეე	ეე	XI
ეე	ე	ეეე	ეეეეეე	XII
ეე	ე	ეეე	ეეეეეე	XIII
	ე	ეე	ეე	XIV
	ე	ე	ეე	XV
ეეე	ეეე	ეე	ეე	XVI
	ე	ეეეე	ეეე	XVII
ე	ეე	ეეეე	ეეეე	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსციყს იფგბცნს

სხო „წ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შპივრაფიკის	ჩივნის			
წ				I
წ				IV
წწწწ				V
წწწ	წ			VI-VII
წწ	წ			VIII
წწ	წწწ			IX
წწწ	წწწწწ	წ		X
წწ	წწწ წ	წ		XI
წწ	წ	წ		XII
წ				XIII
წ				XIV
				XV
				XVI
				XVII
				XVIII

შთავრული		სლო „ა“		
შვიგრაფიკის	ჩიგნის	ჩესხური	შხედრული	საუკუნე
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
		ააააა		IX
	აა	აააააააააა		X
		აააააააააა	ააა	XI
	ა	ააა	ააააააა	XII
ა		ააა	ააააა	XIII
ა	ა	ააა		XIV
ა	ა	ა	აააა	XV
			აა	XVI
ა	ა	აააა	აა	XVII
				XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსღიყნს იფღზცნს

სლო „ფ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩივნის			
				I
ⴒ				IV
ⴒⴒⴒ				V
ⴒⴒⴒⴒ	ⴒⴒⴒ			VI-VII
				VIII
ⴒⴒⴒ	ⴒ ⴒⴒⴒ	ⴒⴒ		IX
ⴒⴒ ⴒ	ⴒⴒⴒ	ⴒⴒⴒⴒⴒ		X
ⴒ	ⴒ ⴒⴒⴒ	ⴒⴒⴒⴒⴒ ⴒⴒⴒⴒ	ⴒⴒ	XI
ⴒⴒⴒ	ⴒⴒ	ⴒⴒⴒ	ⴒⴒⴒⴒ	XII
ⴒⴒ		ⴒⴒⴒ	ⴒⴒⴒⴒ	XIII
ⴒ	ⴒ	ⴒⴒ	ⴒ	XIV
ⴒⴒ			ⴒⴒⴒ	XV
		ⴒⴒ	ⴒⴒ	XVI
ⴒ		ⴒⴒⴒ	ⴒⴒ	XVII
				XVIII

სლო „ჩ“				
შთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვირაფიკის	ჩივის			
ჩ				I
†				IV
† † †				V
† † †	† † †			VI-VII
	† †			VIII
† † †	† †	† † † †		IX
† †	† † † † † †	† † † † † †		X
† †	† † †	† † † † † † † † † †	† † †	XI
† † † †	†	†	† † † † † †	XII
†	†	† †	† † † † † †	XIII
†		† †	† † † †	XIV
†	†	† †	†	XV
†	†	† †	† † †	XVI
†		† † †	†	XVII
				XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბჟნ სსდჟყუს იფგზცნს

შთავრული		სხო „ი“		
შბებრაფიკის	ჩივნის	ჩუსსური	შხედრული	საუკუნე
				I
ⴈ				IV
ი				V
ი	იი			VI-VII
	ი			VIII
	იიი	ი ი ი		IX
იიი	იიი	იიი		X
იიი	იი	იიიიიი იიიიი	ი ი	XI
ი	ი	ი	ი ი ი ი ი	XII
ი		ი ი	ი ი ი ი	XIII
ი		ი ი	ი ი	XIV
		ი	ი	XV
		ი	ი ი ი	XVI
		ი	ი	XVII
				XVIII

სლო „ყ“				
ქთავრული		ჩუსხური	ქხედრული	საუკუნე
შვირაფიკის	ჩივის			
				I
ყ				IV
ყყ	ყ			V
ყ	ყყყ			VI-VII
	ყ			VIII
ყყ	ყყყყ	ყყ		IX
ყყ	ყყ	ყყყყ		X
ყყ	ყყყყყ	ყყყყყყ	ყყ	XI
ყყ	ყყ	ყყ	ყყყყ	XII
ყყ	ყ	ყყყ	ყყყ	XIII
		ყყ	ყ	XIV
		ყყ	ყყ	XV
		ყყ	ყ	XVI
		ყ	ყყყ	XVII
				XVIII

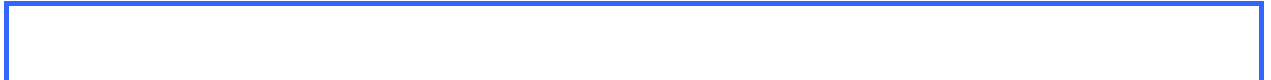
ქართული ასოების ევოლუცია

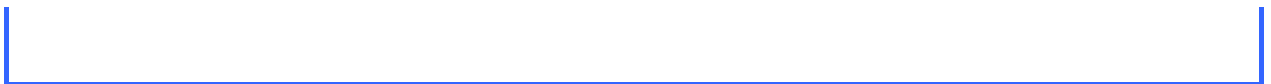
ქსადგბწძსკყფჟს ირცხცცწ

სლო „ყ“				
შთავრული		ჩუხსური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩიგნის			
				I
ღ				IV
ღღღ ლღღ	ყ			V
ღღღ	ყყ			VI-VII
ღღღ				VIII
ღღ	ყ ყყღღ	ყ ყყ		IX
ღღ	ღღღღ	ყ ყყყღ		X
ღღღ	ყ ყყღ	ყყყღ ყყყღ	ღ ზ ზ	XI
ღღ	ყყ	ყყ	ღღყღღ	XII
ღღ	ყ	ყყ	ღ ზღღ	XIII
	ყ	ყყ	ღ	XIV
	ყ	ყ	ღ ზღღ	XV
ღღ	ყ	ყ	ღ ზ	XVI
ღღ	ღ	ყყყყ	ღ ზ	XVII
				XVIII

სლო „ჩ“				
ქთვრული		ჩუხური	ქედრული	საკუნი
ქვირუიკის	ჩიხის			
				I
ჩ				IV
ჩჩ				V
ჩ	ჩჩ			VI-VII
ჩ				VIII
	ჩჩჩ	ჩ ჩ ჩ		IX
ჩჩჩ	ჩ ჩჩ	ჩ ჩჩ		X
ჩ ჩ	ჩჩჩჩ	ჩჩჩჩ	ჩჩჩ	XI
ჩ		ჩ	ჩჩ	XII
ჩ		ჩ	ჩჩ	XIII
ჩ		ჩ	ჩ	XIV
ჩ	ჩ	ჩ	ჩჩ	XV
	ჩ	ჩ	ჩ	XVI
ჩ	ჩ	ჩჩ	ჩ ჩ	XVII
				XVIII

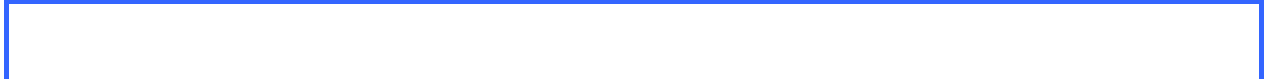
ქართული ასოების ევოლუცია

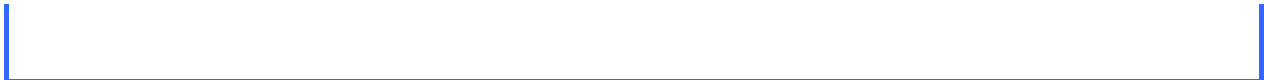
ქსადგბჟნ სსღიყუს იფღზცნთ

სლო „ც“				
შთავრული		ჩუხსური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩიგნის			
ჲ				I
ჲ				IV
ც ცც				V
ცც	ცც			VI-VII
	ც			VIII
	ც ცც	ცც		IX
ცც	ც ცც	ცც		X
ც ც	ცცცცცც	ცც ც ც ცცცც	ცც	XI
ც ც	ც	ც	ცცცცცც	XII
ც ც		ც	ცცცცცც	XIII
ც		ც	ცცცც	XIV
ც		ც	ც	XV
		ც	ც ც	XVI
ც ც		ც	ც ც ც	XVII
				XVIII

სლო „ტ“					
შთავრული		წიგნის	წიგნის	წიგნის	წიგნის
წიგნის	წიგნის				
					I
ტ					IV
ტტ					V
ტტ	ტტ				VI-VII
					VIII
	ტტტტ	ტტ	ტტტტ		IX
ტტ	ტტტ		ტტტტ		X
ტტ	ტტტტ		ტტტტტ	ტტტტ	XI
ტტ	ტ		ტ	ტტტტ	XII
ტტ	ტ		ტტ	ტტტტ	XIII
ტ	ტ		ტტ	ტტ	XIV
ტ			ტტ	ტტტტ	XV
ტ			ტტ	ტტტტ	XVI
ტ			ტტტტ	ტტტტტ	XVII
					XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსღყჟს იფღვცნს

სხო „ჩ“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვიგრაფიკის	ჩივნის			
				I
ჩ				IV
ჩჩჩ ჩჩ	ჩ			V
ჩჩ	ჩჩ			VI-VII
ჩჩ	ჩ			VIII
ჩ	ჩჩ ჩჩჩ	ჩოოო		IX
ჩჩჩჩ	ჩჩჩჩ	ოოოო ჯო		X
ჩჩჩჩ	ჩ ჩჩჩ	ოოოო ოოოო	ოოო	XI
ჩჩ	ჩჩ	ოოო	ოოოო	XII
ჩჩ	ჩ	ოოო	ოოოოოოოო	XIII
	ჩ	ოოო	ჯე	XIV
ჩ		ო	ო ჩო	XV
	ჩჩ	ოო	ჩწ	XVI
ჩ	ჩ	ოო	წწწ	XVII
				XVIII

სლო „ს“				
ქთავრული		ჩუხსური	ქხედრული	საუკუნე
ქვივრაფიქის	ქივნის			
ს				I
ⴌ				IV
ⴍ				V
ⴎ	ⴎ			VI-VII
				VIII
	ⴏ	ⴏ ⴏ		IX
ⴐ	ⴐ ⴐ ⴐ ⴐ	ⴐ ⴐ ⴐ ⴐ		X
ⴑ	ⴑ ⴑ ⴑ ⴑ	ⴑ ⴑ ⴑ ⴑ	ⴑ	XI
ⴒ	ⴒ	ⴒ	ⴒ ⴒ ⴒ ⴒ	XII
ⴓ		ⴓ ⴓ ⴓ	ⴓ ⴓ	XIII
ⴔ	ⴔ	ⴔ ⴔ ⴔ		XIV
ⴕ		ⴕ ⴕ	ⴕ ⴕ	XV
ⴖ	ⴖ	ⴖ		XVI
ⴗ		ⴗ ⴗ	ⴗ ⴗ ⴗ	XVII
				XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსღიყუს იჭღზცნს

სლო „E“				
შთავრული		ჩუსხური	შხედრული	საუკუნე
შვირაფიკის	ჩიგნის			
ⴁ				I
ⴂ				IV
ⴃⴃⴃⴃ				V
ⴄⴄ	ⴅⴅⴅ			VI-VII
	ⴆ			VIII
	ⴇⴇⴇ	ⴈⴈⴈ		IX
ⴉⴉⴉⴉ	ⴊⴊⴊ	ⴋⴋⴋⴋ		X
ⴌⴌⴌ	ⴍⴍⴍⴍⴍ	ⴎⴎⴎ ⴏⴏⴏ	ⴐⴐⴐⴐ	XI
ⴑⴑ	ⴒ	ⴓ	ⴔⴔⴔⴔ	XII
ⴕⴕ	ⴖ	ⴗⴗ	ⴘⴘⴘⴘⴘⴘ	XIII
ⴙ	ⴚ	ⴛⴛ	ⴜⴜ	XIV
ⴝ		ⴞ	ⴟⴟⴟ	XV
ⴠ	ⴡⴡ	ⴢⴢ	ⴣⴣ	XVI
ⴤⴤ	ⴥⴥ	⴦⴦⴦⴦	ⴧⴧⴧⴧⴧ	XVII
				XVIII

სლო „ჟ“				
ქთავრული		ნუსხური	ქხედრული	საუკუნე
ქვიგრაფიქსი	ქიგნის			
				I
				IV
				V
	ჟ			VI-VII
				VIII
	ქქქ	ჟ		IX
	ქქ	ქქ		X
	ქქ	ქქქქქქ	ქ	XI
			ქქ	XII
		ქ	ქქ	XIII
		ქ		XIV
			ქ	XV
				XVI
		ქ	ქ	XVII
		ქ	ქქ	XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

ქსადგბნ სსდყჲს იფგზცნს

სბო „X“				
შთავრული		ფიგურა	შხედრული	საუკუნე
შხებრფიკის	ფიგურის			
				I
⚡				IV
⌒ ⌒				V
⌒ ⌒	X x			VI-VII
⌒	X			VIII
⌒ ⌒	X ⌒ x x	X		IX
x x x	x x	X x x x		X
x x x x x x	⌒ x	X x x x x x	⌒ ⌒ ⌒	XI
X	⌒	X	⌒ x x	XII
		X	⌒	XIII
	X	X x	⌒	XIV
X	x x	X	⌒	XV
⌒	X	X x	⌒ x	XVI
	X	X x x	x x x	XVII
				XVIII

სლო „ზ“				
ქთავრული		ნუსხური	შხედრული	საუკუნე
ჟივრაფიკის	ჩივნის			
				I
				IV
ზ				V
	ზ			VI-VII
	ზ			VIII
ჟჟ	ზზზ	იაჟ		IX
ჟ	ზზზ	იაჟ		X
	იაჟზზზ	ია	ზ	XI
	ზზ	იაჟ	ზ	XII
ზ	ჟ	იაჟ	ზ	XIII
		ია		XIV
ზ	ჟ		ზ	XV
		იაია	ზააა აააა	XVI
	ჟ	იაია	ზააა აააა	XVII
				XVIII

ქართული ასოების ევოლუცია

სსი „ტ“				
შთავრული		წყსსური	შხედრული	საუკუნე
ჟბერაფიკის	ჩიგნის			
				I
				IV
				V
				VI-VII
				VIII
	ტ			IX
	ტ ტ	ტ		X
	ტ			XI
				XII
				XIII
				XIV
				XV
				XVI
				XVII
			ტ	XVIII

ტაბეი 17

ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (ნუსხური).
ფრიფტი „ანვიერსიტეტი“

ტჲ	რ	ტტ	ჩჩ	ჩჩ
ჲჲ	ბბ	სს	ჯჯ	
ღღ	ზზ	ღღ	ძძ	
ძძ	ჭჭ	ყყ	წწ	
რ	ჩჩ	ფფ	სს	
რრ	აა	ჩჩ	ღღ	
ზზ	აა	ჩჩ	ყყ	
ჩჩ	სს	ყყ	ჯჯ	
ტტ	ყყ	ყყ	ზზ	

ქართული ანბანის ტაბულები
იდენტიფიკაციის ტაბულები

ქართული ანბანი (მხედრული). წიგნი „ანივერსიტეტი“				
ტა	ნი	ქრ	ჩჩ	ჭჭ
ყბ	ხკ	სს	ცც	
ღგ	ზღ	ღტ	ძძ	
რდ	შმ	ყვ	წწ	
რე	ჩნ	ჭფ	სჭ	
ჩვ	აჟ	ჩქ	ძხ	
ზზ	აო	ჩრ	ყყ	
ჩღ	სპ	ყყ	ჯჯ	
ძთ	ყყ	ყჟ	სჟ	

ქართული ანბანი (ნუსხური)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	კ	
ძ	წ	ძ	წ	
ყ	ნ	ფ	გ	
ხ	ა	ჩ	ც	
ხ	ო	პ	ყ	
ჩ	უ	ყ	ჯ	
ც	ყ	ყ	ნ	

ქართული ანბანი (მხედრული)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	კ	
ძ	წ	ძ	წ	
ყ	ნ	ფ	გ	
ხ	ა	ჩ	ც	
ხ	ო	პ	ყ	
ჩ	უ	ყ	ჯ	
ც	ყ	ყ	ნ	

ქართული ანბანი (ნუსხური)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	კ	
ძ	წ	ძ	წ	
ყ	ნ	ფ	გ	
ხ	ა	ჩ	ც	
ხ	ო	პ	ყ	
ჩ	უ	ყ	ჯ	
ც	ყ	ყ	ნ	

ქართული ანბანი (მხედრული)				
ტ	თ	ბ	გ	დ
ე	ვ	ს	ც	
რ	ზ	ღ	კ	
ძ	წ	ძ	წ	
ყ	ნ	ფ	გ	
ხ	ა	ჩ	ც	
ხ	ო	პ	ყ	
ჩ	უ	ყ	ჯ	
ც	ყ	ყ	ნ	

ქართული ანბანი (მხედრული)			
ტ	ბ	ღ	კ
ე	ზ	ღ	წ
რ	წ	ღ	გ
ძ	ნ	ფ	ხ
ყ	ა	ჩ	ყ
ხ	ო	პ	ჯ
ხ	უ	ყ	ნ
ჩ	ყ	ყ	ბ
ც	ბ	გ	

ქართული ანბანი (ხელნაწერი)			
ტ	ბ	ღ	კ
ე	ზ	ღ	წ
რ	წ	ღ	გ
ძ	ნ	ფ	ხ
ყ	ა	ჩ	ყ
ხ	ო	პ	ჯ
ხ	უ	ყ	ნ
ჩ	ყ	ყ	ბ
ც	ბ	გ	

ქართული ანბანი (მოავრული)

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ
 Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ
 Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ
 Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ
 Ⴟ

ქართული ანბანი (ნუსხური)

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ
 Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ
 Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ
 Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ
 Ⴟ

ქართული ანბანი (მხედრული)

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ
 Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ
 Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ
 Ⴘ Ⴙ Ⴚ Ⴛ Ⴜ Ⴝ Ⴞ Ⴟ
 Ⴟ

ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (მოავრული)

ც	ყ	ღ	ო	ქ	ზ	ბ	გ
ღ	ხ	უ	ჟ	ნ	ა	ო	უ
ბ	ს	ე	ვ	ფ	ჩ	ც	ყ
ჩ	ც	ძ	რ	ს	ე	ყ	ზ
ძ							

ქართული ანბანი (ნუსხური)

ⴒ	ⴓ	ⴔ	ⴖ	ⴘ	ⴚ	ⴜ	ⴞ	ⴠ
ⴒ	ⴜ	ⴞ	ⴘ	ⴚ	ⴜ	ⴞ	ⴠ	ⴢ
ⴢ	ⴤ	⴦	⴨	⴬	⴮	ⴰ	ⴢ	ⴤ
ⴤ	⴦	⴨	⴬	⴮	ⴰ	ⴢ	ⴤ	⴦
⴦								

ქართული ანბანი (მხედრული)

ⴁ	ⴃ	ⴅ	ⴇ	ⴉ	ⴋ	ⴍ	ⴏ	ⴒ
ⴒ	ⴄ	ⴆ	ⴈ	ⴊ	ⴌ	ⴎ	ⴑ	ⴓ
ⴓ	ⴅ	ⴇ	ⴉ	ⴋ	ⴍ	ⴏ	ⴑ	ⴓ
ⴓ	ⴅ	ⴇ	ⴉ	ⴋ	ⴍ	ⴏ	ⴑ	ⴓ
ⴓ								

ქართული ანბანი (მოავრულ-ნუსხურ-მხედრული)

ცა	ყბ	ღგ	ოძ	ქე	ზრ	ბხ	გბ	გთ
ღა	ხკ	უღ	ჟძ	ნჩ	აა	ოა	უა	ყე
ბარ	სს	ეე	ვვ	ფფ	ჩჩ	ცც	ყყ	მე
ჩბ	ცც	ძძ	რრ	სს	ეე	ყყ	ზზ	ზბ
ძბ								

ქართული ანბანი (ნუსხური)

ⴒ	ⴓ	ⴔ	ⴖ	ⴘ	ⴚ	ⴜ	ⴞ	ⴠ
ⴒ	ⴜ	ⴞ	ⴘ	ⴚ	ⴜ	ⴞ	ⴠ	ⴢ
ⴢ	ⴤ	⴦	⴨	⴬	⴮	ⴰ	ⴢ	ⴤ
ⴤ	⴦	⴨	⴬	⴮	ⴰ	ⴢ	ⴤ	⴦
⴦								

ქართული ანბანი (მხედრული)

ცა	ყბ	ღგ	თდ	ჩე	ჩვ	ზზ	ჩც	ძთ
ნი	ხკ	ზღ	ჭძ	ნნ	ჯდ	ოო	სპ	ყე
ბრ	სს	ღტ	ძვ	ფფ	ჩქ	ნღ	ყყ	ყშ
ხჩ	ცც	ძძ	ჭჭ	სჭ	ეხ	ყვ	ჯჯ	ზპ
ჭჭ								

ქართული ანბანი (ნუსხური)

ც	ყ	ღ	თ	ჩ	ჩ	ზ	ჩ	ც	ტ	ხ	ზ	ჭ	ჯ	ო	ს	ყ	ბ
რ	ყ	ზ	ჩ	ჩ	ხ	ჩ	თ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ს	ღ	ღ	ო	ფ	ჩ	ნ	ყ	ყ	ხ	ც	ძ	ჭ	ს	ე	ყ	ჯ	ზ
ს	ღ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ

ქართული ანბანი (მხედრული)

ც	ყ	ღ	თ	ჩ	ჩ	ზ	ჩ	ც	ტ	ხ	ზ	ჭ	ჯ	ო	ს	ყ	ბ
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ც	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ
ს	ღ	ღ	ო	ფ	ჩ	ნ	ყ	ყ	ხ	ც	ძ	ჭ	ს	ე	ყ	ჯ	ზ
ს	ტ	კ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	ჭ	ხ	ვ	ჯ	პ	ჭ

ქართული ანბანი (ხელნაწერი)

ც	ყ	ღ	თ	ჩ	ჩ	ზ	ჩ	ც	ტ	ხ	ზ	ჭ	ჯ	ო	ს	ყ	ბ
ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	ც	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ო	პ	ჟ	რ
ს	ღ	ღ	ო	ფ	ჩ	ნ	ყ	ყ	ხ	ც	ძ	ჭ	ს	ე	ყ	ჯ	ზ
ს	ტ	კ	უ	ფ	ქ	ღ	ყ	შ	ჩ	ც	ძ	ჭ	ხ	ვ	ჯ	პ	ჭ

ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (მთავრული)
 Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ

ქართული ანბანი (ნუსხური)
 Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ

ქართული ანბანი (მხედრული)
 ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ო პ რ ს ტ უ ფ ქ ღ ყ შ რ ც ძ წ ჭ ხ კ ჯ ჰ ჳ

ქართული ანბანი (მთავრული)

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ

ქართული ანბანი (ნუსხური)

Ⴀ Ⴁ Ⴂ Ⴃ Ⴄ Ⴅ Ⴆ Ⴇ Ⴈ Ⴉ Ⴊ Ⴋ Ⴌ Ⴍ Ⴎ Ⴏ Ⴐ Ⴑ Ⴒ Ⴓ Ⴔ Ⴕ Ⴖ Ⴗ Ⴘ Ⴙ Ⴚ

ქართული ანბანის ტაბულები

შპრებიდან ამოღებული ქართული ასოების სხვა ანბანების სათანადო ასოებთან შედარებითი ტაბულა

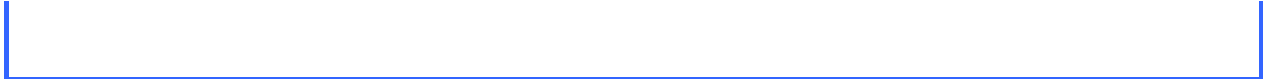
ფინიკიური	ღერძნული		ზათინური	ქართული	
	სრქაული	ხლასიკური		ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.
X ხეთ [ხ]	Ⲭ ეტა [1.ჰ;2.ე]	Ⲭ ეტა [ე]	Ⲭ ჰა [ჰ]	Ⲭ ტე [ტ[ე]]	Ⲭ ტე [ტ[ე]]
Y მოთ [მ]	Ⲭ იოტა [ი]	Ⲭ იოტა [ი]	Ⲭ მოტ [მ]	Ⲭ ეე [ე]	Ⲭ ეე [ე]
—	Ⲭ ეფსილონ [მუ]	Ⲭ ეფსილონ [მუ]	Ⲭ ვე [ვ]	Ⲭ ჰე [ჰე]	Ⲭ ჰე [ჰე]
—	—	—	—	Ⲭ ჯარ [ჯ]	Ⲭ ჯარ [ჯ]
—	—	Ⲭ ომეგა [Ⴀ]	—	—	Ⲭ ჰჰ [ჰ[ო]]

Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ
ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტეხი	ჭერიპა	თანხა
Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ
რაეპი	სანაგვე	ტარხუნა	უმე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
Ⴔ	ქართული ანბანი	Ⴀ - Ⴃ 1 - 9 Ⴉ - Ⴑ 10 - 90	Ⴋ - Ⴎ 100 - 900 Ⴐ - Ⴓ 1000 - 9000	Ⴕ 10 000	Ⴗ 100 000	Ⴙ 1 000 000	Ⴚ 10 000 000	Ⴝ 100 000 000
ჭკვერა	© მ. შკველიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უშქარი	უშტი	უშტის უშტი

ქართული ანბანის ტაბულა

ქსკძგზნ შნყსრუს მსყღზიყ

სტ ანკესი	ჟღ ზანაკი	ჟღ განგაში	ღმ ღონე	ჟი ენა	ჟი ვინაობა	ზხ ზენტეხი	ჩჩ ჭერიპა	ცთ თანხა
თი ინდაური	ხჟ კანკელი	ზთ ლასტი	ჭმ მანქანა	ჩჩ ნარდი	ჯა ფეს	ღა ონკანი	სთ პარკი	ყუ ჟანგი
ქი რაეპი	სს სანაგვე	ღღ ტარზუნა	ქქ უმე	ფი ფარი	ჩჩ ქანდარა	ნი ღანძილი	ყყ ყარტლი	ყყ შინდი
ჩჩ ჩინელი	ცღ ცანგალა	ქი ძილი	ჩჩ წილი	სგ ჭარმაგი	ღღ ხანძარი	ყყ კარი	ჯჯ ჯანი	ზთ პაერი
ჭი ჭკვრა	ქართული ანბანი @ ცეჭველიძე	ს - ჟ 1 - 9 თ - ჟ 10 - 90	ბ - ჟ 100 - 900 ჩ - ჟ 1000 - 9000	ჭ 10 000	ბჩ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩბ 10 000 000	ბბ 100 000 000
		ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უმქარი	უმტი	უმტის უმტი

სა ანკესი	ღბ ზანაკი	ღგ განგაში	ღდ ღონე	ჟე ენა	ჟვ ვინაობა	ზზ ზენტეხი	ჩჭ ჭერიპა	ცთ თანხა
თი ინდაური	ხკ კანკელი	ზღ ლასტი	ჭმ მანქანა	ჩჩ ნარდი	ჯა ფეს	ღო ონკანი	სპ პარკი	ყუ ჟანგი
ქრ რაეპი	სს სანაგვე	ღტ ტარზუნა	ქვ უმე	ფე ფარი	ჩჩ ქანდარა	ნი ღანძილი	ყყ ყარტლი	ყუ შინდი
ჩჩ ჩინელი	ცც ცანგალა	ქძ ძილი	ჩწ წილი	სჭ ჭარმაგი	ღზ ხანძარი	ყვ კარი	ჯჯ ჯანი	ზპ პაერი
ჭჭ ჭკვრა	ქართული ანბანი @ ცეჭველიძე	ს - ჟ 1 - 9 თ - ჟ 10 - 90	ბ - ჟ 100 - 900 ჩ - ჟ 1000 - 9000	ჭ 10 000	ბჩ 100 000	ჩჩ 1 000 000	ჩბ 10 000 000	ბბ 100 000 000
		ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უმქარი	უმტი	უმტის უმტი

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	თ	ი
ანკესი	ბანაკი	განგაში	დონე	ენა	ვინაობა	ზენტეხი	თერიპა	თანხა
კ	ხ	ღ	ყ	რ	ს	ტ	ც	ძ
ინდაური	კანკელი	ღასტი	მანქანა	ნარდი	ფეს	ონკანი	პარკი	ჯანგი
ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ც	ძ	წ
რაეზი	სანაგვე	ტარხუნა	უძე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
ხ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ც	ძ	წ
ჩინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	კარი	ჯანი	პაერი
ჭ	ქართული ანბანი	ს - ჭ 1 - 9 1 - 9 10 - 90	ბ - ჟ 100 - 900 ხ - ზ 1000 - 9000	კ 10 000	ბხ 100 000	ხხ 1 000 000	ხბ 10 000 000	ბბ 100 000 000
ჭკერა	@ ც. მჭედლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბევრი	ბევრის ბევრი	უშქარი	უშტი	უშტის უშტი

ქართული ანბანის ტაბულა

ქსკდგზნ შრყსრუს მსყდგზიყ

სრ	ყყ	ღღ	ბბ	ოო	ზზ	ხხ	ჩჩ	ცც
ანკესი	ბანაკი	განგაში	ღონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ჭერიპა	თანხა
ნი	ხყ	ზომ	შშ	რრ	ბა	ღა	სუ	ყყ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
სს	სს	ღღ	ყყ	ფფ	ჩჩ	ნი	ყყ	ყყ
რაები	სანაგვე	ტარხუნა	ვმე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
ხი	ცც	ძძ	წწ	სს	ღღ	ყყ	ჯჯ	სს
ხინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	ყარი	ჯანი	პაყრი
ჭჭ	ქართული ანბანი	ს - ც 1 - 9 ტ - ჳ 10 - 90	ბ - ჳ 100 - 900 ჟ - ჴ 1000 - 9000	ჭ	ბხ	ხხ	ხბ	ბბ
ჭყერა	@ ც.ჭყდლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბყერი	ბყერის ბყერი	უმქარი	უმტი	უმტის უმტი

სა	ყბ	ღგ	ბდ	ოე	ზვ	ხზ	ჩც	ცთ
ანკესი	ბანაკი	განგაში	ღონე	ენა	ვინაობა	ზენტები	ჭერიპა	თანხა
ნი	ხკ	ზლ	შმ	რნ	ბა	ღო	სპ	ყყ
ინდაური	კანკელი	ლასტი	მანქანა	ნარდი	აეს	ონკანი	პარკი	ჟანგი
სრ	სს	ღტ	ყვ	ფფ	ჩქ	ნი	ყყ	ყშ
რაები	სანაგვე	ტარხუნა	ვმე	ფარი	ქანდარა	ლანძილი	ყარტლი	შინდი
ხი	ცც	ძძ	წწ	სს	ღღ	ყყ	ჯჯ	სპ
ხინელი	ცანგალა	ძილი	წილი	ჭარმაგი	ხანძარი	ყარი	ჯანი	პაყრი
ჭჭ	ქართული ანბანი	ს - ც 1 - 9 ტ - ჳ 10 - 90	ბ - ჳ 100 - 900 ჟ - ჴ 1000 - 9000	ჭ	ბხ	ხხ	ხბ	ბბ
ჭყერა	@ ც.ჭყდლიძე	ერთი - ათი	ასი - ათასი	ბყერი	ბყერის ბყერი	უმქარი	უმტი	უმტის უმტი

ტაბლი 18

ქართული ანბანის რიგითი და რიცხვითი მნიშვნელობები

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა										
შეოთხედი	+									
ნახევარი	0									
ერთეულები	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
	Ⴀ	Ⴁ	Ⴂ	Ⴃ	Ⴄ	Ⴄ	Ⴄ	Ⴄ	Ⴄ	
ათეულები	10	20	30	40	50	60	70	80	90	
	Ⴅ	Ⴆ	Ⴇ	Ⴈ	Ⴉ	Ⴊ	Ⴋ	Ⴌ	Ⴍ	
ასეულები	100	200	300	400	500	600	700	800	900	
	Ⴎ	Ⴏ	Ⴐ	Ⴑ	Ⴒ	Ⴓ	Ⴔ	Ⴕ	Ⴖ	
ათასეულები	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000	
	Ⴗ	Ⴘ	Ⴙ	Ⴚ	Ⴛ	Ⴜ	Ⴝ	Ⴞ	Ⴟ	
ღეკერი	10 000									
	Ⴟ									
ღეკერის ბეკერი	100 000									
	ႿႿ									
ოშქარი	1 000 000									
	ႿႿႿ									
ოშტი	10 000 000									
	ႿႿႿႿ									
ოშტის უშტი	100 000 000									
	ႿႿႿႿႿ									

ქართული ანბანის მნიშვნელობები

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა											
ჭკოთხედი	1/4	+									
ნახევარი	1/2	o									
ჟრთეულები	1—9	ტ-ღ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
სთეულები	10—90	ტ-ყ	10	20	30	40	50	60	70	80	90
სსეულები	100—900	ტ-ყ	100	200	300	400	500	600	700	800	900
სთასეულები	1 000—9 000	ჰ-ზ	1000	2000	3000	4000	5000	6000	7000	8000	9000
ღეერი	10 000	ჰ	ჰ								
ღეერის ბეერი	100 000	ტჰ									
ოშქარი	1 000 000	ჰჰ									
ოშტი	10 000 000	ჰტ									
ოშტის უშტი	100 000 000	ტტ									

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა											
ჭკოთხედი	ნახევარი	ჟრთეულები	სთეულები	სსეულები	სთასეულები	ღეერი	ღეერის ბეერი	ოშქარი	ოშტი	ოშტის უშტი	
+	o	ტ 1	ტ 10	ტ 100	ჰ 1000	ჰ 10 000	ტჰ 100 000	ჰჰ 1 000 000	ჰტ 10 000 000	ტტ 100 000 000	
		ღ 2	ნ 20	ს 200	ც 2000						
		ღ 3	ზ 30	პ 300	ტ 3000						
		თ 4	ტ 40	ღ 400	პ 4000						
		ყ 5	ნ 50	ფ 500	ს 5000						
		ჩ 6	ჯ 60	ჩ 600	ღ 6000						
		ც 7	ო 70	ჩ 700	ყ 7000						
		ც 8	ო 80	ყ 800	ჯ 8000						
		ღ 9	ყ 90	ყ 900	ზ 9000						

ქართული ანბანის რიცხვითი მნიშვნელობა									
Ⴀ	1	Ⴁ	10	Ⴂ	100	Ⴃ	1000	Ⴃ	10 000
Ⴀ	2	Ⴁ	20	Ⴂ	200	Ⴃ	2000		
Ⴀ	3	Ⴁ	30	Ⴂ	300	Ⴃ	3000		
Ⴀ	4	Ⴁ	40	Ⴂ	400	Ⴃ	4000		
Ⴀ	5	Ⴁ	50	Ⴂ	500	Ⴃ	5000		
Ⴀ	6	Ⴁ	60	Ⴂ	600	Ⴃ	6000		
Ⴀ	7	Ⴁ	70	Ⴂ	700	Ⴃ	7000		
Ⴀ	8	Ⴁ	80	Ⴂ	800	Ⴃ	8000		
Ⴀ	9	Ⴁ	90	Ⴂ	900	Ⴃ	9000		
+						1/4	შეთხელი		
o						1/2	ნახევარი		
Ⴀ-Ⴃ						1-9	წრთეულები		
Ⴁ-Ⴃ						10-90	ტრთეულები		
Ⴂ-Ⴃ						100-900	ტსეულები		
Ⴃ-Ⴃ						1000-9000	ტთასეულები		
Ⴃ						10 000	ღეერი		
ႢႣ						100 000	ღეერის ბეერი		
ႣႣ						1 000 000	ღ.შქარი		
ႣႢ						10 000 000	ღ.შტი		
ႣႣ						100 000 000	ღ.შტის უშტი		

ქართული ანბანის მნიშვნელობები

ქართული ანბანის რიცხვითი და რიცხვითი მნიშვნელობები														
1	Ⴀ	1	10	Ⴁ	10	19	Ⴂ	100	28	Ⴃ	1000	37	Ⴃ	10 000
2	Ⴀ	2	11	Ⴁ	20	20	Ⴂ	200	29	Ⴃ	2000			
3	Ⴀ	3	12	Ⴁ	30	21	Ⴂ	300	30	Ⴃ	3000			
4	Ⴀ	4	13	Ⴁ	40	22	Ⴂ	400	31	Ⴃ	4000			
5	Ⴀ	5	14	Ⴁ	50	23	Ⴂ	500	32	Ⴃ	5000			
6	Ⴀ	6	15	Ⴁ	60	24	Ⴂ	600	33	Ⴃ	6000			
7	Ⴀ	7	16	Ⴁ	70	25	Ⴂ	700	34	Ⴃ	7000			
8	Ⴀ	8	17	Ⴁ	80	26	Ⴂ	800	35	Ⴃ	8000			
9	Ⴀ	9	18	Ⴁ	90	27	Ⴂ	900	36	Ⴃ	9000			

ნაწილი 19

ქართული ასოების სახეობები

ქსადგუნი უსაფუძვლეს სწავლებას

სომთავრული ასო ან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობხაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	჊ანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
1	ან	[ა]							1

ნუსხური ასო ან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობხაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	჊ანამედ.	
ან			

ჟხედრული ასო ან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობხაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	჊ანამედროვე. ღეკღ. ეელნ.	
ან			

სომთავრული ასო ბან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობხაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	჊ანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
2	ბან	[ბ]							2

ნუსხური ასო ბან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობხაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	჊ანამედ.	
ბან			

ჟხედრული ასო ბან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობხაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	჊ანამედროვე. ღეკღ. ეელნ.	
ბან			

სომთავრული ასო გან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწერი
3	გან	[გ]							3

წუსწური ასო გან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
გან			

შხედრული ასო გან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა	
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.		ეელნ.
გან				

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო დონ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწერი
4	დონ	[დ]							4

წუსწური ასო დონ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
დონ			

შხედრული ასო დონ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა	
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.		ეელნ.
დონ				

სლოთავრული ასო ენ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟოხაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეკლეური			ეელნაწერი
5	ენ	[ე]						5	

ნუსხური ასო ენ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟოხაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ენ			

შხედრული ასო ენ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟოხაზულობა		ეელიოწერა	
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეკლე.		ეელნ.
ენ				

სლოთავრული ასო ვინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟოხაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეკლეური			ეელნაწერი
6	ვინ	[ვ]						6	

ნუსხური ასო ვინ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟოხაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ვინ			

შხედრული ასო ვინ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟოხაზულობა		ეელიოწერა	
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეკლე.		ეელნ.
ვინ				

სომთავრული ასო ზენ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ქოზაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №.	
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჯანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
7	ზენ	[ზ]				ზ	ზ		7

ნუსხური ასო ზენ-ის სახეობები			
სახელ.	ქოზაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჯანამედ.	
ზენ		ზ	

ჭხედრული ასო ზენ-ის სახეობები				
სახელ.	ქოზაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ჯანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ზენ		ზ	ზ	

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ჭე-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ქოზაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №.	
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჯანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
8	ჭე	[ჭ]				ჩ	ჩ		8

ნუსხური ასო ჭე-ის სახეობები			
სახელ.	ქოზაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჯანამედ.	
ჭე		ჩ	

ჭხედრული ასო ჭე-ის სახეობები				
სახელ.	ქოზაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ჯანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ჭე		ჩ	ჩ	

სლოთავრული ასო თან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა					ეელიოწერა	ტიპ. №.
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღკვლეური	ეელნაწერი		
9	თან	[თ]							9

რუსხური ასო თან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
თან			

შხედრული ასო თან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღკვლ.	ეელნ.	
თან				

სლოთავრული ასო ინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა					ეელიოწერა	ტიპ. №.
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღკვლეური	ეელნაწერი		
10	ინ	[ი]							10

რუსხური ასო ინ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ინ			

შხედრული ასო ინ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღკვლ.	ეელნ.	
ინ				

სომთავრული ასო კან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
11	კან	[კ]				კ	კ		20

წუსწური ასო კან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
კან		კ	

შხედრული ასო კან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
კან		კ	კ	

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ლას-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
12	ლას	[ლ]				ლ	ლ		30

წუსწური ასო ლას-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ლას		ლ	

შხედრული ასო ლას-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ლას		ლ	ლ	

სომთავრული ასო მან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობახულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
13	მან	[მ]						40	

უუსხური ასო მან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობახულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
მან			

ჟხედრული ასო მან-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობახულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
მან				

სომთავრული ასო ნარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობახულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
14	ნარ	[ნ]						50	

უუსხური ასო ნარ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობახულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
ნარ			

ჟხედრული ასო ნარ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობახულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
ნარ				

სომთავრული ასო ჟე -ს სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ჟელითწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეჭღური			ჟელნაწერი
15	ჟე	[ჟ]						60	

წესური ასო ჟე -ს სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ჟელითწერა
	წუა სს.	ჟანამედ.	
ჟე			

შხედრული ასო ჟე -ს სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ჟელითწერა
	წუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეჭღ.	ჟელნ.	
ჟე				

სომთავრული ასო ონ -ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ჟელითწერა	ტიპ. №.	
			ტვ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეჭღური			ჟელნაწერი
16	ონ	[ონ]						70	

წესური ასო ონ -ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ჟელითწერა
	წუა სს.	ჟანამედ.	
ონ			

შხედრული ასო ონ -ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ჟელითწერა
	წუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეჭღ.	ჟელნ.	
ონ				

ქართული ასოების სახეობები

სლოთავრული ასო პარ-ის სახეობები										
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა						ეელიოწერა	ტიც. №
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე				
						ღეკღური	ეელნაწერი			
17	პარ	[პ]							80	

რუსხური ასო პარ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
პარ			

ჟხედრული ასო პარ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობაზულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
პარ				

სლოთავრული ასო ჟან-ის სახეობები										
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა						ეელიოწერა	ტიც. №
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე				
						ღეკღური	ეელნაწერი			
18	ჟან	[ჟ]							90	

რუსხური ასო ჟან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
ჟან			

ჟხედრული ასო ჟან-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობაზულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ჟან				

სომთავრული ასო რაე-ს სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური	ეელნაწური		
19	რაე	[რ]							100

წუსწური ასო რაე-ს სახეობები			
სახელ.	შობზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
რაე			

შხედრული ასო რაე-ს სახეობები				
სახელ.	შობზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
რაე				

სომთავრული ასო სან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეჭღური	ეელნაწური		
20	სან	[ს]							200

წუსწური ასო სან-ის სახეობები			
სახელ.	შობზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
სან			

შხედრული ასო სან-ის სახეობები				
სახელ.	შობზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
სან				

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ტარ-ის სახეობები									
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
21	ტარ	[ტ]							300

ნუსხური ასო ტარ-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედ.	
ტარ			

ჟხედრული ასო ტარ-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ტარ				

სომთავრული ასო ჟე-ს სახეობები									
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
22	ჟე	[ჟ]							400

ნუსხური ასო ჟე-ს სახეობები			
სახელ.	ჟობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედ.	
ჟე			

ჟხედრული ასო ჟე-ს სახეობები				
სახელ.	ჟობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ჟე				

სომთავრული ასო უნ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწური
უნ	[უ]	—	—						

წუსწური ასო უნ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
უნ			

შხედრული ასო უნ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
უნ				

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ფარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწური
23	ფარ	[ფ]						500	

წუსწური ასო ფარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ფარ			

შხედრული ასო ფარ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ფარ				

სომთავრული ასო ქან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობხაზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეკღური	ეელნაწერი		
24	ქან	[ქ]							600

ნუსხური ასო ქან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობხაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
ქან			

ჟხედრული ასო ქან-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობხაზულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ქან				

სომთავრული ასო ღან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	ჟობხაზულობა					ეელიოწერა	ტიც. №
			ტიც. წ. 412 წ.	1 ს.	ჟუა სს.	ჟანამედროვე			
						ღეკღური	ეელნაწერი		
25	ღან	[ღ]							700

ნუსხური ასო ღან-ის სახეობები			
სახელ.	ჟობხაზულობა		ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედ.	
ღან			

ჟხედრული ასო ღან-ის სახეობები				
სახელ.	ჟობხაზულობა			ეელიოწერა
	ჟუა სს.	ჟანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ღან				

სომთავრული ასო ვარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
26	ვარ	[v]						800	

წუსწური ასო ვარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
ვარ			

შხედრული ასო ვარ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
ვარ				

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო შინ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	წანამედროვე			
						ღეჭღური			ეელნაწური
27	შინ	[ʃ]						900	

წუსწური ასო შინ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედ.	
შინ			

შხედრული ასო შინ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	წანამედროვე		
		ღეჭღ.	ეელნ.	
შინ				

სომთავრული ასო ჩინ-ის სახეობები									
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიბ. №.	
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ჯანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
28	ჩინ	[ჩ]						1000	

ნუსხური ასო ჩინ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ჯანამედ.	
ჩინ			

შხედრული ასო ჩინ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	ჯანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
ჩინ				

სომთავრული ასო ცან-ის სახეობები									
ტიბ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიბ. №.	
			ტივ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ჯანამედროვე			
						ღეჭლური			ეელნაწერი
29	ცან	[ც]						2000	

ნუსხური ასო ცან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ჯანამედ.	
ცან			

შხედრული ასო ცან-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	ჯანამედროვე		
		ღეჭლ.	ეელნ.	
ცან				

სომთავრული ასო ძილ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიც. №	
			ტიკ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
30	ძილ	[ძ]						3000	

ნუსხური ასო ძილ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედ.	
ძილ			

შხედრული ასო ძილ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
ძილ				

სომთავრული ასო წილ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელითწერა	ტიც. №	
			ტიკ. წ. 412 წ.	1 ს.	ყუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეკღური			ეელნაწერი
31	წილ	[წ]						4000	

ნუსხური ასო წილ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედ.	
წილ			

შხედრული ასო წილ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელითწერა
	ყუა სს.	ჩანამედროვე		
		ღეკღ.	ეელნ.	
წილ				

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ჭარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შოხაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეკლეური			ელნაწერი
32	ჭარ	[ჭ]							5000

წუსხური ასო ჭარ-ის სახეობები			
სახელ.	შოხაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ჭარ			

შხედრული ასო ჭარ-ის სახეობები				
სახელ.	შოხაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეკლე.	ელნ.	
ჭარ				

სომთავრული ასო ხან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შოხაზულობა				ეელიოწერა	ტიპ. №.	
			ტიპ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ცანამედროვე			
						ღეკლეური			ელნაწერი
33	ხან	[ხ]							6000

წუსხური ასო ხან-ის სახეობები			
სახელ.	შოხაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედ.	
ხან			

შხედრული ასო ხან-ის სახეობები				
სახელ.	შოხაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ცანამედროვე		
		ღეკლე.	ელნ.	
ხან				

სომთავრული ასო კარ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტიკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეკლეური	ეელნაწერი		
34	კარ	[კ]							7000

ნუსხური ასო კარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჩანამედ.	
კარ			

შხედრული ასო კარ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჩანამედროვე	
		ღეკლე. ეელნ.	
კარ			

სომთავრული ასო ჯან-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტიკ. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ჩანამედროვე			
						ღეკლეური	ეელნაწერი		
35	ჯან	[ჯ]							8000

ნუსხური ასო ჯან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჩანამედ.	
ჯან			

შხედრული ასო ჯან-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ჩანამედროვე	
		ღეკლე. ეელნ.	
ჯან			

ქართული ასოების სახეობები

სომთავრული ასო ჰაე-ს სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭლური			ელნაწერი
36	ჰაე	[ჰ]						9000	

წუსწური ასო ჰაე-ს სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედ.	
ჰაე			

შხედრული ასო ჰაე-ს სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭლ.	ელნ.	
ჰაე				

სომთავრული ასო ჰჰ-ის სახეობები									
ტიპ. №.	სახელ.	ღგერა	შობაზულობა				ეელიოწერა	ტიც. №	
			ტი. წ. 412 წ.	1 ს.	წუა სს.	ანამედროვე			
						ღეჭლური			ელნაწერი
37	ჰჰ	[ჰჰ]						10000	

წუსწური ასო ჰჰ-ის სახეობები			
სახელ.	შობაზულობა		ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედ.	
ჰჰ			

შხედრული ასო ჰჰ-ის სახეობები				
სახელ.	შობაზულობა			ეელიოწერა
	წუა სს.	ანამედროვე		
		ღეჭლ.	ელნ.	
ჰჰ				

ქსკდგზნ სსყკუფეღ ჲსკარეღკაყყ

ქართული საშრიფტო გარნიტურების სახეობები				
ნუსხური (უნაჭღეღო)				
ტჲ	ღი	სს	კიი	ჭი
ყყ	ხხ	ღღ	გღ	
ღღ	ზზ	ყყ	ძძ	
თთ	შშ	ღყ	ფფ	
რრ	ნი	ჩჩ	სს	
ჲჲ	ბბ	მმ	ღღ	
ზზ	ღა	ყყ	ყყ	
ჩჩ	სს	ყყ	ჯჯ	
ღმ	ყყ	ჩჩ	სს	

ქართული საშრიფტო გარნიტურების სახეობები				
შხედრული (ნაჭღევებიანი)				
ტა	თო	სს	ქრ	ჭჭ
ღბ	ხკ	ღტ	ცც	
ჟღ	უღ	ღჯ	ქძ	
შდ	შმ	ღუ	რწ	
ჟე	ენ	ქქ	სჭ	
ჟვ	აგ	ნღ	ღხ	
ზზ	ღო	ყყ	ყჯ	
ჩღ	სპ	წწ	ჩჯ	
ტთ	ჟე	ჩჩ	უპ	

ქართული საშრიფტო გარნიტურები
დეზაინტერები

ქსკდგზნ სსყკუფეღ ჲსკრღეკიყღ

ქართული საშრიფტო გარნიტურების სახეობები				
შხედრული (უნაჭღდეღ)				
ტა	ნი	სს	კრ	ჭგ
ყბ	გკ	ღტ	ცც	
ღზ	ზლ	ყვ	ძძ	
ძღ	შშ	ღუ	წწ	
ღე	ჩჩ	ჭჭ	სჭ	
ღვ	ჯჯ	რღ	ღხ	
ზზ	ღო	ყყ	ყკ	
რჭ	სვ	ყშ	ჯჯ	
ღთ	ყქ	ჩჩ	ღკ	

ქართული საშრიფტო გარნიტურების სახეობები				
ეგლნაწერი				
ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ლ	მ	ნ	ო	პ
ჟ	რ	ს	ტ	ც
ძ	წ	ჭ	ხ	ყ
შ	ჩ	ც	ძ	წ
ჭ	ხ	ყ	შ	ჩ
ც	ძ	წ	ჭ	ხ
ძ	წ	ჭ	ხ	ყ

ქართული საშრიფტო გარნიტურები
სტენოგრაფიული ანბანი

წიგნების კლასიფიკაცია სასტრიქონო ასოების სტილისდა მიხედვით	
ნუსხური	შხედრული
ნაწილები	ნაწილები
ყსუ სუხურე შ-ც შ-ფიქსირით ნაქსაქსა	ყსუ საათა ზნგირი ზერა შ-ც ტკაღემი შხ შ-ც ლრიგოლია შხ შ-ც ზიტერატურული შხ შ-ც შჭედლიძე შხედრული შ-ც თუსთაველი შხ შ-ც სილვაენი შხ შ-ც ცაიძისი შხ ღიქსი ზიბერბიტ ჟაზიკ
ანაწილევი	ანაწილევი
ყსუ ნინა ყსუ ქსლქსი ღ შ-ც შ-ფიქსირით ნაქსაქსა შ-ც ქსლქსი ნაქ	ტრიალ ანიკოდე შს ზოდე 2000 შ-ც ტვაზა შხ შ-ც ხვეულეზბრივი შხ შ-ც ზურიერი შხ შ-ც ღვერსონ შონო შხ შ-ც სარლამენტი შხ შ-ც სრიმერი შხ
	<i>წავესუფალი სტილის</i> შ-ც შ-ჭედლიძე ჟედენ აზენი

წიგნების კლასიფიკაცია ნაწილებიდა მიხედვით		
ნაწილები	ანაწილევი	წავესუფალი სტილის
ნუსხური	ნუსხური	
ყსუ სუხურე შ-ც შ-ფიქსირით ნაქსაქსა	ყსუ ნინა ყსუ ქსლქსი ღ შ-ც შ-ფიქსირით ნაქსაქსა შ-ც ქსლქსი ნაქ	
შხედრული	შხედრული	შხედრული
ყსუ საათა ზნგირი ზერა შ-ც ტკაღემი შხ შ-ც ლრიგოლია შხ შ-ც ზიტერატურული შხ შ-ც შჭედლიძე შხედრული შ-ც თუსთაველი შხ შ-ც სილვაენი შხ შ-ც ცაიძისი შხ ღიქსი ზიბერბიტ ჟაზიკ	ტრიალ ანიკოდე შს ზოდე 2000 შ-ც ტვაზა შხ შ-ც ხვეულეზბრივი შხ შ-ც ზურიერი შხ შ-ც ღვერსონ შონო შხ შ-ც სარლამენტი შხ შ-ც სრიმერი შხ	<i>წავესუფალი სტილის</i> შ-ც შ-ჭედლიძე ჟედენ აზენი

ქართული საბავშვო ლიტერატურის კლასიფიკაცია

შთაერულასობიანი შრიფტები
შხედრული
ანაჭდევი
სრიალ ანიკოლე შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
ხოლე 2000 აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
შ-ღ სვაზა შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
შ-ღ ხვეულებრივი შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
შ-ღ ხურიერი შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
შ-ღ ჴვერსონ შონო შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
შ-ღ სარლამენტი შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს
შ-ღ სრიმერი შხ აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს

შთაერულასობიანი შრიფტები
შხედრული
ანაჭდევი
შ-ღ შჭეღლიძე ჲელნაწერი აბგდეზჭთიკლმნდოპჟრსტუფქღყშჩცძწჭხჯჰჳ ცყღტოუხხიღიხზზნაღსყასღყდფიჩყყჩტჩწღყჯს

ქ-ტ ხუსთაველი შ-ბ					
ტა	თი	ბზ	ყშ	უპ	<p>აბღღეზნთი კლმნდოპრსტუფქღყშცძწჭკჳ ტღღღოჟჟნბქტნუბჟნდო.სყატსნქღღ.ფქიღყფჩტტრსეჟჟჟჟ 1234567890-+)?!№§%:.;,/-=(ცმზბზენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს ლედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ცხილისში იყო მკვლელობა.</p>
ღბ	ბკ	სს	ჩჩ	ჭჭ	
ჟღ	ზღ	ქტ	ცც		
შღ	შმ	ძვ	ძძ		
ჟე	ენ	ოუ	წწ		
ჟე	აე	ფფ	ჭჭ		
ზზ	ოო	ქქ	ჩჩ		
ჩწ	სპ	იღ	ყყ		
ტთ	ყე	ყე	ჯჯ		

ქ-ტ ხილვაენი შ-ბ					
ტა	თი	ბრ	ყშ	უპ	<p>აბღღეზნთიკლმნდოპრსტუფქღყშცძწჭკჳ ტღღღოჟჟნბქტნუბჟნდო.სყატსნქღღ.ფქიღყფჩტტრსეჟჟჟჟ 1234567890-+)?!№§%:.;,/-=(ცმზბზენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს ლედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ცხილისში იყო მკვლელობა.</p>
ღბ	ბკ	სს	ჩჩ	ჭჭ	
ჟღ	ზღ	ქტ	ცც		
შღ	შმ	ძვ	ძძ		
ჟე	ენ	ოუ	წწ		
ჟე	აე	ფფ	ჭჭ		
ზზ	ოო	ქქ	ჩჩ		
ჩწ	სპ	იღ	ყყ		
ტთ	ყე	ყე	ჯჯ		

ქ-ტ ტაიბსი შ-ბ					
ტა	თი	ბრ	ყშ	უპ	<p>აბღღეზნთიკლმნდოპრსტუფქღყშცძწჭკჳ ტღღღოჟჟნბქტნუბჟნდო.სყატსნქღღ.ფქიღყფჩტტრსეჟჟჟჟ 1234567890-+)?!№§%:.;,/-=(ცმზბზენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს ლედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ტი რატომ გაზის გამოყენება ცხილისში იყო მკვლელობა.</p>
ღბ	ბკ	სს	ჩჩ	ჭჭ	
ჟღ	ზღ	ქტ	ცც		
შღ	შმ	ძვ	ძძ		
ჟე	ენ	ოუ	წწ		
ჟე	აე	ფფ	ჭჭ		
ზზ	ოო	ქქ	ჩჩ		
ჩწ	სპ	იღ	ყყ		
ტთ	ყე	ყე	ჯჯ		

ქ-ტ ზიბერბიტ ლაზიკ					
ზა	ზი	ბრ	ყშ	უპ	<p>აბღღეზნთიკლმნდოპრსტუფქღყშცძწჭკჳ ზყაღოჟჟნბქტნუბჟნდო.სყატსნქღღ.ფქიღყფჩტტრსეჟჟჟჟ 1234567890-+)?!№§%:.;,/-=(ზმზბზენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია უნგლისში. საქართველო ამჯობინებს შექსპირს ლედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა ზავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა ზავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. ზი რატომ გაზის გამოყენება ცხილისში იყო მკვლელობა.</p>
ვა	ვა	სს	ჩჩ	ჭჭ	
ჟა	ზღ	ქტ	ცც		
შა	შმ	ძვ	ძძ		
ჟე	ენ	ოუ	წწ		
ჟე	აე	ფფ	ჭჭ		
ზზ	ოო	ქქ	ჩჩ		
ჩწ	სპ	იღ	ყყ		
ტთ	ყე	ყე	ჯჯ		

ქ-ღ ხვეულებრივი ქ-ხ					
ტა	ნი	ქრ	ყმ	სჰ	<p>აბგდეფზჟთიკლმნდოპჟრსტუფქღყმჩცძწჭხჯჰჳ ტყღრწიხ-ღ-ნიფხჟჩაღსყსღჟიფიყყჩიღჟქსღყჟსჰ 1234567890-+)?!№\$%:.;,/-=(სმზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯო- ბინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა დაავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა დაავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. თი რატომ გაზის გამოყენება მბილისში იყო მკვლელობა.</p>
ყბ	ღკ	სს	ჩჩ	ჟჟ	
ღგ	ზლ	ღტ	ცც		
ღდ	ჰმ	ყვ	ძძ		
ღე	ჩნ	ოუ	წწ		
ღვ	აღ	ფფ	სჭ		
ზზ	ღო	ქქ	ქქ		
ჩჭ	სჰ	იღ	ყყ		
მთ	ყყ	ყყ	ჯჯ		

ქ-ღ ხურიერი ქ-ხ					
ტა	ნი	ქრ	ყმ	სჰ	<p>აბგდეფზჟთიკლმნდოპჟრსტუფქღყმჩცძწჭხჯჰჳ ტყღრწიხ-ღ-ნიფხჟჩაღსყსღჟიფიყყჩიღჟქსღყჟსჰ 1234567890-+)?!№\$%:.;,/-=(სმზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სას- ტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა დაავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა დაავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. თი რატომ გაზის გამოყენება მბილისში იყო მკვლელობა.</p>
ყბ	ღკ	სს	ჩჩ	ჟჟ	
ღგ	ზლ	ღტ	ცც		
ღდ	ჰმ	ყვ	ძძ		
ღე	ჩნ	ოუ	წწ		
ღვ	აღ	ფფ	სჭ		
ზზ	ღო	ქქ	ქქ		
ჩჭ	სჰ	იღ	ყყ		
მთ	ყყ	ყყ	ჯჯ		

ქ-ღ უკერსონ ქონო ქ-ხ					
ტა	ნი	ქრ	ყმ	სჰ	<p>აბგდეფზჟთიკლმნდოპჟრსტუფქღყმჩცძწჭხჯჰჳ ტყღრწიხ-ღ-ნიფხჟჩაღსყსღჟიფიყყჩიღჟქსღყჟსჰ 1234567890-+)?!№\$%:.;,/-=(სმზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამჯობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა დაავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა დაავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. თი რატომ გაზის გა- მოყენება მბილისში იყო მკვლელობა.</p>
ყბ	ღკ	სს	ჩჩ	ჟჟ	
ღგ	ზლ	ღტ	ცც		
ღდ	ჰმ	ყვ	ძძ		
ღე	ჩნ	ოუ	წწ		
ღვ	აღ	ფფ	სჭ		
ზზ	ღო	ქქ	ქქ		
ჩჭ	სჰ	იღ	ყყ		
მთ	ყყ	ყყ	ჯჯ		

ქ-ღ სარლამენტი ქ-ხ					
ტა	ნი	ქრ	ყმ	სჰ	<p>აბგდეფზჟთიკლმნდოპჟრსტუფქღყმჩცძწჭხჯჰჳ ტყღრწიხ-ღ-ნიფხჟჩაღსყსღჟიფიყყჩიღჟქსღყჟსჰ 1234567890-+)?!№\$%:.;,/-=(სმზობენ, რომ ეს გაზი გამოგონილია ზნგლისში. საქართველო ამ- ჯობინებს ყექსპირს დედანში ან შაჩაბლის და სასტერნაკის თარგმანში. საქართველოს, ისევე როგორც მთელ საბჭოთა დაავშირს, ესაჭიროება სხვაგვარი დასავლური გამოცდილება. საქართველო, ისევე როგორც მთელი საბჭოთა დაავშირი, უნდა იყოს ბოროტებისათვის დახურული სივრცე. თი რატომ გაზის გამოყენე- ბა მბილისში იყო მკვლელობა.</p>
ყბ	ღკ	სს	ჩჩ	ჟჟ	
ღგ	ზლ	ღტ	ცც		
ღდ	ჰმ	ყვ	ძძ		
ღე	ჩნ	ოუ	წწ		
ღვ	აღ	ფფ	სჭ		
ზზ	ღო	ქქ	ქქ		
ჩჭ	სჰ	იღ	ყყ		
მთ	ყყ	ყყ	ჯჯ		

სსომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტებიდან								
შჳეღლიძე	საატა	რამაზე	ჩინო	ჟუცური	სრ ონიკ	ხოლე 2000	ჟვერსონ შ	შჳეღლიძე E
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ

ქართული საშრიფტო გარნიტურები
 სტენდარტული ანტიკა

სომთავრულის ნიშუშები სხვადასხვა შრიფტებიდან								
შკეღლიძე	საბა	შაპაზე	ჩინო	ქუცური	სრ ონიკ	ხოღე 2000	უგერსონ შ	შკეღლიძე 2
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ
ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ	ჯ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ	ყ

შხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი)							
შჷეღიძე	სკაღბი	ღრიეღლია	ხიტერატურ	აუსთავეღი	სიღფაენი	საიმსი	PTQ.S ხობ. ჟაზიკ
ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ
გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ
ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ
ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი
კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ

შხედრული ასოების ნიშნები (ნაჭდევებიანი)

შჳედლიძე	სკაღმი	ჟრიგოღია	ზიტერატურ	კუსთაველი	სილფაენი	ქაიძსი	ETPO ს.იბ. ჟაზიკ
მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ
ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ	ნ
ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ	ღ
ო	ო	ო	ო	ო	ო	ო	ო
პ	პ	პ	პ	პ	პ	პ	პ
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ
რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ
ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ	ჟ
ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ

სტანდარტიზირებული ქართული საშრიფტო გარნიტურები

შხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდეკებიანი)

შკელიძე	სკაღმი	ღრიფლია	ზიტერატურ	აუსთაველი	სიღფაენი	საიმსი	PTPO.ს ნობ. ჟაზიკ
ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ
გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ
ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ
ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი
კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ
მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ

შხედრული ასოების ნიშუშები (უნაჭდევი)

სრ. ონიკ	ხოღე 2000	სა ზგ უ	სვაზა	ჩვეულ	ხურიერი	ჟვერ. შონი	სარღ.
ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა	ა
ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ	ბ
გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ	გ
დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ	დ
ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე	ე
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ	თ
ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი	ი
კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ	კ
ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ	ლ
მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ	მ

სტენდარდისეფი ადნისაფი ანსისაფი

შხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევი)

სრ. ონიკ	ხოღე 2000	სა ლგ ჴ	სვაზა	ჩვეულ	ხურიერი	ივერ. შონო	სარლ.
რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ	რ
ჲ	ჲ	ჲ	ჲ	ჲ	ჲ	ჲ	ჲ
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ	ზ
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც	ც
ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ	ძ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ	ვ
ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ	ტ
ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ	ფ
ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ	ქ
ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ	ჩ

ნაწილი 3

ქელოთწერა 21. ქელოთწერა

წიგნი 21

ქართული

ქართული ასოების გაბმული წერის ასათვისებლად თანმიმდევრულად გამოიყენება შემდეგი ბადეები (იხ. სურათები). ჟადე უადვილებს შემსწავლელს წერის შეგნებულად ათვისებას. შესწავლის ბოლო ეტაპზე გამოიყენება ცალხაზიანი ფურცელი.

ქ	ღ	ღ	რ	რ	რ	რ
ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ც
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ
წ	წ	წ	წ	წ	წ	წ

ქართული

ქართული მთავარი ასოების ელემენტების მოხაზვის თანმიმდევრობა და მიმართულება (დექტი).
1-ლი საფეხური.

ა ბ გ დ ე ვ ზ

თ ი კ ლ მ ნ ი

ო პ რ ს თ ვ ჟ

ზ თ ი ყ ყ ხ ც ძ

წ ღ უ ჯ ბ

ქართული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი)

Handwriting practice section containing five rows of Georgian letters on blue-lined paper:

- Row 1: ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
- Row 2: ი კ ლ მ ნ ი ძ
- Row 3: ჩ ც ცხ ცვ ძვ ჳ
- Row 4: თ ბ ლ ლ ხ ჳ ჳ
- Row 5: ს ლ ლ ლ ლ ჳ

ქრისტიანული ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი)

სულიწმინდა

ქ	ყ	რ	შ	ჩ	ც	ც
ჩ	ც	ც	ც	ც	ც	ჩ
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს
ს	ს	ს	ს	ს	ს	ს

სელითწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დუქტი). 1-ლი საფეხური.

ა ბ გ დ ე ვ ზ თ ი კ ლ მ ნ ი ძ თ რ

სწავლის ასოები

წ უ ქ ზ რ ლ ს ძ თ

სწავლის ასოები

ყ ვ ი თ ბ ჟ ყ ყ ღ მ ზ მ ყ ჯ

სწავლის ასოები

ჩ ც ყ ყ ყ ყ ჩ ჩ

სწავლის ასოები

სწავლის ასოები

სწავლის წიგნი

ა ბ გ დ ე ვ ზ

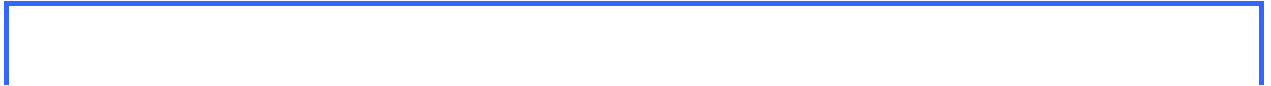
თ რ კ ლ მ ნ ი ა

ბ ვ ყ თ ს ე ყ ა მ

ჩ რ ყ ყ ი ე დ მ

ნ მ ყ ჯ მ თ

სახელთა ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი)

Handwriting practice section containing five rows of Georgian letters on a four-line grid:

- Row 1: ა ბ გ დ ე ვ ზ თ
- Row 2: ი კ ლ მ ნ შ ი ა ყ
- Row 3: უ ფ ქ ხ ს ზ ყ ა მ
- Row 4: წ თ ყ ყ ი ზ თ მ
- Row 5: ნ ლ ყ ჯ ი თ

სწავლის წიგნი

სწავლის წიგნი

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ
ს	თ	ი	კ	ლ	მ	ნ
ო	პ	ჟ	რ	ს	ტ	
ჭ	ყ	ფ	ქ	ც	ძ	წ
ჩ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	ჯ
	ჟ	რ	ს	ტ		

ქელითწერი მხედრული ასოების ელემენტების მოხაზვის თანამიმდევრობა და მიმართულება (დუქტი). 1-ლი საფეხური.

ა თ ი ძ ლ

ჟუა ტანის ასოები

ბ გ ლ მ ნ პ რ ს უ ჩ ძ ნ ს კ ჭ

ხელა ტანის ასოები

გ ღ ე ვ კ ლ ჟ ზ უ ფ ღ ყ ც ჯ

ჩველა ტანის ასოები

ტ ქ ჭ ჯ

ჭთლიანი ტანის ასოები

ჭხელრული ასოები

სულიწერა

ა ბ გ დ ე ვ ზ ლ

თ ი კ ლ მ ნ ძ თ

პ ყ რ ს ტ ვ უ ფ

ქ ლ ყ შ ჩ ც ძ ნ

ჭ ხ ჯ ტ კ ძ

ქვედრული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი)

ა	ბ	გ	დ	ე	ვ	ზ	წ
თ	ი	კ	ლ	მ	ნ	ქ	ც
ძ	წ	ჭ	ხ	ც	ძ	წ	
ჭ	ხ	ც	ძ	წ	ჭ	ხ	

ქვემოთაა ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი)

სწავლის წიგნი

ა ბ გ დ ე ვ ზ ლ

თ ი კ ლ მ ნ ძ თ

პ ჟ რ ს ტ ვ უ ფ

ქ ლ ყ შ ხ ც ძ ნ

ჭ ს ჳ ქ ჯ ჳ

ტ ვ ჴ თ ო ო ო ო ო

ფ ო ო ო ო ო ო ო ო

უ ყ ბ ს ჲ დ ო ფ

ჲ ო ყ ყ ო ო ო ო

ს ო ო ო ო ო

ქართული წერის ათვისება. 7-2 საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. შახრა.
ჩველა-, შუა- და ზედატანის ზომები 6,5 + 5,0 + 6,5. ქუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2,3.

ა	ბ	გ	დ	ე
ვ	ზ	თ	ი	კ
ლ	მ	ნ	ო	პ
ჟ	რ	ს	ტ	ყ
შ	ჩ	ც	ძ	წ
ჭ	ხ	ყ	ვ	ზ
ბ	გ	დ	ე	ვ
გ	დ	ე	ვ	ზ
თ	ი	კ	ლ	მ
ნ	ო	პ	ჟ	რ
ს	ტ	ყ	შ	ჩ
ც	ძ	წ	ჭ	ხ
ყ	ვ	ზ	ბ	გ
დ	ე	ვ	ზ	ბ

სკოლა

ქართული წერის ათვისება. 3-ე საფეხური. მთავარი რეგული. მარჯვ. ზედაპირი.
 ზედა-, შუა- და ზედაპირის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. მუხრანის და ზედაპირის შეფარდება 1:2.

სა ვბ ზგ ბღ ზე

ზე ზზ ხვ ძთ ზი

ბვ ზლო ძმ ხნ ჯე

აო უპ ყუ ძრ სს

ღტ ძვ აუ ფო თქ

ღლ ყყ ყშ ხხ ცუ

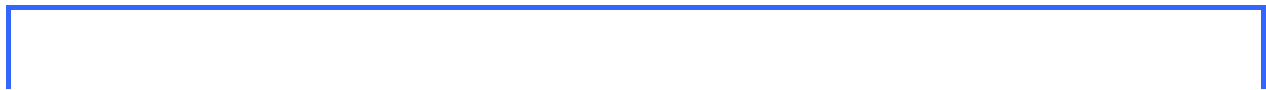
ძძ ბბ სჭ უბ ყვ

ჩქ ზვ ძმ

ბგდევზსთიკლოძნდოპერსტ

კუფქლომხკძნქხჯქპმ

ქართული წერის ათვისება. შუ-4 საფეხური. ოთხხაზიანი რვეული. წადაბლა.
 ჴედა-, შუა- და ჴედატანის ჴომები 3,2 + 4,0 + 3,2. შუატანის და ჴედატანის შუფარდება 1:1,8.

მხილვისი ღვთისი მკლავი
 სჯავი სკოლა ზაფხუ სესივი
 ზაფხუაქსა გული-რკინისა
 სმკანდი-თუნდა ხისათ
 მკლავნი ქორებულ
 მხილველნი
 მუხლები შევარდნისათ

სკოლა

ღვთისი წერილის ათვისება. მკ-5 საფეხური. ორნაზიანი რვეული. ლადაბა.
 ღველა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. მუტანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,75.

სიყვარლდეს სწავლა, გულ-
მოღვივება,

ყრთმა და ქათვა ნუ დაგზარ-
დება,

ჭუდამ განსოვდეს, რომ
შენი ცოდნა,

ყენსა ქვეყანას გამოაღ-
ვება.

ქართული წერის ათვისება. შუ-6 საფეხური. ცალხაზიანი რვეული. 'ლადაბა'.
ჩველა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,7.

საგნობრივი მარჯვენებელი

ს

- სდიშის ოთხთავი – 49, 50–64, 66
 სთონის კრებული – 67–69
 სკაკი შანიძე – 14, 15
 სლექსანდრე I-ის სიგელი – 71, 72, 74
 სნბანი
 – სნპოური – 41
 – სნრაული – 41, 42
 – სნინური – 41, 42
 – სნჩინური – 41, 42
 – სნჯანური – 41, 42
 – სრქაული ბერძნული – 25, 29, 33, 36, 39, 40
 – სრქაული ლათინური – 26, 30, 34, 37, 39, 40
 – სიზანტიური ბერძნული – 26, 29, 33, 36, 39, 40
 – სლასიკური ბერძნული – 26, 29, 33, 36, 39, 40
 – სლასიკური ლათინური – 27, 30, 34, 37, 39, 40
 – საიდუმლო – 42
 – სომხური – 32, 38, 40
 – ფინიკიური – 25, 29, 33, 34, 35, 39, 40
 – ჟართული – 31, 35, 36, 37, 38, 40
 „სნბანი. სოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა“ – 12
 სნტონ I ხათოლიკოსი – 77
 სნტონ ჳაგრატიონი – 12, 13, 15, 16, 15
 სნტონ შუმბაძე – 15
 სრმაზის ლანგარი – 11, 49, 50–65
 სრმაზის სტელა – 49, 50–65
 სრმაზის ნეკროპოლი – 11
 სრმაზის სტელა – 11
 სსო ც-ს ხმარება – 79
 სსო ძ-ს ხმარება – 79
 სსო ჳ-ს ხმარება – 79
 სსო მ-ს ხმარება – 79
 სსო კ-ს ხმარება – 79
 სსოების ასაგები ბადე – 80
 სსოების შემოღების თარიღები – 10
 სტენის სიონის წარწერა – 71–73
 სდღენილი ასოების პრაქტიკული ხმარება – 78

ყ

- ყაგრატ IV-ის სიგელი – 71–73
 ყეთლეშის მონასტერი – 49, 50–65
 ყოლნისის სიონი – 49, 50–65

ღ

- ღანმარტება პოემა „ჴეფხისტყაოსნისა“ – 12, 14
 „ღანწესება შინაგანისა საქართველოდსა მართვისა“ – 12, 13
 ჴაფოზ ტექტორი – 12
 ჴეორგიევსკის ჳრაქტატი – 12, 17
 ჴიორგი სლექსი-ჴესხიშვილი – 15

შ

- შავათი – 11
 შავათის სტელა – 1, 49, 50–65
 შავით ჴეფის წყალობის სიგელი – 71, 72, 74
 შავით ტექტორ სლექსიძე – 15
 შაუჯდომელი (H 98) – 67, 68, 70
 შიმიტრი ჴიფიანი – 19
 „შროება“ – 10, 13

ჩ

- ჩკატერინე II – 13
 ჩრეკლე მეფე – 13
 ჩრწო-ჴიანეთი – 11

ც

- ცანის ოთხთავი – 67, 68, 70
 ცახუშტი ჳაგრატიონი – 77

ხ

- ხედა ტანის ასოები – 13

ც

- ცეიმურაზ ჳაგრატიონი – 12, 14, 17

ქ

- ქლია სავჭავაძე – 77
 ქოანე ოქროპირის ცხოვრება – 67–69
 ქოასაფი – 16
 „ქსტორია დაწყებითგან ჴვერიისა, ე. ო. ჴიორგიისა, რომელ არს სრულიად საქართველოდსა“ – 12, 17

ბ

„ბიტიის სიბრძნე“ – 12
 „ბონდაკი“ – 12

ზ

„ზოცვანი“ – 12

თ

თაფსკულური წერა – 10
 თალონის თეორია – 44
 თამათა ცხოვრება – 67, 68, 70
 თარი ღროსე – 12
 თარი ღროსეს ხელწერა – 12
 თარიამისეული „ქართლის ცხოვრება“ – 71, 72, 74
 თე-XVIII ს. ჩვეულებრივი ხელი – 71, 72, 74
 თავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა – 10
 თლიანი ტანის ასოები – 13
 თინუსკულური წერა – 10
 თცხეთის ღიბლია – 67, 68, 70
 თცხეთის ჯვარი – 49, 50–65

ნ

ნეკრესის სტელა – 11, 49, 50–65
 ნეოფიტე – 13, 14

ო

ოთხთავი (S405) – 49, 50–64, 66
 ოთხთავი (S962) – 49, 50–64, 66
 ოთხთავის თარგმანება – 67, 68, 70

ს

სალესტინის მინდა მეთოდორეს მონასტერი – 11
 სალესტინური ოთხთავი – 67–69
 სარხლის მრავალთავი – 67–69
 სეტრე ტბერიელი – 11

ყ

ყორე თალონი – 43
 „Journal Asiatique“ – 12

ქ

ქამაზ სატარიძე – 11

ს

სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია – 108
 სასტამბო დეკორატიული ასოები – 107
 სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 94
 სინური მრავალთავი – 49, 50–64, 66–69

სულხან-საბა ორბელიანი – 77

ც

ც-ასო – 75
 ც.ნ.ტ.ო.შ-ის ქართული დიაპაზონი – 145
 ციბნისის ოთხთავი – 49, 50–64, 66

ფ

ფსალმუნთა განმარტება – 67–69

ქ

ქართული დამწერლობის ასოების განვითარება – 48
 ქართული ასოების ევოლუცია – 44, 45, 46, 47
 „ქართული ასომთავრული“ – 11
 „ქართული ენის გრამატიკა“ – 12
 ქართული მხატვრული ინიციალები – 100
 „ქართული ღრამატიკა“ – 19
 ქართული წერის სახეობები – 12
 ქება-ქებათას თარგმანება – 71–73
 ჭვედა ტანის ასოები – 13

ყ

„ყემოკლებათა ლექსიკონები“ – 14, 21
 ყიო შღვიმის ოთხთავი – 67, 68, 70
 ყრიფტი „შჳედლიძე მხედრული“ – 147
 ყრიფტი „შჳედლიძე ნუსხური“ – 147
 ყრიფტი „შჳედლიძე ხელნაწერი“ – 147
 ყრიფტი „ონივერსიტეტი“ – 15, 19
 ყუა ტანის ასოები – 13

ც

„ცისკრი“ – 18
 ცრუმთავრული ასოები – 13

ძ

ძაგან ტბულეთისძის დაწერილი – 71, 72, 74

წ

„წყობილსიტყვაობა“ – 12, 13, 15, 16

ს

სიაბერის შეწირულობის დაწერილი – 71–73

ჟ

ჟანმეტი ლექციონარი – 49, 50–64, 66
 ჟელნაწერი განცალკევებული ასოები – 94
 ჟმარებიდან ამოღებული ქართული ასოები – 78

ჯ

ჯრუჭის ოთხთავი – 49, 50–64, 66–69

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მკვლევართა საზოგადოების და ტაბულების მარცვნილები

ნაწილი 1. შთავრული ასოების აღდგენის აუცილებლობა

სსოების შემოღების თარიღები – 10
 სრმაზის ლანგარის ინიციალები „ღ(ერცუმი) ს(იტიახში) ჟ(არამამის-ძმ)“ (ახ. წ. 70 წ.) – 11
 სრმაზის სტელის ვენზელი „ს(ევახო)ს“ (ახ. წ. 75 წ.) – 11
 ნეკრესის სტელა (ახ. წ. I ს.) – 11
 შავათის სტელა (367 წ.) – 11
 შოზაიკური წერწერები სალესტინის მინდა ჭელოღორეს მონასტერში (430 ს.) – 11
 შოზაიკური წერწერა სალესტინის მინდა ჭელოღორეს მონასტერში (532 ს.) – 11
 ჭართული წერის სახეობები – 12
 ჭრაგმენტი შარი ღროსეს სტატიიდან ჟურნალში „Journal Asiatique“ 1832 წ. – 12
 „ნიტაიის სიბრძნე“, 1784 წ. (თავფურცელი) – 12
 შარი ღროსეს ხელწერა – 12
 „ბროების“ მიერ შექმნილი ცრუმთავრული ასოები – 13
 სნტონ ღაგრატიონის „მყობილსიტყვაობა“. ღადაწერილია 1795 წელს ნეოფიტეს მიერ – 13
 „ღანწესება შინაგანისა საქართველოჲსა მართვისა“. 1801 წ. – 13
 ღრეკლე მეფის წერილი ჭუსეთის იმპერატორ ღკატერინე II-სადმი (1784 წ.) – 13
 ამთავრულო ტექსტის ფრაგმენტი – 14
 შთავრულებიანი ტექსტის ფრაგმენტი – 14
 სნტონ ღაგრატიონის „მყობილსიტყვაობის“ გაღადაწერის ნეოფიტეს ანდერძი (1795 წ.) – 14
 ჭეიმურაზ ღაგრატიონი. ღანმარტება პოემა „მეფისიტყაოსნისა“ – 14
 სნტონ ღაგრატიონის „მყობილსიტყვაობის“ გაღადაწერის შავით ჭექტორ სლექსიმის ანდერძი (1800 წ.) – 15
 სნტონ ღაგრატიონი. „მყობილსიტყვაობა“. ღღადაწერილია 1768 წელს ღიორგი სლექსი-მესხი-შვილის მიერ – 15
 სნტონ ღაგრატიონი. „მყობილსიტყვაობა“. ღღადაწერილია 1781 წელს ღოასაფის მიერ – 16
 ღლეორგევსკის ტრაქტატი (ღასაწყისი). 1783 წ. – 17
 ღლეორგევსკის ტრაქტატი. 1783 წ. – 17
 ჭეიმურაზ ღაგრატიონი. „სტორია ღაწყებითგან ღვერისა“. 1848 წ. – 17
 ღურნალ „სისკრის“ თავფურცელი – 18
 შიმიტრი ღიფიანი. ჭართული ღრამატიკა. 1882 წ. – 19
 ღრიფტ „ონივერსიტეტი“ შესრულებული ტექსტის ფრაგმენტი – 19
 შთავრული და მხედრული ასოების გამოყენებით ღაწერილი ნაშრომები – 20
 შთავრული ასოების აღდგენის პრობლემისადმი მიღღვნილი სტატიები – 20

ნაწილი 2. შთავრულასოებიანი შრიფტების ხმარება

მუჭატანის ზომა ღათინურ და ჭართულ შრიფტებში – 22
 ამთავრულო და მთავრულებიანი შრიფტები – 22
 ღეჭღური ასონიშნების სრული კომპლექტი – 23
 ღეჭღური ასონიშნების სრული კომპლექტი – 23
 ჭართული ანბანი – 23
 ჭართული ანბანი – 23
 ჭართული ანბანი – 24

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მკვლევართა საზოგადოება

ლუსტროფედონული წერის სრული ციკლი – 86
ერთი და იგივე ასოს სხვადასხვა ფორმები ბუსტროფედონული წერის დროს – 86

ლუსტროფედონული წერის წესით გამოყვანილი გრაფემები – 87

ძაგი 9. სასტამბო ბეჭდური ასოების ტერმინოლოგია

მთავრული – 88
ხუსხური – 88
მხედრული – 89
მცირე მთავრული – 89
სასათაურო – 89
სასათაურო, მთავრული, მცირე მთავრული, ხუსხური, მხედრული ასოები – 89
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 89
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 90
სლონიშნების სრული კომპლექტი – 90
სლონიშნების სრული კომპლექტი – 91

სასტამბო ბეჭდური ასოები – 91
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 92
სასტამბო ბეჭდური ასოები – 92
ქართული სასტამბო შრიფტის განვითარების პერიოდები – 92
ტიკლოშ ხიშის მიერ დამზადებული ქართული შრიფტი (ცმსტერდამი, 1687 წ.) – 93
ქართული სასტამბო შრიფტები – 93
ქართული სასტამბო შრიფტები – 93

ძაგი 10. სასტამბო ხელნაწერი ასოები

სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 94
ხელნაწერი განცალკევებული ასოები – 94
სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 95
სასტამბო ხელნაწერი ასოები – 95

ხელნაწერი განცალკევებული ასონიშნების სრული კომპლექტი – 95
ხელნაწერი გაბმული ასონიშნების სრული კომპლექტი – 95

ძაგი 11. სასტამბო დეკორატიული ასოები

საწყისი ასოს ნიმუში – 96
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 96
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 97
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 98
მხატვრული ინიციალები შუასაუკუნოვან ქართულ ხელნაწერებში – 99
ქართული მხატვრული ინიციალები – 100
საწყისი ასოების ნიმუშები – 101
საწყისი ასოების ნიმუშები – 102
საწყისი ასოების ნიმუშები – 103
საწყისი ასოების ნიმუშები – 104
საწყისი ასოების ნიმუშები – 105
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ხერხი – 106

ქსოვილწერის ხერხი – 106
ქსოვილწერის ნიმუში – 106
ქსოვილწერის ნიმუში (სიტყვა “ინციკლოპედია”) – 106
„სამღვთო და სამღვდლო სახარება“. ტბილისი, 1709 წ. – 106
„სახარება ქარკოზისი. ძაგი პირველი“. ტბილისი, 1710 წ. – 107
“ყობილსიტყვაობა”. ქარი ღროსეს ხელწერა – 107
“ღვინი ყობილსიტყვაობა”. (1768 წ.) – 107
წრჩილ ქეფის ხელმოწერა მისი წერილიდან ნ. ზიტცენისადმი. (1686 წ.) – 107
წნტონ ღაგრატიონის “ყობილსიტყვაობის” გადამწერის შავით ძექტორ სლექსიდის ხელმოწერა. (1800 წ.) – 107
ქარი ღროსეს ხელმოწერა – 107
სასტამბო დეკორატიული ასოები – 107
სასტამბო ასონიშნების კლასიფიკაცია – 108
სასტამბო ასონიშნები – 108

ძაგი 12. ქართული შრიფტის გაუმჯობესება

სწბანური დამწერლობების შექმნის ზოგადი სქემა – 109

“ვროპული” დამწერლობების ასოების გრაფიკის ბუნებრივი განვითარების ზოგადი სქემა – 109
ღერძნული ანბანი – 109

საქართველოს ენციკლოპედია

წიგნი „მჭედლიძე ხელნაწერი“ – 147
ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა – 148

ზათინურ-ქართულ შრიფტების იდენტურობა – 149
ხუსხურის და მხედრულის ერთდროული ხმარების მაგალითი – 150

მაგი 15. ქართული ანბანის გრაფიკა

ქართული ანბანის სავარაუდო თავდაპირველი საწყისი გრაფიკა (ძ. წ. 412 წ.) – 152
ქართული ანბანის გრაფიკა (1 ს.) – 153
ქართული ანბანის გრაფიკა (შუა სს.) – 154
ქართული გრაფემების თავდაპირველი სახე (გრაფემების აგების პრინციპი) – 154
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 155
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 155
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 156
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 156
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 157
ქართული ანბანის გრაფიკის ევოლუცია – 157
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით – 158
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ასოების სახელებისდა მიხედვით – 158
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია კვადრატის ნაწილის დაკავებისდა მიხედვით – 159
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია რიცხვითი მნიშვნელობისდა მიხედვით – 160
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „სატარა კვადრატი – შიდი კვადრატი“ – 160
სასტრიქონო ასოების კლასიფიკაცია სიმძლავრისდა მიხედვით – 161
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია ელემენტების რაოდენობისდა მიხედვით (თანაბარი რაოდენობა) – 162
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია მთავარი ელემენტებისდა მიხედვით – 163
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“ – 164

ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“ – 164
ქართული ანბანის გრაფიკის კლასიფიკაცია „ჩრე – ღაზი“ – 165
ქართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით – 166
ქართული ასოების კლასიფიკაცია „გახსნილ-ჩაკეტილობის“ მიხედვით – 166
„ნია“ ასოების ურთიერთთანადგომა – 166
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 167
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 168
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 169
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 169
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 170
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 170
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 170
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 171
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 171
ქართული გრაფემების ურთიერთ პროპორციები – 172

მაგი 16. ქართული ასოების ევოლუცია

ქართული ასოების ევოლუცია – 173	სლო „ჩ“ – 182	სლო „ტ“ – 193	სლო „ც“ – 204
ქართული ასოების ევოლუცია – 174	სლო „ც“ – 183	სლო „ს“ – 194	სლო „ძ“ – 205
სლო „ც“ – 175	სლო „ტ“ – 184	სლო „ე“ – 195	სლო „ჩ“ – 206
სლო „ღ“ – 176	სლო „ვ“ – 185	სლო „ყ“ – 196	სლო „ს“ – 207
სლო „ლ“ – 177	სლო „ზ“ – 186	სლო „ო“ – 197	სლო „ე“ – 208
სლო „შ“ – 178	სლო „ქ“ – 187	სლო „ფ“ – 198	სლო „უ“ – 209
სლო „ჩ“ – 179	სლო „ხ“ – 188	სლო „ჩ“ – 199	სლო „ჯ“ – 210
სლო „ჲ“ – 180	სლო „ც“ – 189	სლო „ძ“ – 200	სლო „ხ“ – 211
სლო „ხ“ – 181	სლო „ო“ – 190	სლო „ყ“ – 201	სლო „ჭ“ – 212
	სლო „უ“ – 191	სლო „ფ“ – 202	
	სლო „ყ“ – 192	სლო „ჩ“ – 203	

მაგი 17. ქართული ანბანის ტაბულები

ქართული ანბანი (ხუსხური). წიგნი „ანივერსიტეტი“ – 213
ქართული ანბანი (მხედრული). წიგნი „ანივერსიტეტი“ – 214

საქართველოს მხედრული

- ქმ შვედლიძე შხედრული – 260
- ქსუქ საატა ზნერი ზერა – 261
- ქმ კადემი შხ – 261
- ქმ ლრიგოლია შხ – 261
- ქმ ზიტერატურული შხ – 261
- ქმ ჰუსთაველი შხ – 262
- ქმ სილფაინი შხ – 262
- ქმ ცაიძისი შხ – 262
- ქსოქს ზიბერბიტ ლაზიკ – 262
- ქრიალ ონიკოლე შხ – 263
- ჰოლე 2000 – 263
- ქმ ცვაზა შხ – 263
- ქმ ჰვეულებრივი შხ – 264
- ქმ ჰურიერი შხ – 264
- ქმ ჰვერსონ შონო შხ – 264
- ქმ სარლამენტი შხ – 264
- ქმ სრიმერი შხ – 265
- ქმ შვედლიძე ჰელნაწერი – 265

- ქსომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტები-დან – 266
- ქსომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტები-დან – 267
- ქსომთავრულის ნიმუშები სხვადასხვა შრიფტები-დან – 268
- ჰუსხური ასოების ნიმუშები – 269
- ჰუსხური ასოების ნიმუშები – 269
- ჰუსხური ასოების ნიმუშები – 269
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი) – 270
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი) – 271
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (ნაჭდევებიანი) – 272
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევეო) – 273
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევეო) – 274
- ქხედრული ასოების ნიმუშები (უნაჭდევეო) – 275

თავი 21. ჰელითწერა

- ჰელნაწერი მთავრული ასოების ელემენტების მონაზვის თანამიმდეგრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური. – 277
- ქთავრული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი) – 278
- ქთავრული ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი) – 279
- ჰელნაწერი ნუსხური ასოების ელემენტების მონაზვის თანამიმდეგრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური. – 280
- ჰუსხური ასოები – 281
- ჰუსხური ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი) – 282
- ჰუსხური ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი) – 283
- ჰელნაწერი მხედრული ასოების ელემენტების მონაზვის თანამიმდეგრობა და მიმართულება (დექტი). 1-ლი საფეხური. – 284
- ქხედრული ასოები – 285
- ქხედრული ასოების ანბანური მწკრივი (სწორი) – 286

- ქხედრული ასოების ანბანური მწკრივი (დახრილი) – 287
- ქართული წერის ათვისება. ქე-2 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. შახრა. ჰვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 6,5 + 5,0 + 6,5. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2,3. – 288
- ქართული წერის ათვისება. ქე-3 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. შახრა. ჰლადაბმა. ჰვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 5,0 + 5,0 + 5,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:2. – 289
- ქართული წერის ათვისება. ქე-4 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. ჰლადაბმა. ჰვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,2 + 4,0 + 3,2. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,8. – 290
- ქართული წერის ათვისება. ქე-5 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. ჰლადაბმა. ჰვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,25 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,75. – 291
- ქართული წერის ათვისება. ქე-6 საფეხური. ოთხნაზიანი რვეული. ჰლადაბმა. ჰვედა-, შუა- და ზედატანის ზომები 3,0 + 2,1 + 3,0. შუატანის და ზედატანის შეფარდება 1:1,7. – 292

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

ლიტერატურა

ცხრამიშვილი, ლ., ცლექსიძე, ნ. სრაგვის ხეობაში აღმოჩენილი შავათის სტელა // ხომუნისტი. – 1985. – 19 მაისი.

ცხულაძე, ლია. ჩართული წერის ნიმუშები. სალევოგრაფიული ალბომი. – ტბილისი, 1949.

ცხულაძე, ლია. ჩართული წერის ნიმუშები. სალევოგრაფიული ალბომი. შე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1973.

ცხულაძე, ლია. ძველი ქართული ენის ლექსიკონი. – ტბილისი, 1973.

ცნათელიშვილი, ნ. ძველი ქართული საიდუმლო დამწერლობა. – ტბილისი, 1982.

ცნტონ I ხათლიკოსი. ჩართული გრამატიკა. – ტბილისი, 1885

ცრხილ შეფის წერილი ნ. ჟიტცენისადმი. – 1686.

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1768. (ღადამწერი ლიორგი ცლექსი-ქესხიშვილი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1768. (ღადამწერი სიონის პროტო-პრესვიტერი ნიკოლაოსი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1781. (ღადამწერი თოასაფი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1788. (ღადამწერი თოანე ოსეს ძე).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1795. (ღადამწერი ნეოფიტი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1800. (ღადამწერი შავით ძექტორ ცლექსიძე).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – 1808. (ღადამწერი შავით დიაკონი).

ვავრატიონი, ცნტონ. წყობილსიტყვაობა. – ტბილისი: შეცნიერება, 1980.

ვავრატიონი, ჭემურაზ. ლანმარტება პოემა “ჟეფხისტყაოსნისა”. – ტბილისი, 1960.

ვავრატიონი, თოანე. ხალმასობა. ფილოსოფიური ნაწილი. – ტბილისი, 1974.

ვავრატიონი, თოანე. ხალმასობისეული ქართული გრამატიკა. – ტბილისი, 1986.

ვარნაველი, ჭემურაზ. ხახეთის ისტორიული ძეგლების წარწერები. – ტბილისი, სშც, 1961.

ვარნაველი, სარა. საქართველოს საბეჭდავები და სხვა გლიპტიკური მასალები. – ტბილისი: შეცნიერება, 1965.

ვარნაველი, სარა. ჩართული დროშები. – ტბილისი, 1953.

ვარამიძე, ცრხილ. ძველი საქართველოს ქრონოლოგიის საკითხები მე-19 საუკუნის ქართულ ისტორიოგრაფიაში // შაცნე. – № 4. – 1964.

ვატონიშვილი, ჟახუშტი. ცღწერა სამეფოსა საქართველოსა. – ტბილისი, 1973.

ვატონიშვილი, თოანე. ჟუმარსწავლა (ხალმასობა). – წიგნი 1. – ტბილისი: შერანი, 1990.

ვაქრაძე, თიმიტრი. ისტორია საქართველოსი უძველესი დროიდან მე-10 საუკუნის დასასრულამდე. – ნაწილი 1. – ტბილისი, 1889.

ვაპიჩვაძე, ჟ. ჩართული წერის დედანი. – წიგნი 1, 1886.

ვამსახურდია, სვიმონ; ჟოხიაშვილი, ნოდარ; ჟიდურელი, ნახა. საქართველოს სახელმწიფო დროშები და გერბები. – ტბილისი, შერანი, 1990.

ვამსახურდია, ნ. შცირე შენიშენები დიდი საკითხის გამო // ოროშა. – 1954. – № 3. – ლგ. 18.

ვამერელიძე, ჭამაზ. შწიგნობრობა ქართული // ლიტერატურული საქართველო. – 1987. – 20 ნომბერი. – № 47.

ვამერელიძე, ჭამაზ. წერის ანბანური სისტემა და ძველი ქართული დამწერლობა. – ტბილისი, 1990.

ვანწესება შინავანისა საქართველოვას მართვისა. – ტბილისი, 1801.

ვოგებაშვილი, თ. თედანი ქართული წერისა. – წიგნი 1, 1884.

ვოგილაშვილი, ნიკეიშვილი. ცკაკი ჟანიძე. ლიბლიოგრაფია. – ტბილისი: შეცნიერება, 1977.

ვორდეზიანი, ჟენო. ჩართული მხედრული შრიფტი. – ტბილისი, 1955.

ვორდეზიანი, ჟენო. ჩართული სასტამბო შრიფტების ცნობარი-კატალოგი. – ტბილისი, 1965.

ლიტერატურა

ლორდეზიანი, ჳენო. ჩართული სასტამბო შრიფტი. — **ტბილისი**, 1961.

ლორდელაძე, ლ. ჩართული შრიფტი. — **ტბილისი**: ლანათლება, 1989.

ლუგუშვილი, უ. ჩართული სტამბის წიგნი. 1629 — 1779. — **ტბილისი**: სახელგამი, 1984.

ლუგუშვილი, უ. ჩართული წიგნი. 1629 — 1929. — **ტბილისი**: სახელგამი, 1929.

მათეშიძე, სამსონ. ჩართული წერის დედანი და ხატვის ნიმუშები. — **ტბილისი**, 1890.

მეზნოვორცევა-ლრიგოლია, მზა. ჩანამედროვე ქართული გრაფიკული სკოლის ფუძემდებელი // **ქწიგნობარი**-86. — **ტბილისი**: ელოვნება, 1987. — **ღვ.** 133-152.

მრეკლე ქეფის წერილი ქუსეთის იმპერატორ უკატერინე II. — 1784.

შლთა და შვიდთა მნათობთათვის. **ქე-XII** საუკუნის ასტროლოგიური ტრაქტატი. — **ტბილისი**, 1975.

შარვარიძე, მთარ. ჩართული შრიფტი. — **ტბილისი**: ელოვნება, 1978.

შეფხის ტყაოსნის საკითხები // **ტ.წანიძე.** **ტხზულეზანი** 12 ტომად. — **ღ.** 5. — **ტბილისი**, 1985. — **ღვ.** 7-275.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. — **ტბილისი**, 1952.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. 1917 წლის არქეოლოგიური ექსპედიცია სამხრეთ საქართველოში. — **ტბილისი**, **სქტ**, 1960.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. არქეოლოგიური მოგზაურობა ტაჭაში 1919 — 1920 წლებში. — **ტბილისი**, **სქტ**, 1963.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. არქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნები. — **ღიგნი** 1. — **ღიილისი**, 1907.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. არქეოლოგიური მოგზაურობანი და შენიშვნები. — **ღიგნი** 2. — **ღიილისი**, 1914.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. არქეოლოგიური ექსპედიცია ჰოლა — მლოთისში და ჰაგლში 1907 წელს. — **სარიზი**, 1938.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. არქეოლოგიური ექსპედიცია ზეიჩხუმ — სვანეთში 1910 წელს. — **სარიზი**, 1937.

ტაყააშვილი, უქეთიძე. სარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ქართული ხელნაწერები და მცი ქართული საიდუმლო დამწერლობის ნიშანი. — **სარიზი**, 1933.

ტოფურია, ჴ., ლივინეაშვილი, I. ჩართული ენის ორთოგრაფიული ლექსიკონი. — **ტბილისი**, 1968.

ნგოროევა, სავლე. ჩართული დამწერლობის ძეგლები ანტიკური ხანისა // www.amsi.ge

ნგოროევა, სავლე. ძველ-ქართული წარმართული კალენდარი // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. — **ღ.**6. — **ღიილისი**, 1931.

ნგოროევა, სავლე. ძველ-ქართული წარმართული კალენდარი // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. — **ღ.**7. — **ღიილისი**, 1933.

ოსელიანი, სვთანდილ. ჩართული მწიგნობრობის, წიგნისა და სტამბის ისტორიის საკითხები. — **ტბილისი**: ქეცნიერება, 1990.

ოსელიანი, სლათონ. ცნბანი ქართული სასარგებლოდ ქართულტოთა ახალმოსწავლეთა ყრმათა. — **ტბილისი**, 1849.

ხანდელაკი, ჴ., ქეცვაძე, ლ. ჴორონიკონი, მისი ადგილი და როლი ქრისტიანულ წელთაღრიცხვებს შორის // **ქნათობი**. — **ღ** 3. — 1990.

ხარიჭაშვილი, მ. ჩართული წიგნის ბეჭდვის ისტორია. **ქე-17** და **მე-18** სს. — **ტბილისი**, 1929.

ხარიჭაშვილი, მ. ჴუცური ანბანი. **ქე-2** გამომცემა. — **ტბილისი**, 1914.

ხასრაძე, მ. ძველი ქართული ნაბეჭდი წიგნი. — **ტბილისი**, 1973.

ხასრაძე, მ. ჩართული წიგნის ბეჭდვის კერები. — **ტბილისი**, 1980.

ხეკელიძე, ჴორნელი. ჩართული ერა და ეორტალოგიური წელიწადი. // **უბუქსეიქს**-ის მოამბე. — **ღ** 5-6. — **ტბილისი**, 1940.

ხეკელიძე, ჴორნელი. ძველი ქართული წელიწადი // **ტსმ**-ს შრომები. — **ღ.** 18. — **ტბილისი**, 1941.

ხეკელიძე, ჴორნელი. ჴელთაღრიცხვა ძველ საქართველოში // **უტაუდები** ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიიდან. — **ღ.**2. — **ტბილისი**, 1945. — **ღვ.** 328.

ხვასხვაძე. ჩართული წიგნის გრაფიკული ხელოვნება. — **ტბილისი**, 1952.

ხიჭაიის სიბრძნე. — **ტბილისი**, 1784.

ხობახიძე, ტ. ურთი ცნობა დამწერლობის თაობაზე // **ქნათობი**. — 1991. — **ღ** 11,12.

ხონდაკი. — **ტბილისი**, 1710.

ხურდელაშვილი, შ. ჩართული სტამბის ისტორიიდან. — **ტბილისი**, 1959.

ზეონიძე, ლ. ჩართული ეროვნული სტამბის ისტორიისათვის // **მროზა**. — 1951. — **ღ** 2. — **ღვ.** 16.

ზორთქიფანიძე, უ. უახტანგ მეექვსე და ქართული სტამბის მოღვაწენი. — **ტბილისი**, 1962.

ზოცვანი. — **ცხალციხე**, 1995.

ზოცვანი. — **ტბილისი**, 1710.

ჭაჭავარიაი, ულენე. ცსომთავრული დამწერლობის მხატვრული თავისებურებანი V — XIII სს. // **ქრავალთავი**. — **ღ.** 2. — **ტბილისი**, 1973.

ჭაჭავარიაი, ულენე. მხედრული დამწერლობის განვითარების ტაბულა // **ქრავალთავი**. — **ღ.** 3. — **ტბილისი**, 1974.

შაჰავარიანი, ლენე. შვიგნობრობა ქართული. – *ქბილისი: ქართული საბჭოთა უნივერსიტეტი, 1989.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ანბანი. – *ქბილისი, 1977.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები // *საბჭოთა ხელოვნება.* – 1977. – № 10.

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ანბანის გრაფიკული საფუძვლები. – *ქბილისი, 1982.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული დამწერლობის განვითარების ტაბულა // *სალეოგრაფიული ძიებანი.* – *ტ. 2.* – *ქბილისი, 1969.*

შაჰავარიანი, ლენე. ქართული ხელნაწერები. – *ქბილისი: ელოვნება, 1970.*

შაჟო, შრანცისკო-შარია. ქართული ენის გრამატიკა. – *ტომი, 1643.*

შვერელიძე, თ. ძველი ქართული ანბანის წარმოშობისათვის // *ლიტერატურული საქართველო.* – 1974. – 23 ივლისი.

შეტრეველი, ბ. სირველი ნაბეჭდი ქართული წიგნი // *საბჭოთა ხელოვნება.* – 1978. – № 7.

შეფის ლიორვის ძე აქემურაზ [ლაგრატიონი]. ისტორია დაწყებითგან ჴვერისა, ე. ი. ჴიორვისა, რომელ არს სრულიად საქართველოსა. – *სანკტ შეტერბურდი, 1848.*

შთის კილოთა ლექსიკონი // თ. შანიძე. ცხუ-ლებანი 12 ტომად. – *ტ. 1.* – *ქბილისი, 1984.* – *ტ. 274–476.*

შველიძე, დამაზ. სომთავრული. – 1999. – 440 გვ. – 948 ილუსტრაცია, ტაბულა.

შველიძე, დამაზ. ჴიბლიოგრაფია. (ც. უ. შველიძის მეცნიერული ნაშრომები) – *ფულდა, 2007.* – 58 გვ. – 13 ილ.

შველიძე, დამაზ. ნამწერლობები და ენები. – *ფულდა, 2007.* – 350 გვ.

შველიძე, დამაზ. შსოფლიოს ქვეყნები. – *ფულდა, 2005.* – 390 გვ. – 600 ილ.

შველიძე, დამაზ. ქართული დამწერლობა. – *ფულდა, 2006.* – 164 გვ. – 670 ილ.

შარსიძე, ჴურამ. შავათის ქვა-ჯვარი // *შნათობი.* – 1987. – № 8. – *ტ. 154.*

შარსიძე, ჴურამ. ჴებადის ისტორიული პარალელები // *შნათობი.* – 1986. – № 4. – *ტ. 142–153.*

შემანი, თ. ქართულ სინონიმთა ლექსიკონი. – *ქბილისი, 1978.*

არბელიანი, ხუბან-საბა. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. – *ტ. 1.* – *ქბილისი: შერანი, 1991.*

არბელიანი, ხუბან-საბა. სიტყვის კონა ქართული, რომელ არს ლექსიკონი. – *ტ. 2.* – *ქბილისი: შერანი, 1993.*

არიონი. ხრებული ტკაკი შანიძის 80 წლისთავის საფუბილეოდ. – *ქბილისი, 1967.*

აკრომჭედლიშვილი, თ. შინ მოიგონა ქართული ანბანი // *ვერია.* – 1881. – № 10.

სავლეს ეპისტოლეთა ქართული ვერსიები // ქბილისის უნივერსიტეტის შრომები. – *ტ. 16.* – *ქბილისი, 1974.*

სოლინი, სტეფანე; ირბანი, ნიკიფორე. ქართულ-იტალიური ლექსიკონი. – *ტომი, 1629.*

სატარიძე, დამაზ. სნბანი და ქრონოლოგია // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 483–527.*

სატარიძე, დამაზ. სნბანის ასო-ნიშნების სახელებების პრინციპი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 109–122.*

სატარიძე, დამაზ. სნბანური დამწერლობა // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 47–56.*

სატარიძე, დამაზ. სნბანური მწკრივი და რიცხვი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 311–338.*

სატარიძე, დამაზ. შრკათავირის გრაფიკული საფუძვლები. // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 528–584.*

სატარიძე, დამაზ. ჴვანე ჴავახიშვილი და ქართული დამწერლობა // *ცისკარი.* – 1976. – № 10.

სატარიძე, დამაზ. შზისა და მთვარის წელიწადი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 342–373.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ანბანი. // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 7–46.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ანბანის ვოკალიზაციის აპინციპი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 132–140.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ანბანის სტრუქტურა // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 79–108.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ასომთავრული // *შნათობი.* – 1972. – №№ 1–3, 6–9.

სატარიძე, დამაზ. ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ასომთავრული ანბანის იდეოგრაფია-აკროფონები // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 123–131.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ასომთავრული ანბანის 19-წლიანი შეტონის ციკლი // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 441–482.*

სატარიძე, დამაზ. ქართული ასომთავრული ანბანის მზის კალენდრის სისტემა // ქართული ასომთავრული. – *ქბილისი: ნაკადული, 1980.* – *ტ. 409–440.*

ლიტერატურა

- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული ასომთავრული ანბანის მთავარის კალენდრის სისტემა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 384 – 408.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული ასომთავრული ასო-ნიშნები // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 165 – 268.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული ასომთავრული დამწერლობის გრაფიკა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 141 – 164.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული დამწერლობის შემოღების ხანა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 57 – 78.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული წარმართული კალენდარი // შნათობი. – 1976. – №№ 2–4, 6.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული წარმართული კალენდარი // შნათობი. – 1978. – №№ 10 – 11.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული წარმართული კალენდარი // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 311 – 527.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული წელთაღრიცხვა // ლანთიადი. – 1975. – № 6.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჩართული წელთაღრიცხვა // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 269 – 310.
- სატარიძე, ტამაზ.* ჭება ქართულის ენისა // შნათობი. – 1986. – № 9.
- სატარიძე, ტამაზ.* “წოველი საიდუმლოდ ამას ენასა შინა დამარხულ არს”. “ჭება ქართულის ენისა” // ჩართული ასომთავრული. – ტბილისი: ნაკადული, 1980. – ლვ. 339 – 341.
- სეტრიწონის ქართველთა მონასტრის ტიპიკონი.* // ტ. წანიძე. ტხულებანი 12 ტომად. – პ. 9. – ტბილისი, 1986. – ლვ. 55 – 123.
- ბეჭტორი, ლაიოზ.* ცნხანი. ზოცვანი. შოკლე საქრისტიანო სწავლა. – შოზდოკი, 1797.
- ბოსტომაშვილი, ი.* ნერგი. ცნუ ქართული წერა-კითხვის შესასწავლად სრული სახელმძღვანელო. ოთხ წიგნად. – ტბილისი, 1906.
- ბოსტომაშვილი, ი.* ბოგორ უნდა ვისწავლოთ ქართული წერა-კითხვა სკოლებში და ოჯახებში. – ტბილისი, 1915.
- ბოსტომაშვილი, ი.* ჩართული სახალხო და საოჯახო ანბანი. – ტბილისი, 1924.
- საბინინი, ლობრონ (შიხეილ) შავლეს-ძე.* საქართველოს სამოთხე. სრული აღწერა დუაწლთა და ვნებათა საქართველოს წმიდათა, შეკრებილი ხრონოლოგიურად და გამოცემული სეტერბურლის სასულიერო სკაღემიის კანდიდატის სვერიელის ლობრონ (შიხეილ) შავლეს-ძის საბინინის მიერ. – სანკტ-სეტერბურდი, 1882.
- სამღვთო და სამღვდელო სახარება.* – ტბილისი, 1709.
- საქართველო – ბუსეთის ხელშეკრულება* (ღეორგიევსკის ტრაქტატი). – 1783.
- საქართველოს დროშები და გერბები ჟახუშტი ლავრატიონის მიხედვით.* – ტბილისი: სამშობლო, 1991.
- ბარდი, ზაადო; მარაძე, ლურაბ.* ჩართული სტამბის სათავეებთან // ხომუნისტი. – 1980. – 7 სექტემბერი.
- ბარნოვსკი, ო. ი.* საქართველოს ისტორიული დროშები // ისტორია და გეოგრაფია სკოლაში. – 1982. – № 4.
- ბრიდონოვი, შიხეილ.* ჩართული შრიფტი. – ტბილისი: ჭველი, 1993.
- ჩართულთა მონასტერი ლელვარეთში და მისი ტიპიკონი.* ზექსიკონი // ტ. წანიძე. ტხულებანი 12 ტომად. – პ. 9. – ტბილისი, 1986. – ლვ. 139–223.
- ჩართულ კილო-თქმათა სიტყვის კონა.* შე-2 გამოცემა. – ტბილისი, 1984.
- ჩართულ ხელნაწერთა მორთულობის ნიმუშები.* ცლობი 32 ტაბულით. შესავალი ბენე შმერლინგისა. სროფესორ ლ. ხუბინაშვილის რედაქტორობით. – ჟილისი, 1940.
- ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი.* – პტ. 1 – 8. – ტბილისი: სშტ, 1950 – 1964.
- ჩართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი.* – ტბილისი, 1986.
- ჩართული მწერლობა.* ზექსიკონი-ცნობარი. – ზიგნი 1. – ტბილისი: ლანთიადი, 1984.
- ჩართული საანბანო წიგნის ბიბლიოგრაფია.* (1629 – 1955). – ტბილისი, 1957.
- ჩართული საბჭოთა ზნციკლოპედია.* – პტ. 1 – 11. – ტბილისი: შთავარი სამეცნიერო რედაქცია, 1975–1987.
- ჩართული საბჭოთა ზნციკლოპედია.* საქართველოს სსტ. – ტბილისი, 1981.
- ჩართული წიგნი.* ლიბლიოგრაფია. – პ. 1. – (1629 – 1920) – ბედ. ლ.ი. ხიკნაძე. – ტბილისი: საქართველოს ზიგნის შალატის გამოცემა, 1941. – 559 გვ.
- ჩართული წიგნი.* ლიბლიოგრაფია. – პ. 2. – ნაკვეთი I. – (1921 – 1945). – ბედ. ზ. ლოგოლაძე. – ტბილისი: ჟექნიკა და შრომა, 1951. – 813 გვ.
- ჩართული წიგნი.* ლიბლიოგრაფია. – პ. 2. – ნაკვეთი II. – (1921 – 1945). – ბედ. ზ. ლოგოლაძე. – ტბილისი: ჟექნიკა და შრომა, 1951. – ლვ. 819 – 1395.
- ჩართული წიგნი.* ლიბლიოგრაფია. – პ. 2. – ნაკვეთი III. – (1921 – 1945). – საბიებლები. – ტბილისი, 1954. – 162 გვ.
- ჩართული წიგნი.* ლიბლიოგრაფია. – პ. 3. – (1946 – 1950). – ბედ. ტ. ხველიშვილი. – ტბილისი: საქართველოს ზიგნის შალატის გამოცემა, 1964. – 495 გვ.

ქართული ხელნაწერები. ტფილისი. – ტფილისი: ედუკაციონი, 1970.

ქართული წარწერების კორპუსი. I. შაბადარული წარწერები. I. აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველო (V–X სს.). – ტფილისი: მეცნიერება, 1980.

ქართული წარწერების კორპუსი. III. ღრესკული წარწერები. I. ტენის სიონი. – ტფილისი: მეცნიერება, 1989.

ჭავჭავაძე, სურამი. დაცობრიობის პირველი ანბანი. – ტფილისი, 1987.

ჭავჭავაძე, შიმონი. ქართული დრამატული. – სანქტ-პეტერბურგი, 1882.

ჭანიძე, ჯაკი. შაფარული საუნჯე // საბჭოთა ხელოვნება. – 1962. – № 9. – გვ. 49 – 72.

ჭანიძე, ჯაკი. ხრიბტოგრაფიული მასალები. // შიმონიხილველი. – ტ. 1. – ტფილისი, 1926.

ჭანიძე, ჯაკი. შთავრული ასოების ხმარების გამო ქართულში // ლიტერატურული საქართველო. – 30.06.67.

ჭანიძე, ჯაკი. შთის კილოთა ლექსიკონი // ტფილისელებანი 12 ტომად. – ტ. 1. – ტფილისი: მეცნიერება, 1984. – გვ. 274 – 476.

ჭანიძე, ჯაკი. შოპაქრეთა საპასუხოდ // ლიტერატურული საქართველო. – 8.09.67.

ჭანიძე, ჯაკი. სალიტერატურო ქართულის საჭირობოროტო საკითხები (წერილების კრებული). – ტფილისი, 1979.

ჭანიძე, ჯაკი. ქართული კრიბტოგრაფიის ახალი ნიმუშები // საქართველოს მუზეუმის მოამბე. – ტ. 1. – ტფილისი, 1922.

ჭანიძე, ჯაკი. ქართული ორთოგრაფიის ისტორიიდან // შრომა. – 1967. – № 10. – გვ. 13–16.

ჭანიძე, ჯაკი. ქართული სტამბის ისტორიისათვის // ლიტერატურული მეცნიერება. – ტ. 1. – ტფილისი, 1935.

ჭანიძე, ჯაკი. ქართული შრიფტის ახალი გარნიტური “ანივერსიტეტი”. – ტფილისი: ტსო. – 1965.

ჭანიძე, ზელა. სომთავრული და ჩვენ // სხალგაზრდა ჯერიელი. – 1990. – № 42. – 17 სექტემბერი.

ჭარაშიძე, ჭრისტინე. სირველი სტამბა საქართველოში. – ტფილისი, 1955.

ჭარაძე, ლ. შიკლოუმ დიმი ჟოტფალუმი და ქართული სტამბა. – ტფილისი, 1982.

ჩხანაძე, შასილ. სეტრე ჯერიელი და ქართული მონასტრის არქეოლოგიური გათხრები ჯერუსალიმში. – ტფილისი: მეცნიერება, 1974.

ჩიქობავა, ს.; შათიშვილი, ხ. სირველი ქართული ნაბეჭდი გამოცემები. – ტფილისი: ედუკაციონი, 1983.

ჩხარტიშვილი, შარინა. “დინოს ცხოვრების” ვრცელი რედაქციის ატრიბუცია // შნათობი. – 1987. – № 5. – გვ. 149 – 154.

ჩხენკელი, ტამაზ. სომთავრულის “ერთიანი გრაფიკული სისტემა” // საბჭოთა ხელოვნება. – 1981. – № 4.

ჩხენკელი, ტამაზ. ქართული ანბანის გარშემო // ლიტერატურული საქართველო. – 1982. – 23 ივლისი.

ცისკარი. – ტფილისი, 1861. – ტებერვალი.

ცისკარიშვილი, შ. ჯავახეთის ეპიგრაფიკა, როგორც საისტორიო წყარო. – ტფილისი: სმტ, 1959.

ძიდიგური, შოთა. ლიტერატურულ-ენათმეცნიერული ნარკვევები. ქართული ანბანის წარმოშობა. – ტფილისი, 1974.

ქერეთელი, ჯიორგი. აბველესი ქართული წარწერები სალესტინიდან. – ტფილისი: სმტ, 1960.

საბაშვილი, შ. აცხო სიტყვათა ლექსიკონი. – ტფილისი, 1973.

ჯელიძე, ჯიზო. შითი აცოცხლებს ისტორიას (ქართული წიგნი 3000 წლის წინათ) // საქართველოს რესპუბლიკა. – 1999.

ჯელიძე, ჯიზო. წყაროსთვალი. – ტფილისი: ედუკაციონი, 1974.

სილაშვილი, ჯევან. წინაქრისტიანული ხანის ქართული წარწერა ნეკრესიდან // ქართველოლოგი. – 2000. – № 7.

ჯავახიშვილი, ი. ქართული დამწერლობათმცოდნეობა ანუ პალეოგრაფია. – ტფილისი, 1926.

ჯავახიშვილი, ი. ქართული პალეოგრაფია. – ტფილისი, 1949.

ჯავახიშვილი, ი. სინას შთის ქართულ ხელნაწერთა აღწერილობა. – ტფილისი, 1949.

ჯანაშვილი, შოსე. ტა დროს და საიდან შემოიღეს ქართული ანბანი // ჯერია. – 1887. – №№ 115–118, 121–123, 126–128.

ლიტერატურა

*ჩამაზ სეტრეს ძე
შჭედლიძე*

**უსომთავრული.
ჩუსხური. შხედრული.**

სმწყობი, რედაქტორი, კორექტორი *ჩ. შჭედლიძე*
შაკაბადონება და გრაფიკა პროგრამებში
Word, Adobe Photoshop, Corel DRAW *ჩ. შჭედლიძე*

ზიტერატურა

ელუსტრაც. მაჩვ.

საგნობრივი მაჩვ.

ქელითწერა

ძაბულები

ძსომთავგრული

